

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**EVLİLİK UYUM VE DOYUMUNUN KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE DUYGUSAL ZEKA AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASLIHAN ERDAL

İSTANBUL, 2020

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**EVLİLİK UYUM VE DOYUMUNUN KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE DUYGUSAL ZEKA AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ASLIHAN ERDAL
180131001**

**Danışman
Prof. Dr. Haşim Ercan ÖZMEN**

İSTANBUL, 2020

TEZ ONAY SAYFASI

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

[Psikoloji] [Anabilim] Dalı'nda [180131001] numaralı [Aslıhan ERDAL]'ın hazırladığı “Evlilik Uyum ve Doğumunun Kişilik Özellikleri ve Duygusal Zeka Açısında İncelenmesi” konulu [Yüksek Lisans Tezi] ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, [14/07/2020], [Salı] günü saat [15:00]'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ**'ne* **OYBİRLİĞİYLE** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı [..]/[..]/20[...], tarihinde, saat da yapılacaktır.

Tez adı değişikliği yapılması halinde :

Tez adının
.....
.....
..... şeklinde değiştirilmesi uygundur.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI (*)	İMZA
[Prof. Dr. Haşim Ercan ÖZMEN]	KABUL	
[Doç. Dr. Gaye SALTUKOĞLU]	KABUL	
[Dr. Öğr. Üyesi N. Ayşe ŞAHAN]	KABUL	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Aslıhan ERDAL

TEŐEKKÜR

Öncelikle bu çalışma boyunca tecrübesi ve bilgisiyle bana yol gösteren değerli tez danışmanım Prof. Dr. HaŐım Ercan Özman'e teŐekkürlerimi sunarım. Özellikle analiz aşamasında desteğini esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Melek Astar'a teŐekkürlerimi sunarım.

Her zaman yanımda olan, maddi ve manevi desteğini her zaman hissettiğim sevgili eşim Berk'e sonsuz teŐekkür ederim. Hayatım boyunca sevgisini, Őfkatini, ilgisini esirgemeyen kıymetlim, canım anneme çok teŐekkür ederim. Her türlü destekleriyle arkamda olan, koruyup kollayan çok değerli ablam ve ağabeyime teŐekkür ederim.

Son olarak, bu çalıŐmayı hayatı boyunca her türlü sıkıntıyla mücadele ederek bizleri yetiŐtirmek için çabalayan, en büyük örneğim, yüreğimdeki sevgisi, özlemi, sızısı hiçbir zaman bitmeyen canım babacığıma armağan ediyorum.

Aslıhan ERDAL

EVLİLİK UYUM VE DOYUMUNUN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE DUYGUSAL ZEKA AÇISINDAN İNCELENMESİ

Aslıhan ERDAL

ÖZET

Bu çalışmanın amacı evlilik uyumu ve doyumunun kişilik özellikleri ve duygusal zeka açısından incelenmesidir. Çalışmaya İstanbul, İzmir ve Isparta'da yaşayan 183'ü kadın ve 154'ü erkek olmak üzere toplam 337 evli birey katılmıştır. Katılımcılardan Kişisel Bilgi Formu, Çift Uyum Ölçeği, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Büyük Beş-50 Kişilik Testi ve Schutte Duygusal Zeka Testinden oluşan anket formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucunda evlilik uyumunun Uyumluluk, Sorumluluk, Duygusal Dengelilik, Zeka/Hayal Gücü faktörleri ve duygusal zeka ile pozitif yönde ilişki gösterdiği; evlilik doyumunun ise Duygusal Dengelilik, Zeka/Hayal Gücü faktörleri ve duygusal zeka ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Sosyo-demografik değişken kategorilerine göre evlilik uyumu ve doyumunu yordayıcılarının farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon modelleri kurulmuştur. Duygusal zeka ve Duygusal Dengelilik faktörünün evlilik uyumunu ve doyumunu çoğu modelde, Zeka/Hayal Gücü faktörünün bazı modellerde anlamlı düzeyde olumlu yönde yordadığı; Uyumluluk ve Sorumluluk faktörlerinin evlilik uyumunu bazı modellerde anlamlı düzeyde olumlu yönde yordadığı ve dışadönüklük faktörünün olumsuz yönde yordadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: *evlilik uyumu, evlilik doyumunu, kişilik özellikleri, duygusal*

zeka

**THE EXAMINATION OF MARITAL ADJUSTMENT AND
MARITAL SATISFACTION IN TERMS OF PERSONALITY
TRAITS AND EMOTIONAL INTELLIGENCE**

Ashhan ERDAL

ABSTRACT

The aim of this study is to examine marital adjustment and satisfaction in terms of personality traits and emotional intelligence. A total of 337 married individuals including 183 women and 154 men, living in Istanbul, Izmir, and Isparta, participated in the study. The participants filled the survey which includes Personal Information Form, Dyadic Adjustment Scale, Marital Satisfaction Scale, Big Five Personality Questionnaire and Schutte Emotional Intelligence Scale. As a result of correlation analysis which was conducted to examine the relationship between variables, a positive correlation was found between marital adjustment and emotional intelligence, Agreeableness, Conscientiousness, Emotional Stability, Intellect/Imagination personality traits. It was also found that marital satisfaction was positively correlated with emotional intelligence, Emotional Stability, Intellect/Imagination personality traits. Multiple Linear Regression analyses were carried out in order to investigate whether the predictors of marital adjustment and marital satisfaction differ with respect to the sociodemographic variables. In most of the models emotional intelligence and Emotional Stability personality trait and in some of the models Intellect/Imagination personality trait positively predicted marital adjustment and satisfaction. In some of the models, Agreeableness and Conscientiousness personality traits were found to predict marital adjustment positively, and Extraversion personality trait was found to

predict marital adjustment negatively.

Key words: *marital adjustment, marital satisfacion, personality traits, emotional intelligent*

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	viii
TABLO LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	3
1.1. EVLİLİK	3
1.2. EVLİLİK UYUMU	4
1.2.1. Evlilik Uyumu ile İlişkili Faktörler	5
1.2.2. Evlilik Uyumu ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	11
1.2.3. Evlilik Uyumu ve Duygusal Zeka İlişkisi	13
1.3. EVLİLİK DOYUMU	15
1.3.1. Evlilik Doyumu ile İlişkili Faktörler	16
1.3.2. Evlilik Doyumu ve Kişilik Özellikleri İlişkisi.....	21
1.3.3. Evlilik Doyumu ve Duygusal Zeka İlişkisi	23
1.4. KİŞİLİK.....	23
1.4.1. Kişilik Kuramları	24
1.4.1.1. Psikodinamik Kuramlar	24
1.4.1.2. Davranışçı ve Bilişsel Kuramlar	25
1.4.1.3. Özellik Kuramı	26
1.4.2. Beş Faktör Kişilik Modeli	28
1.4.2.1. Dışadönüklük Faktörü	28
1.4.2.2. Duygusal Dengelilik Faktörü.....	29
1.4.2.3. Uyumluluk Faktörü.....	29

1.4.2.4. Sorumluluk Faktörü	29
1.4.2.5. Zeka/Hayal Gücü Faktörü.....	30
1.5. DUYGUSAL ZEKA	30
1.5.1. Zeka Kavramı	30
1.5.2. Duygusal Zeka Kavramı	31
1.5.3. Duygusal Zeka Modelleri	32
1.5.3.1. Salovey ve Mayer'in Duygusal Zeka Modeli	33
1.5.3.2. Reuven Bar-On'un Duygusal Zeka Modeli.....	34
1.5.3.3. Daniel Goleman'ın Duygusal Zeka Modeli.....	35
1.6. AMAÇ	30
İKİNCİ BÖLÜM	37
2. YÖNTEM.....	37
2.1.KATILIMCILAR	37
2.2.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	37
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu	37
2.2.2. Çift Uyum Ölçeği	37
2.2.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği	38
2.2.4. Büyük Beş-50 Kişilik Testi.....	38
2.2.5. Schutte Duygusal Zeka Testi	39
2.3.UYGULAMA.....	39
2.4.VERİLERİN ANALİZİ.....	40
2.5.SONUÇLAR	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	102
3. TARTIŞMA	102
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	117
KAYNAKÇA	119
EKLER.....	140
ÖZGEÇMİŞ.....	147

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Sosyo-Demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Açısından Dağılımı.....	41
Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Genel Toplam Puanları ve Faktör Toplam Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu	43
Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçekler İçin İç Tutarlılık Katsayıları	44
Tablo 4. Çalışmada Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları için Korelasyon Analizi Sonuçları	45
Tablo 5. Katılımcıların Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	46
Tablo 6. Katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	47
Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyet Kategorisine Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	48
Tablo 8. Katılımcıların Cinsiyet Kategorisine Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	49
Tablo 9. Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	51
Tablo 10. Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	53
Tablo 11. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	56
Tablo 12. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi	

Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	59
Tablo 13. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	62
Tablo 14. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	64
Tablo 15. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	66
Tablo 16. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	67
Tablo 17. Katılımcıların Çocuk Sayısına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	69
Tablo 18. Katılımcıların Çocuk Sayısına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	72
Tablo 19. Katılımcıların Evlenme Şekline Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	74
Tablo 20. Katılımcıların Evlenme Şekline Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	76
Tablo 21. Katılımcıların Evlilik Süresine Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	78
Tablo 22. Katılımcıların Evlilik Süresine Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	80
Tablo 23. Katılımcıların Evlenme Yaşına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	84
Tablo 24. Katılımcıların Evlenme Yaşına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	87

Tablo 25. Katılımcıların Eşiyle Arasındaki Yaş Farkına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	90
Tablo 26. Katılımcıların Eşiyle Arasındaki Yaş Farkına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	92
Tablo 27. Katılımcıların Doğum Sırasına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	94
Tablo 28. Katılımcıların Doğum Sırasına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	96
Tablo 29. Katılımcıların Eşinin Doğum Sırasına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları....	98
Tablo 30. Katılımcıların Eşinin Doğum Sırasına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları..	100

GİRİŞ

Evlilik, insanların hayatları boyunca sahip oldukları en temel ve en önemli ilişki biçimi olarak görülmekte ve her toplumda görülen evrensel bir olgu olarak varlığını sürdürmektedir (Gottman, 1993; Larson ve Holman, 1994). Evlilik ilişkisinin sonucu olan evlilik uyumu ve doyumuyla ilgili araştırmalarda evliliklerin başarılı veya başarısız olmalarını etkileyen değişkenler incelenmiştir (Bradbury, Fincham ve Beach, 2000).

Evlilik uyumu, eşlerin evlilikle alakalı durumlarda ortak kararlar alabilme, sağlıklı iletişim kurabilme ve sorunları etkili şekilde çözebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar, & Alpkan, 2005). Ortak değerlere sahip olan, çatışmalarını çözümlayebilen, ilgi alanları benzer olan ve evlilikle ilgili beklentileri karşılanan eşlerin evlilik uyumu yüksektir (Locke ve Williamson, 1958).

Evlilik doyumunu, bireyin her açıdan evliliği ile ilgili hissettiği hoşnutluk, tatmin ve mutluluktur (Hawkins, 1968). Aralarındaki yüksek korelasyon sebebiyle evlilik uyumu ile evlilik doyumunu sıklıkla karıştırılmaktadır, ancak evlilik uyumu eşler arasındaki ilişkinin niteliğini belirtirken evlilik doyumunu eşlerin evlilikleri hakkındaki kişisel memnuniyeti ile ilgilidir (Erbek ve ark., 2005). Mutsuz evliliklerde her zaman uyumsuzluk ve çatışma olmayabilir, bununla birlikte doyum sağlanan evliliklerde de zaman zaman uyumsuzluk ve çatışma yaşanabilir (Grych ve Fincham, 1990).

Bu çalışmada ele alınan değişkenlerden biri olan kişilik özellikleri Beş Faktör Kişilik Modeli temelinde incelenmiştir. Bu beş faktör “Dışadönüklük”, “Uyumluluk”, “Sorumluluk”, “Duygusal Denge” ve “Zeka/Gelişime Açıklık” olarak tanımlanmıştır (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002). Eşlerin kişilik özelliklerini evliliklerine yansıttıkları, dolayısıyla kişiliğin evlilik ilişkisinin niteliğini etkileyen önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir (Karney ve Bradbury, 1995). Literatürde kişilik

özelliğlerinin evlilik uyumu ve doyumuyla da ilişkili olduğunu gösteren birçok çalışma mevcuttur (Claxton, O'Rourke, Smith ve DeLongis, 2012; Kelly ve Conley, 1987; Özer ve Cihan-Güngör, 2012).

Bu çalışmada incelenecek başka bir değişken de duygusal zekadır. Duygular, iletişim ve sosyal işlevlerde rol oynadığından duygusal yetkinlik sosyal ilişkilerin niteliği ve sosyal gelişim açısından oldukça önemlidir (Saarni, 1999). Duygusal zeka, duyguları tanıma, anlama ve ifade edebilme, diğerlerinin ne hissettiğini anlayabilme, duyguları yönetme ve kontrol edebilme kapasitesidir (Bar-On, 2006). Duygusal zekası yüksek olan kişiler kendi duygularını ifade edebilir, karşısındakinin duygularını ve ihtiyaçlarını anlayabilir, yapıcı ilişkiler kurabilir. Duygusal zekanın sosyal ilişkileri etkilediği gibi evlilik ilişkisinde de önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Duygusal zekası yüksek olan evli bireylerin evlilik uyumu ve doyumunun yüksek olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Brackett, Warner ve Bosco, 2005; Lavalekar, Kulkarni ve Jagtap, 2010; Pandey ve Anand, 2010).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. EVLİLİK

Evlilik kültürel farklılıkları içinde barındırsa da bütün toplumlarda görülen evrensel bir kurumdur (Kansız ve Arkar, 2011) ve temelinde kişinin biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerinin karşılanması yatmaktadır (Özgüven, 2014). Evlilik ekonomik ve psikolojik beklentilerin var olduğu ve toplum tarafından onaylanmış ilişki olarak tanımlanmıştır (Ingoldsby ve Smith, 2006). Ayrıca evlilik, sosyal ilişkilerin ve duygusal etkileşimin yoğun olduğu, toplumun yapı taşı olan aileyi oluşturan biyolojik, psikolojik ve sosyal bir sistemdir (Pak ve Duyan, 2018; Tan, 1976). Connell, Mitten ve Bumberry (1999)'nin tanımına göre ise evlilik “cennet veya cehennem olabilir ve genellikle ikisidir” (s. 43). Evlilik bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen, insan hayatının önemli bir parçasıdır (Hünler ve Gençöz, 2003).

Evlilik insanlık tarihinin en yaygın ve en eski ilişki biçimlerinden biri olsa da evlilikle ilgili bilimsel çalışmaların başlaması 19. yüzyılın ortalarını bulmuştur (Kansız ve Arkar, 2011). Yapılan çalışmalarda bireylerin evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik kalitesi gibi kavramlar araştırılmış ve bunları açıklamak için birçok farklı değişken kullanılmıştır.

Evlilik, iki insanın hayatını etkileyen en önemli dönüm noktalarından biridir. Evlilik beraberinde birçok avantaj getirmektedir. Evli bireylerin evli olmayanlara göre fiziksel ve ruhsal sağlığının daha iyi olduğu, ömürlerinin daha uzun olduğu, gelirlerinin daha fazla olduğu ve cinsel yaşamlarının daha iyi olduğu belirtilmiştir (Stack ve Eshleman, 1998). Birçok çalışma bireylerin evlilikteki mutluluğunun genel yaşam doyumu ve iyi oluş ile ilişkili olduğunu göstermiştir (Glenn ve Weaver, 1981; Kabasakal ve Soylu, 2016). Öte yandan evlilikle ilgili sorunlar ve uyumsuzluklar eşlerin psikolojik ve fiziksel sağlıklarını olumsuz etkilemektedir (Koydemir, Sun-Selişik ve Tezer, 2005). Hayal kırıklığı ve huzursuzluğa yol açan evlilikler genellikle

boşanmayla sonuçlanmaktadır. Günümüzde artan boşanmalar evlilik uyumu ve doyumunun araştırılmasının nedenlerinden biridir (Broderick ve O'Leary, 1986). Evlilik uyumu ve doyumunun sağlanamadığı ve boşanmayla sonuçlanan bu durumlarda eşler ve varsa çocuklar ruhsal açıdan olumsuz etkilenmektedir (Aydemir-Sevim, 1999). Dolayısıyla evlilik uyumu ve doyumuyla ilgili araştırmalar mutlu bir evlilik ilişkisinin sağlanması ve eşlerin ruhsal sağlığı açısından oldukça önemlidir (Kabasakal ve Soylu, 2016).

1.2. EVLİLİK UYUMU

Literatürde evlilik ilişkisi ile ilgili olarak evlilik kalitesi, evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik mutluluğu gibi kavramlar kullanılmaktadır. Evlilik kalitesi diğerlerini de içine alan bir kavramdır (Spanier, 1979). Evlilik uyumu ve evlilik doyumu aralarındaki yüksek korelasyon sebebiyle çoğu zaman eş anlamlı olarak kullanılsa da tanımlarının iyi yapılması ve farklı kavramlar olduğunun anlaşılması önemlidir (Yılmaz, 2001). Evlilik uyumu, eşlerin sağlıklı iletişim kurabilmesi, ortak kararlara varabilmesi, problemlerin üstesinden olumlu bir şekilde gelebilmesidir (Erbek ve ark., 2005). Evlilik doyumu bireyin evliliğine dair öznel mutluluk ve hoşnutluğu olarak tanımlanırken, evlilik uyumu eşlerin ilişkilerinin niteliği ile ilgilidir (Erbek ve ark., 2005). Doyum sağlanmayan evliliklerde sürekli uyumsuzluk ve çatışma hali görülmeyeceği gibi evliliğinden doyum sağlayan kişiler de eşleriyle bazı konularda çatışma yaşayabilir (Grych ve Fincham, 1990). Başka bir çalışmaya göre çiftler anlaşmazlık ve doyum ile ilgili sorulara farklı şekilde cevaplar vermektedir, dolayısıyla mutsuzluk ve anlaşmazlık aynı anlama gelmemektedir (Heyman, Sayers ve Bellack, 1994). Eşler bazı konulardaki anlaşmazlıklarını çözmeyi beceremiyorsa bu konulardaki anlaşmazlık ve uyumsuzluklar doyumumsuzluk gibi görünebilir, evlilik uyumu ve doyum arasındaki korelasyon da bunu gösteriyor olabilir (Heyman ve ark., 1994).

Evlilik uyumu, eşlerin evlilikteki çatışmalarını sonuçlandırabilmesi, yüksek doyuma sahip olmaları, ortak isteklerini gerçekleştirebilmeleri olarak tanımlanmıştır (Locke ve Williamson, 1958). Eşler arasındaki iletişimin pozitif olması, beklentilerinin benzer olması, ortak kararlar verebilmeleri, sosyal hayatlarında, aile ilişkilerinde ve maddi konularda ortak düşüncelere sahip olmaları evlilik uyumunun yüksek olduğunu

göstermektedir (Şener ve Terzioğlu, 2002). Evlilik uyumu, evlilik süresince ortaya çıkan değişikliklerin eşler tarafından birbirlerine uyum sağlayacak şekilde tolere edilebilmesi olarak da tanımlanmıştır (Fışıloğlu, 2001).

Evlilik uyumu düşük olan kişilerin fiziksel sağlığı, psikolojik iyi oluşu ve genel mutluluğunun düşük olduğu gösterilmiştir (Hawkins ve Booth, 2005; Slatcher, 2010). Ayrıca depresyon ve stres gibi psikolojik faktörler ile eşlerin evlilik uyumu arasında negatif yönlü ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Beach, Katz, Kim ve Brody, 2003; Whisman, Davila ve Goodman, 2011; Whisman ve Uebelacker, 2009).

1.2.1. Evlilik Uyumu ile İlişkili Faktörler

Literatürde bazı demografik değişkenlerle evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma mevcuttur. Cinsiyetin evlilik uyumuna etkisiyle ilgili farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Birçok çalışmada erkeklerin evlilik uyumunun kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Basat, 2004; Bernard, 1972; Cirhinlioğlu, Kındap-Tepe ve Cirhinlioğlu, 2017; Özmen ve Atik, 2010; Shek, 1995). Bazı araştırmalarda ise kadın ve erkeklerin evlilik uyumlarında farklılık saptanmamıştır (Aktürk, 2006; Demir-Erbil ve Hazer, 2018; Şendil ve Korkut, 2008; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002). Kurdek'in (2005) ABD'de yürüttüğü dört yıllık boylamsal çalışmada da evlilik uyumunun cinsiyete göre değişmediği bulunmuştur.

Evlenme yaşı evlilik uyumunu etkileyen başka bir faktördür. Kaslow ve Robison (1996) 22 yaşından sonra evlenen bireylerin daha erken yaşta evlenenlere göre evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu saptamıştır. Oppenheimer (1988) erken yaşta yapılan evliliklerin istikrarsız olduğunu belirtmiş ve bu duruma olgunluk etkisinin neden olduğunu söylemiştir. Genç yaştaki bireyler kendilerini tanıma konusunda yeterli olmamakla birlikte partnerinin karakterini ve kişiliğini de yanlış değerlendirme eğilimindedir (Oppenheimer, 1988). Geç yaşta evlenen kişiler uzun süre bekar yaşadığından dolayı evliliğin getirdiği kazanımlarla ilgili daha derin bir anlayışa sahip olabilir ve evlendiklerinde elde ettikleri kazanımlar mükemmel olmasa bile evliliği devam ettirmeye çalışabilir (Lehrer, 2008). Başka bir çalışmada evlenme yaşı ve boşanma riski arasındaki ilişkinin U şeklinde olduğunu belirtilmiştir (Becker, Landes ve Michael, 1977). Araştırmacılara göre yaş ilerledikçe kişiler beklentilerini

düşürebilir ve hayalinden oldukça farklı biriyle evlilik yaşayabilir. Böylelikle evlilikten kazanım azalır ve boşanma riski artar (Becker ve ark., 1977). Şener ve Terzioğlu (2008) tarafından yapılan çalışmada, 15-19 yaş arasında evlenen bireylerin evlilik uyumunun en düşük olduğu, evlenme yaşı 35 ve üzerinde olanların evlilik uyumunun ise en yüksek olduğu bulunmuştur.

Eğitim durumunun evlilik uyumuna etkisine bakıldığında genel olarak eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik uyumunun arttığı görülmüştür (Basat, 2004; Demir-Erbil ve Hazer, 2018; Shahrabak ve Bagheri, 2011). Şendil ve Korkut (2008) ilkökul mezunu bireylerin evlilik uyumunun daha yüksek düzeyde eğitime sahip kişilere göre daha düşük olduğunu ve daha fazla evlilik çatışması yaşadığını belirtmiştir. Başka bir çalışmada lisans ve lisansüstü mezunu bireylerin evlilik uyumunun daha düşük eğitim düzeyine sahip olanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Cirhinlioğlu ve ark., 2017). Eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik uyumunun artmasının nedeni, eşlerin daha sağlıklı iletişim kurabilmesi, birbirini daha iyi anlamak için çaba göstermesi ve sorunların çözümüne katkı sağlayacak alternatifler düşünerek uzlaşmaya varabilmesi olabilir (Şener ve Terzioğlu, 2008). Bazı çalışmalarda ise eğitim durumu ile evlilik uyumu arasında ilişki bulunmamıştır (Akar, 2005; Hamamcı, 2005; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

Literatürde ekonomik durum düzeyi yükseldikçe evlilik uyumunun arttığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Demir-Erbil ve Hazer, 2018; Kinnunen ve Feldt, 2004; Şendil ve Korkut, 2008; Şener ve Terzioğlu, 2008). Yıldırım (1993) tarafından 1100 evli bireyle yapılan çalışmada kadın ve erkeklerin sosyo-ekonomik düzeyleri yükseldikçe evlilik uyumlarının arttığı bulunmuştur. Bir başka çalışmaya göre gelir düzeyi düşük olan evli bireylerin evlilik uyumu gelir düzeyi orta ve yüksek olanlara göre daha düşüktür (Cirhinlioğlu ve ark., 2017). Bradbury ve arkadaşları (2000) gelir düzeyi düşüktükçe ekonomik zorluklara bağlı olarak evlilikte daha fazla stres ve çatışma yaşanacağını ve evlilik yaşamının olumsuz etkileneceğini ifade etmiştir.

Evlilik süresi ile ilgili çalışmalarda farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kublay ve Oktan (2015) evlilik uyumunun 26-35 yıl aralığına kadar azaldığını, 26 ila 35 yıldan sonra tekrar arttığını belirtmiştir. Benzer şekilde Şener ve Terzioğlu (2008), evlilik uyumunun 21 yıla kadar gittikçe azaldığını, 21 yıldan sonra tekrar artmaya başladığını

saptamıştır. Bu durumun nedeninin, çocukların büyüyüp evden ayrıldığı “boş yuva” adı verilen dönemden kaynaklandığı düşünülmektedir (Jose ve Alfons, 2007; White ve Edwards, 1990). İran’da yapılan bir çalışmaya göre evlilik süresi uzadıkça evlilik uyumu artmaktadır (Shahrbabk ve Bagheri, 2011). Türk örneklerle yapılan bazı çalışmalarda ise evlilik süresinin evlilik uyumunu etkilemediği bulunmuştur (Aydınlı ve Kışlak, 2009; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002). Şendil ve Korkut (2008)’un yaptığı çalışmada evlilik süresinin evlilik uyumunun yalnızca duygulanım ifadesi alt boyutuyla negatif yönlü ilişkisi olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar bu durumu evlilik süresi arttıkça eşlerin birbirine sevgilerini daha az göstermesiyle açıklamıştır (Şendil ve Korkut, 2008).

Evlenme biçiminin evlilik uyumuna etkisine bakıldığında görücü usulü ile evlenenlerin evlilik uyumunun anlaşarak evlenenlerin evlilik uyumundan daha düşük olduğu belirtilmiştir (Demir-Erbil ve Hazer, 2018; Şendil ve Korkut, 2008). Evli ve ayrı olan iki grubun karşılaştırıldığı bir çalışmada evli olan bireylerin daha çok anlaşarak evlendiği, ayrı olan grupta ise görücü usulü evlenmenin daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Açık, 2008). Görücü usulü evlenen kişilerin evlenmeden önce birbirini yeterince tanıyamadığından, hayata dair görüşleri ve beklentileri tam olarak anlaşılmadığından evlilikteki uyumun anlaşarak evlenenlere göre daha düşük olduğu düşünülmektedir (Demir-Erbil ve Hazer, 2018). Bazı çalışmalarda ise anlaşarak ve görücü usulü evlenenlerin evlilik uyumlarında farklılık saptanmamıştır (Kublay ve Oktan, 2015; Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2012). Fışlıoğlu (2001) tarafından 150 çiftle yapılan çalışmada akraba evliliği yapan bireylerin evlilik uyumunun daha düşük olduğu ve geniş aileyle daha fazla çatışma yaşadıkları görülmüştür.

Literatürdeki bazı çalışmalarda çocuk sayısı arttıkça evlilikteki uyumun azaldığı bulunmuştur (Demir-Erbil ve Hazer, 2018; Şendil ve Korkut, 2008). Çocuk sayısındaki artışla birlikte ekonomik zorlukların, sorumlulukların, iş yükünün artması ve çocuklarla ilgili verilmesi gereken kararlarda çiftlerin anlaşmazlığa düşmesinin evlilik uyumunu olumsuz etkilediği düşünülmektedir (Şendil ve Korkut, 2008). Başka bir çalışmada evlilik uyumu yüksek olan bireylerin çocuk sayısının daha fazla olduğu bulunmuştur (Bayraktaroğlu ve Çakıcı, 2013). Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002)’nin

çalışmasında ise evlilik uyumunda çocuk sayısına göre anlamlı farklılık gözlenmemiştir.

Eşlerin doğum sırasının evliliklerindeki uyumlarını etkilediğini savunan görüşler vardır. Toman (1962) en az 10 yıllık evli 16 çift ve boşanmış 16 çift ile yaptığı çalışmada, evliliklerini başarıyla sürdüren eşlerin dörtte üçünün doğum sıralarının birbirini tamamlayıcı olduğunu bulmuştur. Yani eşlerden biri ailesinde büyük çocuk diğeri küçük çocuk ise evliliklerinde başarılı olmaktadır. Ayrıca boşanmış 16 çiftten 15'inin doğum sıralarının aynı olduğu görülmüştür. Toman (1969) 2000'den fazla aileyle yaptığı bir diğer çalışmada, boşanan çiftlerin önemli bir bölümünün aynı doğum sırasında oldukları, evliliklerini sürdüren çiftlerin ise tamamlayıcı yani zıt doğum sırasında olduklarını saptamıştır. Kemper (1966) 246 evli erkekle yaptığı çalışmada, ailesinde büyük çocuk olan erkeklerin eşleri küçük çocuk ise evlilik doyumunun daha yüksek olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde çalışmaya göre erkek ailesinde küçük çocuk ve eşi büyük çocuk ise evlilik doyumları daha yüksektir. Ayrıca büyük çocuk olan erkek ve küçük çocuk olan kadının evliliğinin ortanca çocuk olan erkek ve küçük çocuk olan kadının evliliğinden daha mutlu olduğu belirtilmiştir (Kemper, 1966). İsrail'de 258 evli kadınla yapılan bir çalışmada da eşleri kendisinden zıt doğum sırasında olan kadınların, eşleri kendisiyle aynı doğum sırasında olan kadınlara göre evliliklerinde daha mutlu olduğu görülmüştür (Weller, Natan ve Hazi 1974).

Sıklıkla sözel veya sözel olmayan iletişim kuran, duygularını ifade eden, sorumluluk paylaşımıyla ilgili konuşan çiftlerin evlilik uyumunun, daha az iletişim kuran çiftlerden yüksek olduğu bulunmuştur (Tucker ve Horowitz, 1981). İran'da yapılan başka bir çalışmada da sözel olmayan iletişim kuran çiftlerin evlilik uyumunun yüksek olduğu belirtilmiştir (Shahrbabk ve Bagheri, 2011). Yalçın ve Karahan (2007)'ın çalışmasında çift iletişimi eğitimiyle eşlerin iletişim becerileri iyileştirildiğinde evlilik uyumlarının da arttığı görülmüştür. Şener ve Terzioğlu (2008)'na göre eşlerin sağlıklı iletişimi ve iletişim düzeyinden memnuniyeti evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir. Ayrıca yapılan çalışmalarda empatinin ve olaylara eşin bakış açısından bakabilmenin evlilik uyumu artırdığı belirlenmiştir (Long ve Andrews, 1990; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2012).

Benlik saygısı, başa çıkma stratejileri ve evlilik uyumu ilişkisini inceleyen bir çalışmada benlik saygısı yüksek olan kadın ve erkeklerin evlilik uyumunun da yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte bireylerin benlik saygısı düzeyi ile eşlerinin evlilik uyumu arasında da pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise bazı başa çıkma stratejilerinin evlilik uyumu ile ilişkili olduğudur. Kadınlarda problemden kaçınma, problemden uzaklaşma, sorunla yüzleşme ve sosyal destek arama stratejilerini kullananların evlilik uyumunun düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca problemle başa çıkmada kaçma-kaçınma eğilimi olan kadınların eşlerinin daha düşük evlilik uyumuna sahip olduğu belirtilmiştir. Erkeklerde problemin çözümüne odaklı stratejiler kullanan ve çatışmalı durumu yeniden değerlendirenlerin evlilik uyumunun yüksek olduğu, problemlerden kaçınanların ise evlilik uyumunun düşük olduğu saptanmıştır (Bélanger, Di Schiavi, Sabourin, Dugal, Baalbaki ve Lussier, 2014).

Psikolojik sıkıntı, benlik saygısı ve duygusal bağlılığın evlilik uyumundaki etkisini araştıran bir çalışmada, benlik saygısı ve eşe duygusal bağlılığın evlilik uyumunu pozitif yönde psikolojik sıkıntı düzeyinin ise evlilik uyumunu negatif yönde yordadığı bulunmuştur. Duygusal bağlılık düzeyi yüksek olan çiftlerin birbiriyle daha uyumlu olduğu, daha etkili iletişim kurabildiği ve sorunlarını daha etkili şekilde çözebildiği ifade edilmiştir (Cirhinlioğlu ve ark., 2017).

Cinsellik ve çift uyumunu inceleyen bir çalışmada evlilikteki sorunlar nedeniyle Evlilik Danışma Merkezi'ne başvuran, bu merkeze mahkeme tarafından yönlendirilen ve daha önce psikolojik yardım almamış evli bireyler olmak üzere üç grup karşılaştırılmıştır. Bu üç grupta cinsel sorunu olan çiftler ile cinsel sorunu olmayan çiftler karşılaştırıldığında, kendi isteğiyle veya mahkeme tarafından yönlendirilerek Evlilik Danışma Merkezi'ne giden çiftlerde cinsel sorunlarla evlilik uyumunun doğrudan ilişkili olmadığı bulunmuştur. Psikolojik yardım almayan kontrol grubunda ise cinsel sorunu olmayan eşlerin evlilik uyumunun cinsel sorunları olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Erbek ve ark., 2005). Başka çalışmalarda da cinsel ilişkiden sağlanan doyum ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur (Murat, 2019; Şafak-Öztürk ve Arkar, 2014).

İletişim, cinsel doyum ve evlilik uyumu arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışmada iletişim ve cinsel doyum ayrı ayrı ele alındığında her ikisinin de evlilik uyumunu artıran faktörler olduğu bulunmuştur. Bu iki değişkenin ortak etkisi incelendiğinde, yapıcı iletişim kurmakta başarılı olan çiftlerde cinsel doyumun evlilik uyumunu etkilemediği, sağlıklı iletişim kuramayan çiftlerde ise cinsel doyum fazla ise evlilik uyumunun yüksek olduğu görülmüştür (Litzinger ve Gordon, 2005).

Boyun eğici davranışlar ve evlilik uyumu ilişkisini inceleyen bir çalışmada boyun eğici davranışların evlilik uyumunu azalttığı, ancak kişilerin problem çözme becerileri kontrol edildiğinde böyle bir etki görülmediği tespit edilmiştir. Eşlerin boyun eğici davranışlarındaki artış problemi çözümsüz görmelerine ve problem çözme becerilerinin düşmesine neden olmakta, bu da evlilik uyumunu olumsuz etkilemektedir. Boyun eğici davranışların çatışmayı hafifletmediği, aksine kişinin problemi çözebilme algısının azalmasına neden olduğu ifade edilmiştir (Hünler ve Gençöz, 2003).

Demir ve Fışiloğlu (1999) tarafından evlilik uyumu ve yalnızlık ilişkisini incelemek amacıyla yapılan çalışmada yalnızlık düzeyi ile evlilik uyumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca kendi isteğiyle evlenenlerin görücü usulü evlenenlere göre yalnızlık düzeyinin daha düşük ve evlilik uyumunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Her iki evlilik türünde de eşlerin evlenmeden önce birbirini tanıma derecesi arttıkça evlilikteki uyumun da arttığı gözlenmiştir (Demir ve Fışiloğlu, 1999).

Bağlanma stilleri de evlilik uyumunu etkileyen faktörlerden biridir. Ertan (2002) tarafından yapılan çalışmaya göre güvenli bağlanma stiline sahip olan kadınların evliliklerinde uyum daha fazladır. Ayrıca eşlerden en az birinin güvenli bağlanma stiline sahip olması evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir (Ertan, 2002). Evli çiftlerle yapılan bir diğer çalışmada güvenli ve saplantılı bağlanan bireylerin evlilik uyumunun korkulu bağlananlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006). Araştırmacılar güvenli bağlananların yanı sıra saplantılı bağlanma stiline sahip kişilerin evlilik uyumunun yüksek olmasını kültürel sebeplerle açıklamıştır. Saplantılı bağlanan bireylerin hırçınlık ve kıskançlık göstermesinin eşleri

tarafından olumlu algılanması uyumun yüksek olmasının nedeni olabilir (Tutarel-Kıslak ve Çavuşoğlu, 2006).

1.2.2. Evlilik Uyumu ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

Evli çiftlerin kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada evlilik uyumu düşük olan bireylerde nörotisizm faktörü düzeyinin yüksek, uyumluluk ve sorumluluk faktörü düzeyinin ise düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca evlilik uyumu yüksek olan eşlerin uyumluluk faktörü açısından, evlilik uyumu düşük olan çiftlerin ise nörotisizm ve deneyime açıklık faktörü açısından benzer olduğu görülmüştür. Bununla birlikte uyumlu evliliği olanların dışadönüklük ve sorumluluk faktörü düzeylerinin benzemediği tespit edilmiştir. Araştırmacılar bu benzerliklerle ilgili korelasyonların zayıf olduğunu belirtmiştir (Gattis, Berns, Simpson ve Christensen, 2004).

Claxton ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan çalışmada evli bireylerin kişilik özellikleri hem kendileri hem eşleri tarafından değerlendirilmiş ve bu puanların ortalaması ile evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda evlilik uyumu ile sorumluluk faktörü arasında pozitif, nörotisizm faktörü arasında negatif bir ilişki bulunmuştur ve en güçlü ilişki sorumluluk faktörü ile evlilik uyumu arasındadır. Kişilik faktörlerinin tamamı için eşlerini olduğundan daha pozitif değerlendiren erkeklerin ve deneyime açıklık faktörü dışında diğer faktörler için eşlerini olduğundan daha pozitif değerlendiren kadınların evlilik uyumunun yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca eşi tarafından dışadönüklük faktörü dışında diğer faktörler için olduğundan yüksek değerlendirilen kadınların evlilikteki uyumunun yüksek olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerde ise eşi tarafından sadece nörotisizm ve uyumluluk faktörleri açısından olduğundan yüksek değerlendirilmenin evlilik uyumunu artırdığı saptanmıştır (Claxton ve ark., 2012).

Nemecek ve Olson (1996) tarafından 99 evli çiftle yapılan çalışmada dışadönüklük ve deneyime açıklık faktörleri ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü ilişki olduğu bulunurken diğer faktörler açısından evlilik uyumunda anlamlı farklılık saptanmamıştır. Araştırmacıların bir diğer çalışmasında eşler arasında sorumluluk faktörü açısından benzerliğin hem kadınlarda hem erkeklerde evlilik uyumunu olumlu

etkilediği bulunmuştur. Bununla birlikte uyumluluk faktörü açısından benzerliğin sadece erkeklerde, nörotisizm faktörü açısından benzerliğin ise sadece kadınlarda evlilik uyumunu artırdığı belirtilmiştir (Nemecek ve Olson, 1999).

Başka bir çalışmada nörotisizm faktörünün kadınlarda ve erkeklerde evlilik uyumu olumsuz etkilediği bulunmuştur. Kadınlarda uyumluluk faktörünün, erkeklerde uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık faktörlerinin evlilik uyumunu artırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca nörotisizm faktörü düzeyi yüksek olan kadın ve erkeklerin eşlerinin evlilik uyumunun düşük olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte çalışmaya göre kadınların evlilik uyumu ile eşlerinin deneyime açıklık faktörü düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır (Bouchard, Lussier ve Sabourin, 1999).

Uzun süredir evli olan (ortalama 34 yıldır) çiftlerle yapılan bir çalışmaya göre beş faktörden yalnızca dışadönüklük faktörü evlilik uyumunu yordamaktadır (O'Rourke, Claxton, Chou, Smith ve Hadjistavropoulos, 2011). Kadınlarda ve erkeklerde dışadönüklük faktörü düzeyinin yüksekliği evlilik uyumunu artırmaktadır. Çalışmada literatürden farklı olarak nörotisizm faktörünün evlilik uyumuna etkisi bulunmamıştır. Araştırmacılar ileri yaşlarda nörotisizm düzeyinde azalma eğilimi olduğunu gösteren çalışmalara işaret etmiş (Fraley ve Roberts, 2005) ve bu faktörün yordayıcı etkisinin gözlenmemesini örneklemin yaş ortalamasının yüksek olmasıyla açıklamıştır. Ayrıca araştırma sonucunda eşler arasında deneyime açıklık faktörü açısından benzerliğin erkeklerde evlilik uyumunu artırdığı, uyumluluk faktörü açısından benzerliğin ise kadınlarda evlilik uyumunu olumlu etkilediği bulunmuştur (O'Rourke ve ark., 2011).

Japonya'da yapılan bir çalışmada bireylerin kendi kişilik özelliklerinin evlilik uyumlarını etkilemediği bulunmuştur. Bununla birlikte kadınlarda evlilik uyumu ile eşin nörotisizm faktörü düzeyi arasında negatif yönlü bir ilişki, erkeklerde ise evlilik uyumu ile eşin dışadönüklük faktörü düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca eşlerin evlilik uyumları arasında da pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir (Chen ve ark., 2007).

Güngör (2007) tarafından 1024 evli bireyle yapılan çalışmada sorumluluk faktörünün evlilik uyumunu olumlu etkilediği, nörotisizm ve uyumluluk faktörünün

ise evlilik uyumunu doğrudan etkilemediği bulunmuştur. Evlilik uyumu ile nörotisizm faktörü arasındaki ilişkide ve evlilik uyumu ile uyumluluk faktörü arasındaki ilişkide evlilikte özyetkinliğin dolaylı bir etkisi olduğu görülmüştür. Buna göre nörotisizm faktörünün özyetkinlik puanını düşürdüğü ve bunun da evlilik uyumunu azalttığı belirtilmiştir. Aynı şekilde uyumluluk faktörü özyetkinlik puanını artırmakta, bu da evlilik uyumunda artışa neden olmaktadır.

Başka bir çalışmada evlilik uyumu yüksek kadınlarda deneyime açıklık faktörü düşük bulunmuş, evlilik uyumu düşük erkeklerde ise deneyime açıklık faktörünün yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmacılar bunun nedenini kültürel etkenlerle açıklamıştır. Toplumumuzda özellikle kadınlardan yeni deneyimlere açık olmalarından ziyade geleneksel yapıya uymaları ve kendilerine atfedilen geleneksel rolü benimsemeleri beklenmektedir. Bu yüzden ülkemizde deneyime açık olmayan kadınların evliliklerinde daha uyumlu olmaları beklenebilir. Bununla birlikte deneyime açıklık faktörü yüksek olanların bağımsız, geleneksel olmayan, ilgileri geniş, değişikliği seven kişiler olduğu göz önüne alındığında toplumumuzda bu bireylerin geleneksel ve monoton bir evliliğe uyum sağlamalarının zor olduğu anlaşılabilir (Özer ve Cihan-Güngör, 2012).

Özden ve Çelen (2014) tarafından yaptığı çalışmada dışadönüklük ve gelişime açıklık faktörü ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde ilişki; nörotisizm düzeyi ile evlilik uyumu arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Öte yandan yumuşak başlılık faktörünün kadınlarda evlilik uyumunu yordamadığı, erkeklerde ise evlilik uyumunu artırdığı belirlenmiştir. Bir diğer çalışmada da nörotisizm faktörü ile evlilik uyumu arasında negatif yönlü ilişki; deneyime açıklık, uyumluluk ve sorumluluk faktörleri ile evlilik uyumu arasında ise pozitif yönlü ilişki saptanmıştır (Erişti, 2010).

Başka bir araştırmaya göre dışadönüklük, deneyime açıklık, sorumluluk ve yumuşak başlılık faktörleri evlilik uyumunu olumlu yönde etkilerken nörotizm faktörü evlilik uyumunu olumsuz etkilemektedir (Özaydınlık, 2014). Başka bir çalışmada nörotizm faktörünün evlilik uyumunu negatif yönde yordadığı, diğer faktörlerin ise evlilik uyumunu anlamlı düzeyde yordamadığı bulunmuştur (Çakmak-Tolan, 2015).

1.2.3. Evlilik Uyumu ve Duygusal Zeka İlişkisi

Fitness (2001) duyguları anlamamanın, algılamamanın ve düzenlemenin evlilikte önemli rol oynadığını, ancak duygusal zeka ile evlilikteki mutluluk ilişkisinin görüldüğü kadar basit olmayabileceğini ifade etmiştir. Diğerlerinin duygularını anlamada başarılı olan kişilerin bunu yıkıcı amaçlar için kullanabileceği belirtilmektedir (Epstein, 1998). Fitness (2001)'a göre duygusal zeka affetmeyi kolaylaştırarak eşler arasındaki çatışmaları hafifletebilir, öte yandan bireyler duygusal zeka yeteneğiyle eşlerinin zaaflarını kendi amaçları için kötüye kullanabilir. Literatürdeki çalışmalar genellikle duygusal zekası yüksek olan bireylerin evlilik uyumunun da yüksek olduğunu göstermektedir (Batool ve Khalid, 2011; Joshi ve Thingujam, 2009; Malouff, Schutte ve Thorsteinsson, 2014; Schutte ve ark., 2001). Duyguları algılama yeteneğinin eşin sözel ve sözel olmayan işaretlerini anlamaya yardımcı olduğu, duyguları düzenleme yeteneğinin ise çatışmaların çözümünde ve eşlerin iyi olma halinin korunmasında rol oynadığı düşünülmektedir (Joshi ve Thingujam, 2009).

Bricker (2005) tarafından yapılan çalışmada duygusal zeka ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Erkeklerin duygusal zeka düzeyinin eşler arasında duygusal iletişimi, problem çözme becerilerini ve eşin cinsel doyumunu olumlu etkilediği bulunmuştur. Ayrıca kadınların duygusal zekasının yüksekliği eşlerinin agresyon düzeyini azaltmaktadır. Son olarak, eşler arasındaki duygusal zeka düzeyi farkı artıkça evlilikteki uyumun azaldığı görülmüştür.

Başka bir çalışmada Koreli eşler ile çift-uluslu eşlerin duygusal zeka düzeyleri ve evlilik uyumları incelenmiştir. Duygusal zekası yüksek olan Koreli çiftlerin evlilik uyumunun yüksek olduğu bulunurken duygusal zekası yüksek olan çift-uluslu eşlerin evlilik uyumunun düşük olduğu görülmüştür. Araştırmacılara göre bunun nedeni bireylerin duygusal zeka düzeyi yükseldikçe kültür farklılığından kaynaklanan çatışmaların ve zorlukların daha görünür hale gelmesi olabilir (Lee, Berg-Cross ve Suh, 2013).

Durmuş ve Baba (2014) tarafından yapılan çalışmaya göre duygusal zeka düzeyi kadınların evlilik uyumunu etkilememekte, erkeklerde ise duygusal zekanın genel ruh durumu boyutu evlilik uyumunu artırmaktadır. Evlilik süresine göre yapılan analiz sonucunda 11 ila 20 yıldır evli olan bireylerde duygusal zekanın evlilik

uyumunu artırdığı, 1-10 yıl arası ve 21 yıl ve üzerinde evli olanlarda duygusal zekanın evlilik uyumunu yordamadığı bulunmuştur.

Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2002) yaptıkları çalışmada empati ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucunda, duygusal zekanın önemli bileşenlerinden biri olan empatinin evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Eşlerin empati düzeyi yüksekliğinin evlilikteki uyumu artırdığı görülmüştür.

Başka bir çalışmada evlenmek için birbirini tercih eden bireylerin duygusal zekasının karşılaştırılması amacıyla evlilik için başvuru yapan nişanlı çiftlerin duygusal zeka düzeyleri incelenmiştir. Evlenecek çiftlerin duygusal zeka düzeylerinin birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılara göre evlilikteki uyumu sağlamada duygusal zekanın yüksekliğinin yanı sıra eşlerin duygusal zeka düzeyinin benzer olması da önemlidir (Cingisiz ve Murat, 2010).

1.3. EVLİLİK DOYUMU

Evlilik doyumunu literatürde pek çok farklı şekilde tanımlanmıştır (Bradbury ve ark., 2000). Evlilik doyumunu bireyin evliliğinden her anlamda aldığı mutluluk, doyum ve haz olarak tanımlanmıştır (Hawkins, 1968). Tezer (1996)'e göre, evlilik doyumunu kişinin evlilik ilişkisi çerçevesinde ihtiyaçlarını karşılama derecesiyle ilgilidir. Evlilik doyumunu, verilen kararlarda eşitlik, gelir, iş yükü ve sorunları paylaşma gibi çevresel boyutlar ile eşlerin birbirlerine karşı sevgisi, cinsel doyumları ve iletişim biçimleri gibi kişisel boyutlardan elde ettikleri psikolojik tatmin olarak ifade edilmiştir (Sokolski ve Hendrick, 1999).

Literatürdeki çalışmalar evliliğinden doyum sağlayan bireylerin evlilik doyumunu zayıf olan kişilere göre fiziksel ve ruhsal sağlığının daha iyi olduğunu belirtmektedir (Fincham ve Beach, 1999; Levenson, Carstensen ve Gottman, 1993). Evlilik doyumunu ve depresyon ile ilgili yapılan bir çalışmaya göre kadınlarda evlilik doyumunun zayıflığı depresyona neden olurken erkeklerde depresyon evlilik doyumunu olumsuz etkilemektedir (Fincham, Beach, Harold ve Osborne, 1997). Evli kadınlarla yapılan bir araştırmada evlilik doyumunu ile yaşam doyumunu arasında pozitif

bir ilişki tespit edilmiştir (Kabasakal ve Soylu, 2016). Bununla birlikte, stres evlilik doyumunu azaltan bir faktördür (Randall ve Bodenmann, 2009).

1.3.1. Evlilik Doyumu ile İlişkili Faktörler

Cinsiyetin evlilik doyumuna etkisini inceleyen çalışmaların birçoğu erkeklerin evlilik doyumunun kadınlara göre daha yüksek olduğunu göstermiştir (Boerner, Jopp, Carr, Sosinsky ve Kim, 2014; Feeney, 1994; Heene, Buysse ve Van Oost, 2005; Rostami, Ghazinour, Nygren ve Richter, 2014; Üncü, 2007; Whiteman, McHale ve Crouter, 2007). Rhyne (1981)'e göre bu durum toplumdaki cinsiyet rollerinden kaynaklanmaktadır. Çocuğa bakım vermek gibi kadınlara atfedilen sorumluluklar evlilik doyumunun değerlendirilmesini etkilemektedir. Fowers (1991)'a göre de ruh sağlığı açısından erkekler kadınlara göre evliliklerinden daha fazla fayda sağlamakta ve evliliklerini daha olumlu değerlendirmektedir. Öte yandan kadınlarda ve erkeklerde evlilik doyumunu açısından önemli bir fark olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Çağ ve Yıldırım, 2013; Demir ve Fışıloğlu, 1999; Hamamcı, 2005; Timm ve Keiley, 2011; Yıldız ve Büyükşahin-Çevik, 2016). Bir meta analiz çalışmasında, klinik örnekleme kadınlara evlilik doyumlarının eşlerinden daha az olduğu gösterilirken, klinik olmayan örnekleme evlilik doyumunu açısından herhangi bir cinsiyet farkı bulunmamıştır (Jackson, Miller, Oka ve Henry, 2014).

Yaş değişkeni evlilik doyumunu ile ilişkili olduğu düşünülen başka bir faktördür. Bazı çalışmalar orta yaşta evli bireylerin daha genç ve daha yaşlı evlilere göre evlilik doyumlarının düşük olduğunu göstermiştir (Jose ve Alfons, 2007). Tezer (1994) yaş yükseldikçe evlilikten sağlanan doyumun arttığını belirtmiştir. Evlenme yaşı da evlilik doyumunu etkileyen bir başka değişkendir. Karney ve Bradbury (1995) tarafından yapılan çalışmaya göre geç yaşta evlenen kişiler evliliklerinden daha fazla doyum sağlamaktadır. Başka bir çalışmada geç yaşta evlenen erkeklerin evlilik doyumunun erken yaşta evlenen erkeklere göre daha yüksek olduğu, aynı zamanda eşlerinin de evliliklerinden sağladığı doyumun daha fazla olduğu bulunmuştur (Tucker ve O'Grady, 1991). Ayrıca daha geç yaşta evlenen kadınların da daha yüksek evlilik doyumuna sahip olduğu, önemli kararların alınmasında eşlerinden daha etkili olduğu belirtilmiştir (Tucker ve O'Grady, 1991). Bununla birlikte evlilikte yaş etkisi

incelenirken evlilik süresinin etkisi ile karıştırılmaması gerektiği ifade edilmektedir (Karney ve Bradbury, 1995).

Çalışmaların pek çoğu eğitim durumu yükseldikçe evlilik doyumunun arttığını göstermektedir (Guo ve Huang, 2005; Madanian ve Mansor, 2013; Yıldız ve Büyüksahin-Çevik, 2016). Üncü (2007) tarafından yapılan çalışmada lise mezunlarının evlilik doyumunun en yüksek olduğu, ilköğretim mezunlarının evlilik doyumunun en düşük olduğu, üniversite mezunlarının evlilik doyumunun orta düzeyde yer aldığı bulunmuştur. Çağ ve Yıldırım (2013) ise eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik doyumunun azaldığını tespit etmiştir. Araştırmacılara göre bu durum eğitim düzeyi yükseldikçe kişilerin daha bağımsız ve bireysel hissetmesi ve evliliklerini daha fazla sorgulamasıyla açıklanabilir (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Bazı çalışmalara göre gelir düzeyi arttıkça bireylerin evliliğinden sağladığı doyum artmaktadır (Vural-Batık ve Kalkan, 2017; Zamani, Nasir, Hashim ve Yusof, 2012). Başka bir çalışmada ekonomik zorlukların evlilik doyumunu olumsuz etkilediği belirtilmiştir (Johnson & Booth, 1990). Kamo (1993) tarafından yapılan çalışmada erkeğin ekonomik durumunun Japon çiftlerde evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı, ABD’li çiftlerde ise evlilik doyumunu etkilemediği bulunmuştur (Kamo, 1993).

Çocuk sayısı ile evlilik doyumunun ilişkisiyle ilgili çalışmalarda farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Çocuk sayısındaki artışın evlilik doyumunu olumsuz etkilediğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Burpee ve Langer, 2005; Dillon ve Beechler, 2010; Jose ve Alfons, 2007; Madanian ve Mansor, 2013). Özellikle kısa aralıklarla çok sayıda çocuk sahibi olmanın evlilik doyumunu olumsuz etkilediği belirtilmiştir (Rhyne, 1981; Kamo, 2001). Twenge, Campbell ve Foster (2003)’ün meta analiz çalışmasına göre çocuk sahibi olan çiftlerin evlilik doyumları çocuk sahibi olmayanlara göre daha düşüktür. Ayrıca çocuk sayısı arttıkça evlilik doyumunun azaldığı belirtilmiştir. Bu araştırmaya göre sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan çiftlerin çocuk sahibi olması evlilik doyumlarını sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan çiftlere göre daha olumsuz etkilemektedir. Ayrıca çalışma sonucunda erken anne baba olan bireylerin ve yakın zamanda anne-baba olanların evlilik doyumunun daha düşük olduğu belirlenmiştir (Twenge ve ark., 2003). Batı literatüründen farklı olarak Çin ve

Nijerya’da yapılan iki ayrı çalışmada çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur (Guo ve Huang, 2005; Onyishi, Sorokowski, Sorokowska ve Pipitone, 2012). İsrail’de yapılan bir çalışmada da çocuk sahibi olan evli bireylerin evlilik doyumunun çocuğu olmayan evlilere göre daha fazla olduğu, özellikle ilk çocuğun doğumuyla evlilik doyumunun arttığı bildirilmiştir (Guttmann ve Lazar, 2004).

Bazı çalışmalara göre severek/anlaşarak evlenen çiftlerin evlilik doyumu görücü usulü evlenenlerden daha yüksektir (Güngör-Houser, 2009; Xiahoe ve Whyte, 1990; Yıldız ve Büyükşahin-Çevik, 2016). Başka bir çalışmada görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin evlilik doyumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (Myers, Madathil ve Tingle, 2005). Hortaçsu (1999) tarafından 130 evli çiftle yapılan araştırmada, görücü usulü yapılan evliliklerde bireylerin daha erken çocuk sahibi olduğu, evle ilgili kararlarda kadının daha baskın olduğu, erkeğin ailesinden ziyade kadının ailesiyle daha fazla ilişki kurulduğu görülmüştür. Başka bir çalışmada da kendi isteğiyle evlenen bireylerin daha fazla duygusal yakınlık yaşadığı, daha eşitlikçi olduğu ve evliliklerinde daha az çatışma olduğu tespit edilmiştir (Hortaçsu, 2007). Literatürde sanal ortamda tanışıp evlenen bireylerin evlilik doyumuyla ilgili pek fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Konuyla ilgili bir araştırmada online platformdan tanışıp evlenen çiftlerde boşanma oranının daha az olduğu ve bu kişilerin evlilik doyumunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Cacioppo, Cacioppo, Gonzagab, Ogburnc ve VanderWeelec, 2013). Bununla birlikte Paul (2014) tarafından yapılan çalışmada online bir platformda tanışan çiftlerin ilişkisinin evlilikle sonuçlanma oranının daha düşük olduğu gösterilmiştir. Ayrıca sanal ortamda tanışmış evli veya evli olmayan çiftlerin ayrılmaya daha eğilimli olduğu bulunmuştur (Paul, 2014).

Literatürde evlilik süresi uzadıkça evlilik doyumunun azaldığını gösteren çalışmalar vardır (Burpee ve Langer, 2005; Madanian ve Mansor, 2013; Vandervorst, 2000; Vural-Batık ve Kalkan, 2017). Bazı araştırmalarda evliliğin ilk yıllarından sonra evlilik doyumunun giderek azaldığı, orta yaşlardan itibaren artmaya başladığı belirtilmiştir (Anderson, Russell ve Schumm, 1983; Jose ve Alfons, 2007; Orbuch, House, Mero ve Webster, 1996). Karney and Bradbury (1995)’e göre evlilikler zaman

içinde daha istikrarlı, ancak daha az tatmin edici hale gelmektedir. Üncü (2007) yaptığı çalışmada, 20 yıldan uzun süren evliliklerde doyumun en fazla olduğunu, 8-13 yıl arasında evli olanlarda ise evlilik doyumunun en düşük olduğunu bulmuştur.

Evlilik doyumunun yordayıcılarını inceleyen bir çalışmada evlilikteki etkileşim, cinsel doyum ve ev işlerinin bölüşümünden tatmin ile evlilik doyumunu arasında pozitif yönlü ilişki bulunurken sözlü ve fiziksel saldırganlık ve eşler arasında zayıf iletişimin evlilik doyumunuyla negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca ruhsal sağlığın evlilik doyumunun yordayıcılarından biri olduğu gösterilmiştir. Ruhsal sağlığın zayıf olması düşük evlilik doyumunu ile ilişkilidir. Cinsiyete göre farklılık olup olmadığı incelendiğinde hem kadınlarda hem erkeklerde evlilikteki etkileşim, cinsel doyum, ev işlerinin bölüşümünden tatmin ve karşılıklı yapıcı iletişimin evlilik doyumunu olumlu etkilediği, sözlü ve fiziksel saldırganlığın ise sadece kadınlarda evlilik doyumunu düşürdüğü bulunmuştur. Ayrıca yalnızca kadınlarda evlilik doyumunu ile ruhsal sağlığın negatif yönde ilişkili olduğu görülmüştür (Yücel ve Koydemir, 2015).

İlişkiyle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve problem çözme becerilerinin evlilik doyumuna etkisini araştıran bir çalışmada problem çözme becerilerinin evlilikteki doyumunu yordayan güçlü bir faktör olduğu gösterilmiştir. Eşler arasında sorunlar olsa da etkili şekilde problem çözme becerisine sahip olmanın evlilik doyumunu artırdığı belirtilmiştir. Ayrıca ilişkiyle ilgili bilişsel çarpıtmalardan gerçekçi olmayan ilişki beklentilerinin evlilik doyumunu olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Buna göre bireyin evlilikte kendisi veya eşiyile ilgili gerçekçi olmayan beklentilerinin olması evlilikten sağladığı doyumunu azaltmaktadır. Araştırmacılara göre bunun nedeni gerçekçi olmayan beklentilerin hayal kırıklığına neden olması olabilir (Güven, Aydemir-Sevim, 2007).

Tezer (1994) tarafından evli ve çalışan bireylerle yapılan çalışmada evlilik doyumunun yordayıcılarının eşler arasındaki çatışmanın sıklığı, yarattığı gerginlik, iş doyumunu ve yaş olduğu bulunmuştur. Buna göre eşle yaşanan çatışmanın sıklığı ve yarattığı gerginlik evlilik doyumunu azaltırken iş doyumunu ve yaş arttıkça evlilikten sağlanan doyum da artmaktadır.

Çağ ve Yıldırım (2013) tarafından yapılan ve evlilik doyumunu etkileyen değişkenlerin incelendiği çalışmada algılanan eş desteğinin evlilik doyumunun güçlü bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Eşten alınan destek evlilikten sağlanan doyumu artırmaktadır. Ayrıca cinsel yaşam memnuniyetinin de evlilik doyumunu olumlu etkilediği bulunmuştur. Cinsel doyumun yüksek olması evlilikten daha fazla doyum almayı sağlamaktadır.

Evlilik doyumuyla ilgili yapılan başka bir çalışmada kişilerarası olumlu ilişki kurma becerisinin evlilik doyumunu artırdığı bulunmuştur. Ayrıca bireylerin evlilikte özyeterlik düzeyi arttıkça evlilik doyumunun da arttığı belirtilmiştir. Özyeterlik düzeyi yüksek olan kişilerin çatışma sırasında olumlu ve yapıcı senaryolara odaklanmasıyla problem çözme becerilerinin yüksek olması evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre kişilerarası olumlu ilişki kurma becerisi evlilikte özyeterlik algısını artırarak evlilik doyumunda artışa neden olmaktadır. Buna göre kişilerarası olumlu ilişkiler kurabilen bireyler kendilerini daha yeterli görmekte ve bu da evlilikten aldığı doyumu artırmaktadır (Kasapoğlu, Kutlu ve Durmuş, 2017).

Çin’de yapılan bir çalışmada evlilik doyumunda cinsel doyumun güçlü bir etkisinin olduğu bulunmuş ve bu etkinin cinsiyet ve eğitim durumu tarafından düzenlendiği gözlenmiştir. Buna göre kadınlarda cinsel doyumun evlilik doyumuna etkisi erkeklere göre daha fazladır. Ayrıca yüksek eğitim düzeyine sahip kişilerde cinsel doyumun evlilik doyumuna etkisinin düşük eğitim düzeyindeki bireylere göre daha fazla olduğu gösterilmiştir (Guo ve Huang, 2005).

Yapılan araştırmalarda eşe duyulan sevgi ve olumlu duygular ile evlilik doyumu arasında anlamlı pozitif yüksek bir korelasyon olduğu bulunmuştur (Turkewitz ve O’Leary, 1981). Başka bir çalışmada, evlilik doyumunun aşk, sadakat ve ortak değerler olmak üzere üç faktörle ilişkili olduğunu saptanmıştır (Rosen-Grandon, Myers ve Hattie, 2004). Aşk evliliklerinde evlilik doyumunun yüksek olduğu ancak sadakat olmadan sadece aşkın evlilik doyumu için yeterli olmadığı bulunmuştur. Sadakatin var olduğu ve bundan tatmin sağlayan bireylerin evliliklerinde evlilik doyumunun da yüksek olduğu görülmüştür. Evlilik doyumunu etkileyen diğer değişkenler arasında eş destekleyici ve memnun edici olmak, güçlü manevi değerlerin olması, eşe bağlılık, eşe saygı duymak, cinsel yaşamda sadakatli davranmak, dine bağlı

olma, eş için iyi bir arkadaş olmak ve affetme ve affedilme becerisine sahip olmak yer almaktadır. Ayrıca dini inanç gibi ortak değerleri olan kişilerin evliliklerinde de evlilik doyumunu yüksek olduğu saptanmıştır (Rosen-Grandon ve ark., 2004).

1.3.2. Evlilik Doyumu ve Kişilik Özellikleri İlişkisi

Literatürde kişilik özellikleri ile evlilik doyumunun ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Çalışmaların çoğunda özellikle nörotisizm faktörü ile evlilik doyumunu arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur (Drahman ve Yusof, 2018; Javanmard ve Garegozlo, 2013). Karney ve Bradbury (1995) tarafından yapılan meta-analiz çalışmasına göre evlilik doyumunu etkileyen en önemli kişilik özelliği nörotisizm faktörüdür. Nörotisizm düzeyi yüksek olan kişilerin evlilik doyumunun düşük olmasıyla ilgili iki açıklama mevcuttur. Birincisi, yüksek nörotisizm düzeyine sahip kişilerin olumsuz davranışlarının etkisiyle negatif olaylar yaşamaya eğilimli olduğu ve bunun da evlilik doyumunu düşürdüğü belirtilmiştir. İkinci olarak da bu bireylerin hayatlarındaki olayları daha olumsuz algılaması ve genel olarak yaşam doyumlarının düşük olması sebebiyle evlilikten daha az doyum almaları beklenebilir (Karney ve Bradbury, 1997).

Kelly ve Conley (1987) tarafından yapılan çalışmada kadınlarda ve erkeklerde yüksek nörotisizm düzeyinin evlilik doyumunu olumsuz etkilediği, boşanmış bireylerde ve evlilik doyumunu düşük olan evli çiftlerde nörotisizm faktörünün yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca erkeklerde yüksek nörotisizm ve dışadönüklük faktörü ve düşük uyumluluk faktörü düzeyinin boşanmayı yordadığı bulunmuştur (Kelly ve Conley, 1987). Benzer şekilde bir başka çalışmada, nörotisizm faktörü ile evlilik doyumunu arasında negatif yönlü ilişki olduğu ve eşinin dışadönüklük faktörü düzeyi yüksek olan bireylerin evlilik doyumunun düşük olduğu gösterilmiştir (Lester, Haig, ve Monello, 1989). Araştırmacılara göre dışadönük bireyler eşlerinin ihtiyaçlarını daha az dikkate alıyor olabilir ve bu durum eşlerinin evlilik doyumunun azalmasına neden olabilir (Lester ve ark., 1989).

Botwin, Buss ve Shackelford (1997) tarafından yapılan çalışmada eşinin uyumluluk, duygusal dengelilik ve zeka/deneyime açıklık faktörü düzeyi yüksek olan bireylerin evlilik doyumunun da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca eşler arasında

özellikle sorumluluk ve zeka/deneyime açıklık faktörleri açısından benzerliğin evlilik doyumunu artırdığı saptanmıştır.

Bir diğer çalışmada nörotisizm faktörü ile evlilik doyumunu arasında negatif yönlü ilişki bulunurken dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık faktörlerinin evlilik doyumunu ile pozitif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Amiri, Farhoodi, Abdolvand ve Bidakhavidi, 2011). Bir meta analiz çalışmasına göre de nörotisizm faktörü evlilik doyumunu olumsuz etkilerken, uyumluluk ve sorumluluk faktörleri evlilik doyumunu artırmaktadır (Heller, Watson ve Ilies, 2004).

Japonya'da yapılan bir çalışmada uyumluluk, sorumluluk ve dışadönüklük faktörü düzeyi yüksek ve nörotisizm faktörü düzeyi düşük olan bireylerin evlilik doyumunun daha yüksek olduğu gösterilmiştir. Katılımcıların eşlerinin kişilik özellikleri değerlendirildiğinde, evlilik doyumunu ile eşin uyumluluk, dışadönüklük, deneyime açıklık faktörü düzeyi arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Bununla birlikte eşinin nörotisizm düzeyi düşük olanlarda evlilik doyumunun yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca uyumluluk faktörünün yüksekliği kadınlarda evlilik doyumunu erkeklere göre daha fazla etkilemekte, eşin uyumluluk düzeyinin yüksek olması ise erkeklerde evlilik doyumunu kadınlara göre daha fazla artırmaktadır (Abe ve Oshio, 2018).

Uçak (2015) tarafından yapılan çalışmada nörotisizm faktörü puanı düşük, sorumluluk ve deneyime açıklık faktörü puanı yüksek erkeklerin evlilik doyumunun yüksek olduğu görülmüştür. Kadınlarda ise dışadönüklük faktörü ile evlilik doyumunu arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Eşler arasındaki farklılıklara bakıldığında, sorumluluk faktörü puanlarında fark azaldıkça evlilik doyumunun yükseldiği bulunmuştur. Ayrıca evli erkeklerin uyumluluk puanı yükseldikçe ve nörotisizm puanı düştükçe eşlerinin evlilik doyumunu artmaktadır. Kadınlarda ise uyumluluk ve sorumluluk puanının yüksek olması eşlerinin evlilikten sağladığı doyumunu arttırmaktadır.

Tuzcu (2017) tarafından evlilik doyumunu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmada nörotisizm faktörü ile evlilik doyumunu arasında

negatif yönlü, uyumluluk faktörü ile evlilik doyumu arasında ise pozitif yönlü ilişki bulunmuştur.

1.3.3. Evlilik Doyumu ve Duygusal Zeka İlişkisi

Evlilik doyumu ve duygusal zeka hakkında yapılan araştırmaların çoğu duygusal zeka düzeyi yüksek olan bireylerin evlilik doyumunun da yüksek olduğunu göstermiştir (Eslami, Hasanzadeh ve Jamshidi, 2014; Lavalekar ve ark., 2010; Najm, 2005; Zarch, Marashi ve Raji, 2014). Brackett ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan çalışmaya göre eşlerden her ikisinin duygusal zekası düşükse evlilik doyumları düşük bulunurken eşlerden birinin veya ikisinin duygusal zekasının yüksek olması evlilik doyumunda farklılık yaratmamaktadır. Başka bir çalışmada yüksek duygusal zeka düzeyinin kişinin evliliğiyle ilgili öznel algısı olan evlilik doyumu ile pozitif yönde ilişkili olduğunu gösterilmiş, ancak eşlerden birinin duygusal zeka düzeyi ile diğerinin evlilik doyumu arasında herhangi bir ilişki saptanmamıştır (Zeidner, Kloda ve Matthews, 2013).

Akdur ve Aslan (2017) tarafından romantik ilişkisi olan ve evli bireylerle yapılan çalışmada duygusal zeka düzeyi ile ilişkiden alınan doyum arasında pozitif yönlü ilişki saptanmıştır. Başka bir çalışmada da duygusal zekası yüksek olan evli bireylerin evlilik doyumunun da yüksek olduğunu gösterilmiştir (Üncü, 2007).

Başka bir çalışmada erkeklerde duygusal zekanın alt boyutlarından olan dürtü kontrolünün evlilik doyumunu azalttığı bulunmuştur. Beklenmedik şekilde duygusal zekanın alt boyutlarından olan kişiler arası ilişkiler, girişkenlik ve özfarkındalık boyutlarının evlilikten alınan doyumunu olumsuz etkilediği saptanmıştır. Flört ederek evlenen kadınlarda genel ruh hali alt boyutunun evlilik doyumunu olumlu etkilerken kişiler arası ilişkiler alt boyutunun evlilik doyumunu olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Flört ederek evlenen erkeklerde evlilik doyumunu en iyi yordayan değişkenin duygusal zekanın esneklik alt boyutu olduğu bulunmuştur (Güngör-Houser, 2009).

1.4. KİŞİLİK

Literatürde kişiliğin belirli ve ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Kişilik, bireyin duygularını, bilişlerini ve davranışlarını etkileyen özelliklerinin bütünü olarak tanımlanabilir ve kişinin farklı durumlarda kendine özgü tepkiler vermesinde rol oynar

(Ryckman, 2012). Kişilik, bireyin duygu, düşünce ve davranış gibi psikolojik tepkilerinin geçici olmayan ve önemli yönlerinin yanı sıra bireyle ilgili zihinsel, duygusal, fiziksel birçok şeyi kapsamaktadır (Türkçapar ve Taymur, 2012). Kişilik, kim olduğumuzu, düşüncelerimizi, duygularımızı, davranışlarımızı yansıtan zaman içinde istikrarlı içsel özelliklerdir (Mount, Barrick, Scullen ve Rounds, 2005). Cüceloğlu (1998)'na göre kişilik, bireyi diğerlerinden ayıran, tutarlı, iç ve dış dünyayla ilişkisini belirleyen özelliklerin bütünüdür. Kişilik, kişinin duygusal, zihinsel, bilişsel tüm içsel süreçleri ve tutarlı davranış örüntüleri olarak tanımlanmaktadır (Burger, 2006). Literatürde kişiliğin birden fazla tanımlaması yer alsa da genel olarak bireyi diğerlerinden farklı kılan, zaman içinde pek değişmeyen ve yapılaşmış bir sistem olmasına vurgu yapılmıştır (İnanç ve Yerlikaya, 2012).

1.4.1. Kişilik Kuramları

Literatürde yer alan pek çok kişilik kuramı arasından en önemlileri olan psikanalitik kuram, sosyo-psikolojik kuram ve ayırt edici özellik kuramı ele alınacaktır.

1.4.1.1. Psikodinamik Kuramlar

Kişilik kuramlarının ilki ve en önemlisi Sigmund Freud'un psikanalitik kuramıdır. Psikoloji dünyasında büyük tartışmalara yol açmasına rağmen kişilik kuramcılarını en fazla etkileyen Freud'un çalışmalarıdır. Psikanalitik yaklaşımın kişiliği ve insan doğasını açıklamada önemli etkisi olmuştur (Schultz ve Schultz, 2016). Freud'un kişilik kuramının literatüre en büyük katkısı bilinçdışı kavramını açıklaması ve kişiliğin bilinçdışı tarafından etkilendiği yönündeki yaklaşımıdır (İnanç ve Yerlikaya, 2012).

Freud'a göre kişilik, id, ego ve süper ego olmak üzere üç temel yapıdan oluşmaktadır. İd, bireyin ilkel dürtülerine ve haz ilkesine göre hareket eden bencil bir mekanizmadır. Süper ego, kişinin içselleştirdiği toplumun ahlak kurallarına göre hareket etmekte ve "id"nin isteklerini kontrol altında tutmaktadır. Ego, makul biçimde "id"nin isteklerini karşılamaya çalışmakta ve süper ego ile id arasında uzlaştırmacı bir rol oynamaktadır (Burger, 2006). Kişiliğin bu üç yapısı arasındaki çatışma bireyde kaygı uyandırır ve bu kaygıyı azaltmak için savunma mekanizmaları kullanılır.

Freud'a göre insan erken yaşlardan itibaren psikoseksüel aşamalardan geçerek kişiliğini oluşturur (Cüceloğlu, 1998).

Adler başlangıçta psikanalist görüşle yola çıkmış, daha sonra kendi kuramını geliştirmiştir. Adler'e göre birey aşağılık duygusundan kurtulmak için diğerlerine üstünlük kurmak için çabalar ve bu çaba kişiliği geliştiren esas güçtür. Freud gibi Adler de yaşamın ilk yıllarının kişiliğin gelişiminde önemli olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte ebeveynin çocuğun kişiliğinin şekillenmesinde önemli ölçüde rol oynadığını savunmuştur (Burger, 2006).

Jung, Freud'un bilinçaltı kavramını kabul etmekle birlikte iki tür bilinçaltı olduğunu savunur; bireye özgü biliçaltı ve daha önceki insanlığın duygularını, korkularını kapsayan ortak bilinçaltı. Her ikisinin de kişiliğin gelişiminde katkısı olduğunu belirtmektedir. Freud'un bahsettiği cinsel dürtülerin fazla abartıldığını düşünmüştür. Ayrıca Jung, "içedönük" ve "dışadönük" kavramlarını ortaya atan ilk kişidir. Jung'a göre bu ikisi arasında denge sağlanmadığı takdirde kişilik sorunları ortaya çıkabilir (Cüceloğlu, 1998).

Erikson, Freud'un kuramını genişleterek kişiliğin gelişiminde rol oynayan, "psikososyal aşamalar" olarak adlandırdığı sekiz aşamanın yaşam boyu devam ettiğini belirtmiştir. Freud ego'yu id ile süper ego arasında bir aracı olarak görürken, Erikson ego'nun kişiliğin bağımsız bir birimi olduğunu, id'e hizmet eden ve bağımlı bir yapı olmadığını savunmuştur. Ayrıca Erikson'a göre insan tamamen biyolojik dürtüler tarafından yönetilmemektedir, sosyal ve kültürel etkiler kişiliğin gelişimine önemli katkı sağlamaktadır (Schultz ve Schultz, 2016).

Karen Horney, kişiliğin tamamen biyolojik güdülerden etkilenmediğini, aksi takdirde farklı uluslardan kişilerde büyük farklılıklar görülemeyeceğini savunmuştur. Kişiliğin gelişiminde sosyal ilişkilerin ve kültürün önemli rol oynadığını belirtmiştir. Freud'un kişiliğin gelişiminde içsel nedenlere vurgusunu reddetmiş, özellikle çocukluktaki kişiler arası ilişkilerin kişiliğe etkisi üzerinde durmuştur. Horney'e göre insanlar cinsellik ve saldırganlık dürtüleriyle değil, güven ve sevgi ihtiyacıyla güdülenmektedir (Burger, 2006).

1.4.1.2. Davranışçı ve Bilişsel Kuramlar

Davranışçı kurama göre kişilik öğrenilmiş tepkiler ve alışkanlıkların birikimiyle oluşur. Davranışçı yaklaşımın kurucusu Watson, gözlemlenemeyen ve ölçülemeyen bilinçdışı dürtülere önem vermemiş, kişiliğin objektif olarak gözlemlenebilen ve yönlendirilebilen tarafına odaklanmıştır. Skinner, Watson'ın yaklaşımını genişleterek davranışçı kuramı kapsamlı hale getirmiştir. Skinner'e göre davranışın sonuçları o davranışı şekillendirir. Kişiliğin gelişimini anlamak için tepkisel ve edimsel koşullanma ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Uyarılara karşı koşullanma geçmişinin davranış alışkanlıklarına dönüşmesiyle kişiliğin oluştuğunu savunmuştur (Schultz ve Schultz, 2016).

Bandura'ya göre insanlar davranışlarını kendi kendini düzenleme yetisiyle kontrol eder. Birçok davranışın ödül veya ceza olmaksızın içsel kaynaklar tarafından şekillendirildiğini savunmaktadır. Bandura'ya göre bir davranışın sonucunu beklemektense zihnimizde olası sonuçları hayal eder, olasılıkları hesaplar ve stratejiler geliştiririz. Ayrıca diğer insanların yaptıklarını gözlemleyerek öğrenmenin gerçekleşebileceğini ve bunun kişilik gelişiminde rol oynadığını belirtmiştir (Burger, 2006).

Kelly'e göre insanlar evrenin gerçekliğini kendine özgü şekilde algılar ve yorumlar. Her insan çevresini ve olayları yorumlamada "kişisel yapı" olarak adlandırılan bilişsel yapıları kullanır. İnsanların farklı kişiliklere sahip olmasının nedeni de dünyayı yorumlama ve çözümlemedeki farklılıklardır. Olayları ve durumları yorumlama şeklimiz düşüncelerimizi, duygularımızı, davranışlarımızı ve kişiliğimizi etkilemektedir (Burger, 2006).

1.4.1.3. Özellik Kuramı

Özellik kuramına göre kişilik, bireyin sahip olduğu özelliklerin bütünüdür. Kişiliğin değerlendirilmesinde bireysel farklılıklar ve ayırıcı özellikler ele alınır (Burger, 2006). Bu kurama göre davranışlar ayrı ayrı incelendiğinde birbiriyle tutarlı olmayabilir, ancak bütün olarak bakıldığında bu davranışlar bir tutarlılık gösterir. Bununla birlikte kişinin belli bir durumda ortaya koyduğu davranışlar yalnızca bir özelliği tarafından değil birçok özelliği tarafından etkilenir (Tatar, 2009). Özellik kuramının temel varsayımlarından biri kişilik

özelliklerinin zaman içinde tutarlı olmasıdır. Bu, kişiliğin değişmediği anlamına gelmemektedir. Kişilik, yıllar içinde kademeli olarak gelişmeye devam eder. Kuramın bir diğer varsayımı da kişilik özelliklerinin farklı durumlarda kararlılık göstermesidir (Burger, 2006).

Özellik kuramcıları bir bireyin belirli bir durumdaki davranışıyla ilgilenmek yerine bir özellik çizgisi üzerinde belirli bir noktada olan kişilerin nasıl davrandıklarını inceler. Herhangi bir özellik ölçeğinde görece yüksek ve görece düşük puanlara sahip olan kişileri karşılaştırır ve iki grubun davranışları arasındaki farkı ortaya koymaya çalışır (Burger, 2006).

Özellik kuramının kurucularından biri olan Gordon Allport, Freud'un aksine bilinçdışı dürtülerin normal ve olgun insanların kişiliklerini yönlendiremeyeceğini savunmuştur. Ayrıca kişiliğin oluşumunda geçmiş zaman deneyimleri ve çocukluk yıllarından ziyade şimdiki zamanın önemli olduğunu düşünmüştür. Allport'a göre kişilik genel ve evrensel değildir, kişiye özgüdür ve her bireyin kendi özellikleri ile ifade edilebilir (Schultz ve Schultz, 2016).

Başlangıçta Allport, bireysel ve ortak özellikler olmak üzere iki tür özellik olduğunu söylemiştir. Bireysel özelliklerin kişiye özgü olduğunu ve kişiliği tanımladığını, ortak özelliklerin ise bir grup birey tarafından paylaşılan özellikler olduğunu belirtmiştir. Örneğin bir kültürün üyeleri bazı ortak özelliklere sahip olabilir. Daha sonra Allport karışıklığı önlemek amacıyla ortak özellikler adını "özellikler" olarak değiştirmiş, bireysel özellikleri de kişisel eğilimler adlandırmıştır. Kişisel eğilimleri de kardinal, merkezi ve ikincil olmak üzere üç ana başlığa ayırmıştır. Kardinal özellikler bireyin davranışlarına her yönüyle nüfuz eden oldukça güçlü özelliklerdir. Merkezi özellikler herkesin sahip olduğu, kişiliğini en iyi şekilde tanımlayan 5 ila 10 adet özelliktir. İkincil özellikler diğerlerine göre bireyin davranışını en az etkileyen, daha az tutarlı ve güçlü olmayan özelliklerdir (Schultz ve Schultz, 2016).

Allport ve Odbert 1936 yılında Webster'ın Yeni Uluslararası Sözlüğü'nü (Webster's New International Dictionary) insan davranışındaki bireysel farklılıkları tanımlayan yaklaşık 18000 kelimelik bir liste oluşturmuştur (Collins ve Gleaves,

1998). Raymond Cattell 1943 yılında bu listeden yola çıkarak gerçekleştirdiği faktör analiziyle 16 temel kişilik özelliğini elde etmiştir (Burger, 2006). Eysenck ise kişiliği değerlendirirken “dışadönüklük-içedönüklük” ve “nevrotiklik-duygusal denge” olmak üzere iki temel boyutu ortaya koymuştur (Burger, 2006). Başlangıçta McCrea ve Costa kişiliği açıklamada “dışadönüklük”, “nevrotizm” ve “deneyime açıklık” olmak üzere üç boyutlu bir modeli savunmuştur. Daha sonra bu modele “hoşgörü veya uzlaşmacılık” ve “sorumluluk” boyutlarını da ekleyerek kişilik değerlendirmede beş faktör elde etmişlerdir. McCrea ve Costa, bu beş faktörden oluşan kişilik özelliklerinin biyolojik temellere sahip olduğunu, yaşam boyunca pek fazla değişmediğini, farklı kültürlerde de geçerli olduğunu savunmuştur (Schultz ve Schultz, 2016).

1.4.2. Beş Faktör Kişilik Modeli

Son yıllarda yaygın olarak kabul gören beş faktör modeli, kişiliği açıklamada “Dışadönüklük” (Extraversion), “Uyumluluk/Yumuşakbaşlılık” (Agreeableness), “Öz Denetim/Sorumluluk” (Conscientiousness), “Duygusal Dengelilik” (Emotional Stability) ve “Zeka/Gelişime Açıklık” (Intellect/ Openness to Experience) olmak üzere beş boyutu tanımlamaktadır. Faktörlerin kapsamı açısından tam anlamıyla bir uzlaşma sağlanmasa da pek çok araştırmacı yaptıkları çalışmalar sonucunda bu beş boyutu elde etmiştir (Digman, 1990; Goldberg, 1992; John, Nauman, & Soto, 2008; McCrae & Costa, 1997, 2008; Trapnell ve Wiggins, 1990). Somer ve Goldberg (1999)’in Türkçe’deki kişilik özelliklerini tanımlayan sıfatları kullanarak yaptıkları çalışma sonucunda da Beş Faktör Modeli desteklenmiştir.

1.4.2.1. Dışadönüklük Faktörü

Literatür incelendiğinde beş faktör kişilik modelinde uzlaşma sağlanan en temel boyutun dışadönüklük boyutu olduğu görülmektedir (Kenny, Albright, Malloy ve Kashy, 1994). Bu boyutun bir ucunda dışadönükler, diğer ucunda içedönükler bulunmaktadır. Dışadönük insanlar heyecanlı, neşeli, konuşkan, lider özellikli ve hareketlidir (Somer ve ark., 2002). Coşku ve enerjileri yüksek, sosyal ve baskın kişilerdir (Watson ve Clark, 1997). Dışadönük bireylerin yaşadıkları bir çatışma durumunda kaçınma davranışı yerine baskın olma ve rekabetçilik özelliklerini gösterdikleri belirtilmiştir (Park ve Antonioni, 2007). İçedönük bireyler,

dışadönüklerin özelliklerine sahip olmasa da bu durum onların asosyal oldukları anlamına gelmemektedir (Burger, 2006). İçedönüklerin utangaç, çekingen, sakın, yalnızlıktan hoşlanan kişiler olduğu düşünülmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2009).

1.4.2.2. Duygusal Dengelilik Faktörü

Nörotisizm olarak da adlandırılan bu faktörün temelinde endişe, sıkıntı, depresyon, öfke gibi olumsuz duyguların olduğu ifade edilmektedir (McCrae ve Costa, 1997). Nörotisizm düzeyi yüksek olan kişilerin kaygılı, gergin, güvensiz, düşmanlı, kendiyile barışık olmayan bireyler oldukları belirtilmektedir (Costa ve McCrae, 1992). Ayrıca dürtüsel davranışlar, rasyonel olmayan düşünceler ve başa çıkma kapasitesindeki yetersizlik de nörotisizm ile ilişkili bulunmuştur (Amirkhan, Risinger ve Swickert, 1995; Costa ve McCrae, 1980; McCrae ve Costa, 1986). Nörotisizm düzeyi yüksek olan kişiler genellikle negatif durumlara odaklanır ve sosyal ilişkilerinde yaşadıkları çatışmalara daha fazla olumsuz tepki gösterirler (Gunthert, Cohen ve Armeli, 1999). Öte yandan nörotisizm düzeyi düşük olan bireylerin daha sakın, aşırı duygusal tepkiler vermeyen, rahat ve tutarlı kişiler oldukları belirtilmiştir (Burger, 2006).

1.4.2.3. Uyumluluk Faktörü

Uyumluluk faktörü kişilerin nazik, güvenilir ve işbirlikçi özellikleri ile ilgilidir (Goldberg, 1990). Bu boyutun bir ucunda bulunan uyumlu bireyler saygılı, cana yakın, yardımsever, merhametli, yumuşak başlı ve dürüsttür (Costa & McCrae, 1992). Anlaşmazlıklardan kaçınır (Asendorpf ve Wilpers, 1998) ve affedicidirler (McCullough, Bellah, Kilpatrick ve Johnson, 2001). McCrae ve Costa (2003)'a göre uyumlu bireyler alçak gönüllüdür, diğer insanların iyiliğini düşünür ve iş birliğine yatkındır. Uyumluluk özelliği düşük olan bireyler ise ben-merkezci, düşmanlı, kaba, rekabetçi ve şüphelidir (Digman, 1990). Bu kişilerin anlaşmazlık yaşamaya eğilimli oldukları ve partnerleriyle daha fazla çatışma yaşadıkları belirtilmiştir (Graziano, Jensen-Campbell ve Hair, 1996; Suls, Martin ve David, 1998).

1.4.2.4. Sorumluluk Faktörü

Sorumluluk özelliği yüksek olan kişiler öz disiplinli, planlı ve kararludur (Burger, 2006). Costa, McCrae ve Dye (1991) sorumluluk faktörünün ilerletici ve ketleyici yönlerine dikkat çekmiştir. Bu faktörün ilerletici yönlerinin başarı ihtiyacı ve çalışma motivasyonu, ketleyici yönlerinin ise ahlaki titizlik ve tedbirlilik olduğu ifade edilmiştir. Sorumluluk faktörü düzeyi düşük olan bireyler dikkatsiz, güvenilmez ve ihmalkar olarak değerlendirilmiştir (Burger, 2006). Sorumluluk faktörüyle ilişkili olan öz-denetim mekanizmasının ilişki kurma ve sürdürmede önemli olduğu ve sorumluluk özelliği yüksek olan bireylerin sosyal ilişkilerinin daha iyi olduğu belirtilmiştir (Jensen-Campbell ve Malcolm, 2007).

1.4.2.5. Zeka/Hayal Gücü Faktörü

Araştırmacılar beşinci faktör üzerinde tam olarak görüş birliğine varamamış, bu faktör kültür, zeka, deneyime açıklık, hayal gücü gibi farklı şekilde adlandırılmıştır (Somer ve ark., 2002). Bu faktör düzeyi yüksek olan kişilerin meraklı, analitik düşünen, bağımsız, yaratıcı, geleneksel olmayan, değişikliği seven ve açık fikirli bireyler oldukları belirtilmiştir (Costa ve McCrae, 1992). Bu kişilerin hayal gücü kuvvetli ve düşünceleri çok yönlüdür (Burger, 2006). Johnson ve Ostendorf (1993) bu özelliğe sahip kişileri ilgi alanları geniş, yenilikçi, zeki, bilgili olarak tanımlamıştır. Öte yandan bu faktör düzeyi düşük olan bireyler yeniliğe kapalı, geleneksel, kurallara uyan kişilerdir (Burger, 2006; Johnson ve Ostendorf, 1993).

1.5. DUYGUSAL ZEKA

1.5.1. Zeka Kavramı

Literatürde zeka kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. Binet ve Simon'a (1916) göre zeka, eleştirel bakış açısıyla iyi bir muhakeme gücü ve karar verebilme becerisidir. Piaget (1963) zekayı organizmanın çevresiyle arasında kurduğu biyolojik uyum olarak tanımlamıştır. Gardner'a (1983) göre zeka, problem çözebilme ve topluma faydalı şekilde üretken olabilme yeteneğidir. Yaygın olarak kabul gören tanım ise Wechsler'in tanımıdır (Salovey ve Mayer, 1990). Wechsler (1944)'e göre zeka, kişinin bir amaç doğrultusunda hareket edebilme, mantıklı düşünebilme ve çevresiyle etkili bir şekilde başa çıkabilme kapasitesidir.

Zeka, sözel ve sözel olmayan yetenekleri değerlendiren standartlaştırılmış zeka testleriyle ölçülür ve zeka katsayısı (IQ-intelligence quotient) ile ifade edilir. Zekanın ölçülmesi Birinci Dünya Savaşı döneminde başlamıştır ve insanlar tek bir yetenek türüne göre zeki veya zeki değil şeklinde değerlendirilmiştir (Goleman, 1995). 1905 yılında ilk kez Binet ve Simon tarafından çocuklar için düzenlenen zeka testi, 1916'da Terman tarafından geliştirilerek Stanford-Binet Zeka Ölçeği hazırlanmıştır (Özgülven, 1994).

Thorndike (1920) tek boyutlu zeka anlayışı yerine çok faktörlü zeka görüşünü benimsemiştir. Zekanın bir boyutu olarak ilk kez ilişkileri ele almıştır. İnsanları anlama ve idare etme, ilişkilerinde akıllıca davranma olarak tanımladığı sosyal zeka kavramını ortaya atmıştır. Sosyal zeka, bireyin kendisinin ve diğerlerinin iç dünyasını, duygularını ve davranışlarını algılayabilme ve bu doğrultuda hareket edebilme yeteneğidir (Salovey ve Mayer, 1990).

Gardner (1983) tek tip bir zekanın var olduğu görüşüne karşı çıkmış ve zekanın çok yönlü olduğunu savunmuştur. Sözel, mantıksal/matematiksel, uzamsal/mekânsal, müzikal, bedensel/kinestetik, sosyal/kişilerarası ve içsel zekâ olmak üzere yedi temel zeka türünü sınıflandırmıştır (Gardner, 1983). Daha sonra doğa zekasını da kurama eklemiş ve sekiz zeka türünü belirlemiştir (Gardner, 1999). Thorndike (1920)'ın ortaya attığı sosyal zeka kavramına benzer olarak, Gardner (1983) içsel ve kişiler arası zeka türlerini tanımlamıştır. İçsel zeka, kişinin kendi duygularını, güdülerini, isteklerini tanıması; kişiler arası zeka, diğer insanların duygularını, isteklerini ve niyetlerini tanıma ve anlama yeteneğidir (Gardner, 1983).

1.5.2. Duygusal Zeka Kavramı

Zeka kavramı önceden sadece bilişsel yeteneklerle açıklanırken daha sonra ilişkisel boyutun da zekanın değerlendirilmesinde önemli olduğu anlaşılmıştır. Böylece zekanın kapsamına sadece bilişsel süreçler değil duygusal süreçler de dahil edilmeye başlanmıştır (Acar, 2002). Damasio (1999)'ya göre zeka, fiziksel süreçlerle birlikte duyguları da kapsayan entegre bir kavramdır.

Temeli Thorndike (1920)'ın sosyal zeka kavramına dayanan duygusal zeka terimi ilk kez Salovey ve Mayer (1990) tarafından kullanılmış ve ilk kapsamlı

çalışması yapılmıştır. Duygusal zekayı “kişinin kendisinin ve diğerlerinin duygularını gözlemleyebilme, bunlar arasında ayırım yapabilme ve bu bilgiyi düşünce ve davranışlarına yön vermek için kullanabilme yeteneği” olarak tanımlamışlardır (Salovey ve Mayer, 1990, s.189). Salovey ve Mayer (1990) duygusal zekayı sosyal zekanın bir boyutu olarak kabul etmiş ve bireyin kendisinin ve diğerlerinin duygularını anlayabilmesinin yanı sıra buna uygun şekilde hareket edebilme yeteneğine vurgu yapmıştır.

Goleman (1998) duygusal zekayı bireyin kendi duygularıyla birlikte başkalarının duygularını da anlayabilmesi ve bu bilgiyle sosyal ve iş hayatında uygun biçimde hareket edebilmesi olarak tanımlamıştır. Duygusal zekanın kişisel ve sosyal yeterlilikleri içerdiğini belirtmiştir. Kişisel yeterlilik, kişinin kendi iç dünyasının farkında olması, duygularını düzenleyebilmesi ve amaçlarına ulaşmasını sağlayan duygusal kaynaklarının olmasıdır. Sosyal yeterlilik ise kişinin sosyal becerilere sahip olması, ilişkilerinde empati yapabilmesiyle ilgilidir (Goleman, 1998).

Duygusal zekanın kişilik yaklaşımli ölçümü ile bireyin iyi oluşu arasında anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur (Petrides, Pita ve Kokkinaki, 2007). Başka bir çalışmada duygusal zekası yüksek bireylerin sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu, daha fazla öz kontrol becerisine sahip olduğu, daha işbirlikçi tepkiler verdiği ve daha fazla yakın ilişkiler kurduğu görülmüştür (Schutte ve ark., 2001). Bir meta analiz çalışmasında duygusal zeka düzeyi ile ruhsal, fiziksel ve psikosomatik sağlık arasında pozitif bir ilişki olduğu gösterilmiştir (Schutte, Malouff, Thorsteinsson, Bhullar ve Rooke, 2007). Ayrıca duygusal zekası yüksek bireylerin stres düzeylerinin daha düşük olduğu ve stresli durumlarla daha iyi başa çıkabildikleri tespit edilmiştir (Slaski ve Cartwright, 2002). Ogińska-Bulik (2005) duygusal zeka düzeyi yüksek olanların iş hayatında daha az stres yaşadığı ve sağlık problemlerinin daha az olduğunu belirtmiştir. Duygusal zekanın özellikle depresyon gibi birçok sağlık problemini önleyici etkisi olduğu ve stresle başa çıkma becerilerini geliştirdiği düşünülmektedir (Ogińska-Bulik, 2005).

1.5.3. Duygusal Zeka Modelleri

Duygusal zekayı açıklayan yaklaşımlar genel olarak iki farklı görüşü kapsamaktadır. Bunlardan biri yetenek temelli model, diğeri ise kişilik özelliği (trait) veya karma model olarak adlandırılmıştır. Yetenek modeli duygusal zekanın zihinsel becerileri içerdiğini ifade eder ve bilişsel yönüne vurgu yapar. Duygusal zekayı üç kısımda inceler; duyguları algılama ve ifade etme, duyguları düzenleme ve duyguyla ilgili bilgiyi davranışlarına yön vermek için kullanabilme. Karma modele göre ise duygusal zeka, mental becerilerle birlikte empati, iyimserlik, girişkenlik gibi kişilik özelliklerini de içerir. (Petrides, Frederickson and Furnham, 2004). Salovey ve Mayer'in yaklaşımı yetenek modeline; Goleman ve Bar-on'un yaklaşımı karma modele örnektir.

Yetenek yaklaşımı duygusal zeka ölçümü doğru ve yanlış cevapların olduğu maksimum performans testleriyle, kişilik özelliği yaklaşımı duygusal zeka ölçümü ise öz bildirim (self report) ölçekleriyle yapılmaktadır. Öz bildirim ölçekleri hem iyimserlik gibi kişisel özellikleri hem de duyguları düzenleme gibi becerileri değerlendirmektedir. Bu yüzden kişilik özelliği yaklaşımı karma model olarak da adlandırılmaktadır (Carr, 2011).

1.5.3.1. Salovey ve Mayer'in Duygusal Zeka Modeli

1990 yılında duygusal zeka terimini ilk kez kullanan Salovey ve Mayer, duygusal zekayı duyguları değerlendirme ve ifade etme, duyguları düzenleme ve bu duyguları uygun şekilde kullanma olarak ifade etmiştir. Duyguları değerlendirme ve ifade etme boyutu, kişinin kendi duygularını sözel veya sözel olmayan şekilde ifade edebilmesi, diğerlerinin sözsüz ifadelerindeki duyguları anlayabilmesi, empati yapabilmesi, karşısındakinin duygularını anlayabilmesini içermektedir. Duyguları düzenleme boyutu, bireyin kendisinin ve diğerlerinin duygularını düzenleyebilmesi, duygudurumunu yükseltebilmesi, diğerlerinin duygudurumlarını da etkileyebilmesi ile ilgilidir. Duyguları kullanma boyutu, kişinin gelecekle ilgili fırsatları değerlendirebilmesi, geleceğe dair planlar yapabilmesi, yaratıcı fikirler ortaya koyabilmesi, etkili şekilde problem çözebilmesi, işlerinde dikkatini sürdürebilmesi, performansını destekleyecek ve motivasyonunu artıracak şekilde duygularını kullanabilmesini ifade eder (Salovey ve Mayer, 1990).

Daha sonra Salovey ve Mayer (1997) bu tanımı geliştirerek duygusal zekayı dört boyutta açıkladığı bir model geliştirmiştir. Duyguları algılama boyutu, kişinin kendi duygularının farkında olması ve duyguları ile duygusal ihtiyaçlarını ifade edebilmesidir. Duyguların asimilasyonu boyutu, bireyin farklı duyguların ayrımını yapabilmesi ve düşünce süreçlerini etkileyen duyguları tanıyabilmesidir. Duyguları anlama boyutu, duyguları tanımlayabilmenin ötesinde karmaşık duyguları anlama ve duygu değişikliklerini tanımlayabilme yeteneğini kapsamaktadır. Duyguları düzenleme boyutu, kişinin duygularını izleyerek duruma uygun şekilde bunları düzenleyebilmesidir (Salovey ve Mayer, 1997). Bu dört yetenek alanından oluşan modelde yeteneğe dayalı olmayan faktörler bulunmamaktadır. Salovey ve Mayer yeteneğe dayanmayan faktörlerin de önemli olduğunu belirtmekle birlikte bunların duygusal zeka kapsamında olmadıklarını savunmuştur ve bu yönüyle karma modellerden farklıdır (Çakar ve Arbak, 2004).

1.5.3.2. Reuven Bar-On'un Duygusal Zeka Modeli

Reuven Bar-On, duygusal zekayla ilgili çalışmalarında ilk kez “duygu katsayısı” (EQ) terimini kullanmış ve sosyal-duygusal zeka modelini ortaya atmıştır. Bu modele göre sosyal duygusal zeka kişinin kendisini etkili şekilde ifade edebilmesi, kendisinin ve başkalarının duygularını anlayabilmesi, diğerleriyle ilişki kurabilmesi ve gündelik sorunlarla baş edebilmesiyle ilgili duygusal ve sosyal yeteneklerdir (Bar-On, 2006). Bu modelde duygusal zeka, içsel, kişilerarası, stres yönetimi, adaptasyon ve genel duygudurum olmak üzere beş boyuttan oluşmaktadır. İçsel boyut, kişinin duygusal öz farkındalık, girişkenlik, bağımsızlık, öz saygı ve kendini gerçekleştirme becerileriyle ilgilidir. Kişilerarası boyut, sosyal ilişkiler, empati ve sosyal sorumluluk alt ölçeklerini içermektedir. Stres yönetimi boyutu, stres toleransı ve dürtü kontrolü alt ölçeklerinden oluşmaktadır. Uyum sağlama boyutu, gerçekliği test etme, esneklik ve problem çözme yeteneklerini kapsamaktadır. Genel duygu durum boyutu, iyimserlik ve mutluluk alt ölçeklerinden oluşan beşinci boyuttur (Bar-On, 2006).

Bar-on (2002) duygusal zekası yüksek olan bireylerin sosyal sorun ve baskılarla daha iyi başa çıkabildiğini, düşük duygusal zekaya sahip kişilerin daha fazla duygusal problemle karşılaştığını belirtmiştir. Duygusal ve bilişsel zeka bireyin genel zekasını oluşturarak yaşamındaki olası başarısı hakkında bir gösterge olabilir. Bar-

on'un duygusal zeka modeline göre, duygusal zeka başarı ve performansın kendisiyle değil, başarı ve performans potansiyeli ile ilişkilidir. Yani bu model sonuç odaklı değil süreç odaklıdır. Ayrıca duygusal zekanın zaman içinde eğitim veya terapi programlarıyla geliştirilebileceği belirtilmiştir (Bar-on, 2002).

1.5.3.3. Daniel Goleman'ın Duygusal Zeka Modeli

Daniel Goleman, 1995 yılında yayımladığı “Duygusal Zekâ” adlı kitabıyla kavramın gelişimine önemli katkıda bulunmuştur. Duygusal zekayı kişinin dürtüleri kontrol edebilme, ruh halini düzenleyebilme, doyumunu erteleyebilme olarak tanımlamıştır (Goleman, 1995). Duygusal zekayı beş boyut olarak ele almıştır: a) öz bilinç; bireyin kendi duygularının farkında olması, b) kendine çekidüzen verme; kendi iç durumların ve duyguların uygun şekilde yönetilebilmesi, c) motivasyon; bir amaç doğrultusunda duyguları yönlendirmek ve kendi kendini motive edebilmek, d) empati; başkalarının duygularını, hislerini, isteklerini anlayabilmek, e) sosyal beceriler; ilişkileri yürütebilmek, diğerlerinin duygularını yönetebilmek (Goleman, 1995). Goleman (1998) “İş Başında Duygusal Zekâ” adlı kitabında duygusal zekanın iş hayatındaki başarıya etkisini incelemiş ve duygusal zekanın beş boyutunda yer alan 25 duygusal yeterlilik sıralamıştır. “Öz bilinç” boyutunda duygusal bilinç, doğru özdeğerlendirme, özgüven; “kendine çekidüzen verme” boyutunda özdenetim, güvenilirlik, vicdanlılık, uyumluluk, yenilikçilik; “motivasyon” boyutunda başarıya dürtüsü, bağlılık, inisiyatif, iyimserlik; “empati” boyutunda başkalarını anlama, başkalarını geliştirme, hizmete yönelik olma, çeşitlilikten yararlanma, politik bilinç; “sosyal beceriler” boyutunda etki, iletişim, çatışma yönetimi, liderlik, değişim katalizörlüğü, bağ kurma, ekip yetileri, imce ve işbirliği yeterlilikleri bulunmaktadır. Goleman (1998)'a göre insanlar duygusal yeterlilikleri geliştirme potansiyellerini belirleyen genel bir duygusal zekaya sahip olarak doğmaktadır. Ancak bu duygusal yeterlilikler doğuştan gelen beceriler değildir ve üzerinde çalışarak geliştirilmesi gerekmektedir (Goleman, 1998).

1.6. AMAÇ

Bu çalışmada evli bireylerin evlilik uyum ve doyumunun kişilik özellikleri ve duygusal zeka açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla kullanılan ölçekler ve

kişisel bilgi formuyla elde edilen veriler uygun analizlerle incelenecektir. Böylece kişilik özellikleri ve duygusal zekanın evlilik uyum ve doyumunu hangi düzeyde yordayacağı sosyo-demografik özelliklere göre ele alınacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1.KATILIMCILAR

Çalışmanın örneklemini 183'ü kadın (%54,3) 154'ü erkek (%45,7) olmak üzere toplamda 337 evli birey oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı 18 ile 59 yaş arasındadır ($\bar{x}=36,68\pm 8,95$). Katılımcıların %11,9'u (n = 40) ilköğretim mezunu, %16,9'u (n = 57) lise mezunu, %6,8'i (n = 23) önlisans mezunu, %41,8'i (n = 141) lisans mezunu, %22,6'sı (n = 76) lisansüstü mezunudur. Gelir durumu kötü olan katılımcılar örneklemin %10,1'ini (n = 34), gelir durumu orta olan katılımcılar %58,5'ini (n = 197) ve gelir durumu iyi olan katılımcılar %31,5'ini (n = 106) oluşturmaktadır.

2.2.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma kapsamında Çift Uyum Ölçeği, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Büyük Beş-50 Kişilik Testi, Schutte Duygusal Zeka Testi ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu formda çalışmaya katılan bireylerin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çalışma durumu, kendisinin ve eşinin doğum sırası gibi sosyo-demografik özellikleri ile evlilik süresi, evlilik türü, çocuk sayısı, eşi ile arasındaki yaş farkı, evlenme yaşı gibi evlilik niteliğini incelemeyi amaçlayan toplamda 12 soru yer almaktadır.

2.2.2. Çift Uyum Ölçeği

Çift Uyum Ölçeği, Spanier (1976) tarafından evli bireylerin ya da birlikte yaşayan çiftlerin ilişkilerindeki uyumu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir ve Türkçeye

uyarlanması Fıfıloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılmıştır. Ölçek 5'li, 6'lı ve 7'li likert tipinde 30 madde ve evet/hayır şeklinde cevaplanan iki madde olmak üzere toplam 32 maddeden oluşmaktadır. Likert tipindeki maddelerin puanlanması 0-5, 0-6 ve 0-7 arasında değişmektedir. 1 ile 15 arası, 18, 19, 23, 24 ve 32 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek, çift fikir birliği, çift tatmini, çiftlerin birlikteliği ve duyguların ifadesi olmak üzere dört alt boyutu içermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 151 olup ölçekten alınan yüksek puan evlilik uyumunun yüksek olduğunu göstermektedir. Orjinal çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,96 olarak bulunmuştur (Spanier, 1976). Fıfıloğlu ve Demir (2000) ise ölçek bütünü için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısını 0,92 olarak tespit etmişlerdir.

2.2.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği

Tezer (1996) tarafından geliştirilen Evlilik Yaşamı Ölçeği, evli bireylerin evliliklerinden aldığı doyumunu ölçmektedir. Ölçek 5'li likert tipinde olup (1=kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum) 10 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. 2, 4 ve 5 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50'dir. Ölçekten alınan yüksek puan bireyin evlilik doyumunun yüksek olduğunu gösterir. 50 ve 208 kişilik iki ayrı grupta yapılan çalışma sonucunda Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ilk grupta 0,91, ikinci grupta ise 0,89 olarak saptanmıştır (Tezer, 1996).

2.2.4. Büyük Beş-50 Kişilik Testi

Beş Faktör Kişilik Modeline dayanarak Goldberg (1992) tarafından geliştirilen Büyük Beş-50 Kişilik Testi (B5KT-50) Tatar (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Test 5'li likert tipinde (1=hiç uygun değil, 5=çok uygun) yanıtlanan 50 maddeyi kapsamaktadır. Dışadönüklük (1, 6, 11, 16, 21, 26, 31, 36, 41, 46), uyumluluk (2, 7, 12, 17, 22, 27, 32, 37, 42, 47), sorumluluk (3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38, 43, 48), duygusal dengelilik (4, 9, 14, 19, 24, 29, 34, 39, 44, 49) ve zeka/hayal gücü (5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50) olmak üzere beş faktörden oluşmakta ve her faktörde 10 madde bulunmaktadır. 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 29, 30, 32, 34, 36, 38, 39, 44, 46, 49 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır. Orjinal çalışmada testin

Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının 0,90-0,92 aralığında olduğu belirtilmiştir (Goldberg, 1992). Tatar (2017) ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarını dışadönüklük faktörü için 0,76, uyumluluk faktörü için 0,73, sorumluluk faktörü için 0,79, duygusal dengelilik faktörü için 0,76, zeka/hayal gücü faktörü için 0,68 olarak hesaplanmıştır. Her faktörden alınan yüksek puan, o faktörün temsil ettiği özelliğin yüksek olduğunu ifade eder (Tatar, 2017).

2.2.5. Schutte Duygusal Zeka Testi

Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim (1998) tarafından geliştirilen bu test, duygusal zekayı değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Test, Salovey and Mayer'in (1990) önerdiği duygusal zeka modeline dayanmaktadır ve tek boyutlu yapıya sahiptir. Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışması Tatar, Tok, Bender ve Saltukoğlu (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek 33 maddeden oluşmakta ve 5'li likert tipinde cevaplanmaktadır (1=kesinlikle katılmıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum). 5, 28 ve 33 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 33- 165 arasında değişmektedir. Alınan puanın yüksekliği duygusal zekanın yüksekliğini ifade eder. Schutte ve ark. (1998) ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısını 0,90 olarak tespit etmiştir. Tatar ve ark. (2017) ise yaptıkları çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısını 0,86 olarak bulmuştur.

2.3.UYGULAMA

İstanbul, İzmir ve Isparta'da yaşayan evli bireylerden oluşan katılımcılara kişisel bilgi formu, Çift Uyum Ölçeği, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Büyük Beş-50 Kişilik Testi, Schutte Duygusal Zeka Testini içeren anket formu uygulanmıştır. Araştırma hakkında kısaca bilgi verildikten sonra gönüllülük esasına dayalı olarak katılımcılardan veri toplanmıştır. İstanbul'da yaşayan katılımcılara yüz yüze görüşme ile anket uygulanmış, İzmir ve Isparta'da yaşayan katılımcılara ise anketler posta yoluyla veya internet üzerinden online olarak ulaştırılmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgisi istenmemiştir. Form yaklaşık 15 dakikada doldurulmaktadır.

2.4.VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi SPSS.20 (Statistical Package for Social Sciences) versiyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların dağılımları incelenmiştir. Dağılımlar hakkında karar verilirken Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi sonucuna, histogram ve kutu grafiklerine, eğiklik/basıklık değerlerinin standart hatalara bölünmesi sonucunda elde edilen değerlerin ± 2 aralığında olup olmadığına bakılmıştır. İncelenen tüm değerler sonucunda gözlem sayısının da yeterli olması sebebiyle dağılımların normal dağılım olduğu varsayılmıştır.

Öncelikle kişisel bilgi formundaki sorularla ilgili frekans analizleri ve araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. Ardından ölçeklerin toplam puanları ve alt boyut puanlarının tanımlayıcı istatistikleri ve korelasyon analizi sonuçları elde edilmiştir. Son olarak Büyük Beş-50 Kişilik Testi faktörleri toplam puanları ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı ve Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon analiz modelleri kurulmuştur. Çift Uyum Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği için iki ayrı regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu Regresyon Modelleri demografik özelliklerin her bir alt kategorisi için oluşturulmuştur. Modellerin kurulmasında değişken seçimi için Stepwise tekniği kullanılmıştır.

2.5.SONUÇLAR

Bu bölümde analizlerden elde edilen istatistiksel sonuçlara değinilmiştir. Öncelikle katılımcıların demografik özelliklerinin sayı ve yüzde dağılımları frekans analizleri ile elde edilmiş ve sonuçlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Sosyo-Demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Açısından Dağılımı

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	183	54,3
	Erkek	154	45,7
Yaş	29 yaş ve altı	85	25,2
	30-39 yaş arası	132	39,2
	40-49 yaş arası	80	23,7
	50 yaş ve üzeri	40	11,9
Eğitim durumu	İlköğretim	40	11,9
	Lise	57	16,9
	Önlisans	23	6,8
	Lisans	141	41,8
Gelir durumu	Lisansüstü	76	22,6
	Kötü	34	10,1
	Orta	197	58,5
	İyi	106	31,5
Çalışma durumu	Çalışıyor	245	72,7
	Çalışmıyor	92	27,3
Çocuk sayısı	Çocuğu olmayanlar	84	24,9
	1 çocuk	79	23,4
	2 çocuk	125	37,1
	3 çocuk ve üzeri	49	14,5
Evlenme şekli	Anlaşarak/Severek	258	76,6
	Görücü usulü	73	21,7
	Diğer	6	1,8
Evlilik süresi	5 yıl ve altı	123	36,5
	6-10 yıl arası	71	21,1
	11-15 yıl arası	55	16,3
	16-20 yıl arası	34	10,1
	21 yıl ve üzeri	54	16,0
Evlenme yaşı	21 yaş ve altı	36	10,7
	22-25 yaş arası	162	48,1
	26-30 yaş arası	108	32,0
	31 yaş ve üzeri	31	9,2
Eşler arasındaki yaş farkı	Yaş farkı olmayanlar	55	16,3
	1-5 yaş farkı	227	67,4
	6 ve üzeri yaş farkı	55	16,3
Doğum sırası	Büyük çocuk	109	32,3
	Küçük çocuk	105	31,2
	Ortanca çocuk	110	32,6
	Tek çocuk	13	3,9
Eşinin doğum sırası	Büyük çocuk	126	37,4
	Küçük çocuk	100	29,7
	Ortanca çocuk	107	31,8
	Tek çocuk	4	1,2

Araştırmaya katılan 337 kişinin %54,3'ü (183 kişi) kadın, %45,7'si (154 kişi)

erkektir. Katılımcıların %25,2'si (85 kişi) 29 yaş ve altında, %39,2'si (132 kişi) 30-39 yaş arasında, %23,7'si (80 kişi) 40-49 yaş arasında, %11,9'u (40 kişi) 50 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında %11,9'unun (40 kişi) ilköğretim, %16,9'unun (57 kişi) lise, %6,8'inin (23 kişi) önlisans, %41,8'inin (141 kişi) lisans, %22,6'sının (76 kişi) lisansüstü derecesinde eğitim aldığı görülmüştür. Katılımcıların %10,1'i (34 kişi) gelir durumunun kötü, %58,5'i (197 kişi) gelir durumunun orta, %31,5'i (106 kişi) gelir durumunun iyi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların %72,7'si (245 kişi) çalışmakta, %27,3'ü (92 kişi) çalışmamaktadır. Katılımcıların %23,4'ü (79 kişi) 1 çocuğa, %37,1'i (125 kişi) 2 çocuğa, %14,5'i (49 kişi) 3 ve üzeri çocuğa sahipken %24,9'unun (84 kişi) çocuğu bulunmamaktadır. Katılımcıların %76,6'sı (258 kişi) anlaşarak/severek evlendiğini, %21,7'si, (73 kişi) görücü usulü evlendiğini belirtirken %1,8'i (6 kişi) diğer seçeneğini işaretlemiştir. Katılımcıların evlilik sürelerine bakıldığında %36,5'inin (123 kişi) 5 yıl ve altı, %21,1'inin (71 kişi) 6-10 yıl arası, %16,3'ünün (55 kişi) 11-15 yıl arası, %10,1'inin (34 kişi) 16-20 yıl arası, %16'sı (54 kişi) 21 yıl ve üzeri süre ile evli olduğu görülmüştür. Bununla birlikte katılımcıların %10,7'sinin (36 kişi) evlenme yaşı 21 yaş ve altında, %48,1'inin (162 kişi) evlenme yaşı 22-25 yaş arasında, %32'sinin (108 kişi) evlenme yaşı 26-30 yaş arasında, %9,2'sinin (31 kişi) evlenme yaşı 31 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların %67,4'ünün (227 kişi) eşiyle arasındaki yaş farkı 1-5 yaş arasında, %16,3'ünün (55 kişi) eşiyle arasındaki yaş farkı 6 yaş ve üzerinde iken, %16,3'ünün (55 kişi) eşiyle arasında yaş farkı bulunmamaktadır. Katılımcılardan %32,3'ü (109 kişi) ailesinde büyük çocuk olduğunu, %31,2'si (105 kişi) küçük çocuk olduğunu, %32,6'sı (110 kişi) ortanca çocuk olduğunu, %3,9'u (13 kişi) ise tek çocuk olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların eşlerinin doğum sırasına bakıldığında %37,4'ünün (126 kişi) eşinin ailesinde büyük çocuk, %29,7'sinin (100 kişi) eşinin küçük çocuk, %31,8'inin (107 kişi) eşinin ortanca çocuk, %1,2'sinin (4 kişi) eşinin tek çocuk olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Genel Toplam Puanları ve Faktör Toplam Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu

Değişkenler	En küçük değer	En büyük değer	\bar{x}	s
Çift Uyum Ölçeği Genel Toplam Puanı	48	149	115,38	20,09
Evlilik Yaşamı Ölçeği Genel Toplam Puanı	20	50	40,06	7,29
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Dışadönüklük Faktörü Toplam Puanı	14	50	32,12	6,99
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Uyumluluk Faktörü Toplam Puanı	10	50	39,10	5,66
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Sorumluluk Faktörü Toplam Puanı	21	50	39,98	6,04
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Duygusal Dengelilik Faktörü Toplam Puanı	12	49	30,55	6,97
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Zeka/Hayal Gücü Faktörü Toplam Puanı	20	50	37,49	5,28
Schutte Duygusal Zeka Testi Genel Toplam Puanı	79	165	130,09	13,71

Elde edilen tamamlayıcı istatistiklere göre katılımcıların Çift Uyum Ölçeği genel toplam puan ortalaması 115,38, standart sapması 20,09'dir ve en düşük puan 48 iken, en yüksek puan 149'dur. Evlilik Yaşamı Ölçeği için en düşük puan 20, en yüksek puan 50, toplam puan ortalaması 40,06, standart sapması ise 7,29 olarak bulunmuştur. Büyük Beş-50 Kişilik Testi Dışadönüklük Faktörü toplam puan ortalaması 32,12 ve standart sapması 6,99 olarak elde edilmiştir. Bu faktörden alınan en düşük puan 14, en yüksek puan 50'dir. Büyük Beş-50 Kişilik Testi Uyumluluk Faktörü toplam puan ortalaması 39,10, standart sapması 5,66 ve en düşük puan 10 iken, en yüksek puan 50'dir. Büyük Beş-50 Kişilik Testi Sorumluluk Faktörü için en düşük puan 21, en yüksek puan 50'dir ve toplam puan ortalaması 39,98, standart sapması 6,04'tür. Büyük Beş-50 Kişilik Testi Duygusal Dengelilik Faktörü için en düşük puan 12, en yüksek puan 49, toplam puan ortalaması 30,55, standart sapması 6,97 olarak bulunmuştur. Büyük Beş-50 Kişilik Testi Zeka/Hayal Gücü Faktörü toplam puan ortalaması 37,49, standart sapması 5,28'dir ve en düşük puan 20, en yüksek puan ise 50'dir. Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puan ortalaması 130,09 ve standart sapması 13,71'dir. Katılımcıların bu ölçekten aldığı en düşük puan 79, en yüksek puan 165'tir (Tablo 2).

Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçekler İçin İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek Toplam Puanları	k	Cronbach alfa
Çift Uyum Ölçeği	32	0,945
Evlilik Yaşamı Ölçeği	10	0,897
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Dışadönüklük Faktörü	10	0,813
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Uyumluluk Faktörü	10	0,755
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Sorumluluk Faktörü	10	0,777
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Duygusal Dengelilik Faktörü	10	0,795
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Zeka/Hayal Gücü Faktörü	10	0,698
Schutte Duygusal Zeka Testi	33	0,891

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ift Uyum Ölçeği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,945, Evlilik Yaşamı Ölçeği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,897 olarak bulunmuştur. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları Büyük Beş-50 Kişilik Testi Dışadönüklük Faktörü için 0,813, Büyük Beş-50 Kişilik Testi Uyumluluk Faktörü için 0,755, Büyük Beş-50 Kişilik Testi Sorumluluk Faktörü için 0,777, Büyük Beş-50 Kişilik Testi Duygusal Dengelilik Faktörü için 0,795, Büyük Beş-50 Kişilik Testi Zeka/Hayal Gücü Faktörü için 0,698 olarak hesaplanmıştır. Schutte Duygusal Zeka Testi için ise elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0,891'dir (Tablo 3).

Tablo 4. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Çift Uyum Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği ile Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanı	Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanı
Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanı	-	0,763**
Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanı	0,763**	-
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Dışadönüklük Faktörü Toplam Puanı	0,063	0,021
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Uyumluluk Faktörü Toplam Puanı	0,161**	0,105
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Sorumluluk Faktörü Toplam Puanı	0,109*	0,083
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Duygusal Dengelilik Faktörü Toplam Puanı	0,267**	0,211**
Büyük Beş-50 Kişilik Testi Zeka/Hayal Gücü Faktörü Toplam Puanı	0,152**	0,130*
Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanı	0,207**	0,217**

*p<0,05; **p<0,01

Araştırmada kullanılan ölçekler ile bağımlı değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre Çift Uyum Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönlü, anlamlı ve güçlü bir ilişki ($r=0,763$; $p<0,01$) bulunmaktadır. Çift Uyum Ölçeği ile Büyük Beş-50 Kişilik Testi Uyumluluk Faktörü toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,161$; $p<0,01$), Çift Uyum Ölçeği ile Büyük Beş-50 Kişilik Testi Sorumluluk Faktörü toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,109$; $p<0,05$), Çift Uyum Ölçeği ile Büyük Beş-50 Kişilik Testi Duygusal Dengelilik Faktörü toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,267$; $p<0,01$), Çift Uyum Ölçeği ile Büyük Beş-50 Kişilik Testi Zeka/Hayal Gücü Faktörü toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,152$; $p<0,01$), Çift Uyum Ölçeği ile Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,207$; $p<0,01$) vardır.

Evlilik Yaşamı Ölçeği ile Büyük Beş-50 Kişilik Testi Duygusal Dengelilik Faktörü toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,211$; $p<0,01$), Evlilik Yaşamı Ölçeği ile Büyük Beş-50 Kişilik Testi

Zeka/Hayal Gücü Faktörü toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,130$; $p<0,05$), Evlilik Yaşamı Ölçeği ile Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,217$; $p<0,01$) olduğu görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 5. Katılımcıların Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanı	Sabit	62,109	10,403	-	5,971	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,693	0,152	0,240	4,568	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,247	0,077	0,168	3,201	0,002
$R^2=0,099$ $F_{(2, 334)}= 18,386$ $p=0,000$						

Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(334)=5,971$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(334)=4,568$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(334)=3,201$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 334)}=18,386$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,099 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %10'u Duygusal Dengelilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken;; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,693 birim, Duygusal Zeka Puanındaki 1 birimlik artış ise Çift Uyum Ölçeği puanını 0,247 birim artıracaktır (Tablo 5).

Tablo 6. Katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanı	Sabit	21,268	3,815	-	5,575	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,100	0,028	0,188	3,541	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,189	0,056	0,180	3,389	0,001
$R^2=0,079$ $F_{(2, 334)}=14,319$ $p=0,000$						

Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(334)=5,575$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(334)=3,541$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(334)=3,389$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 334)}=14,319$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,079 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %8'i Duygusal Dengelilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,100 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış ise Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,189 birim artıracaktır (Tablo 6).

Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyet Kategorisine Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Cinsiyet	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Kadın	Sabit	65,631	14,807	-	4,432	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,913	0,227	0,240	4,027	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,301	0,114	0,194	2,635	0,009
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,575	0,227	-0,192	-2,532	0,012
R ² =0,130 F _(3, 179) = 8,906 p=0,000						
Erkek	Sabit	57,777	10,610	-	5,446	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,603	0,208	0,214	2,902	0,004
	Uyumluluk Faktörü Puanı	1,058	0,221	0,354	4,789	0,000
R ² =0,177 F _(2, 151) = 16,203 p=0,000						

Kadın katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin (t(179)=4,432; p<0,001), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin (t(179)=4,027; p<0,001), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin (t(179)=2,635; p<0,01), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin (t(179)=-2,532; p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre (F_(3, 179)=8,906; p<0,001) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,130 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre kadın katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının %13'ü Duygusal Dengelilik Faktörü, Duygusal Zeka ve Dışadönüklük Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,913 birim, Duygusal Zeka Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,301 birim artıracak, Dışadönüklük Faktörü puanındaki 1

birimlik artış ise Çift Uyum Ölçeği puanını 0,575 birim azaltacaktır.

Erkek katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(151)=5,446$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(151)=2,902$; $p<0,01$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(151)=4,789$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 151)}=16,203$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,177 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %18'i Duygusal Dengelilik ve Uyumluluk Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,603 birim, Uyumluluk Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,058 birim artıracaktır (Tablo 7).

Tablo 8. Katılımcıların Cinsiyet Kategorisine Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Cinsiyet	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Kadın	Sabit	31,869	2,471	-	12,897	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,273	0,083	0,238	3,303	0,001
$R^2=0,057$ $F_{(1, 181)}=10,909$ $p=0,001$						
Erkek	Sabit	26,173	3,709	-	7,057	0,000
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,374	0,97	0,299	3,857	0,000
$R^2=0,089$ $F_{(1, 152)}=14,875$ $p=0,000$						

Kadın katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(181)=12,897$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(181)= 3,303$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için

yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 181)}=10,909$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,057 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre kadın katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %6'sı Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,273 birim artıracaktır.

Erkek katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(152)=7,057$; $p<0,001$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(152)=3,857$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 152)}=14,875$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,089 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %9'u Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,374 birim artıracaktır (Tablo 8).

Tablo 9. Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yaş	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	P
29 yaş ve altı	Sabit	55,738	14,307	-	3,896	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,521	0,110	0,461	4,734	0,000
R ² =0,213 F _(1, 83) =22,414 p=0,000						
30-39 yaş	Sabit	90,803	7,289	-	12,458	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,752	0,234	0,272	3,220	0,002
R ² =0,074 F _(1, 130) =10,368 p=0,002						
40-49 yaş	Sabit	35,291	22,278	-	1,584	0,117
	Duygusal Zeka Puanı	0,555	0,157	0,354	3,533	0,001
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,139	0,337	0,367	3,377	0,001
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,976	0,369	-0,289	-2,649	0,010
R ² =0,259 F _(3, 76) = 8,838 p=0,000						
50 yaş ve üzeri	Sabit	36,003	16,968	-	2,122	0,040
	Uyumluluk Faktörü Puanı	1,925	0,427	0,591	4,512	0,000
R ² =0,349 F _(1, 38) =20,359 p=0,000						

29 yaş ve altı katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(83)=3,896$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(83)=4,734$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 83)}=22,414$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,213 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 29 yaş ve altı katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %21'i Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka Puanındaki 1 birimlik

artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,521 birim artıracaktır.

Yaşı 30-39 yaş arasında olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(130)=12,458$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(130)=3,220$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 130)}=10,368$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,074 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 30-39 yaş aralığında olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının %7'si Duygusal Dengelilik Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,752 birim artıracaktır.

Yaşı 40-49 yaş arasında olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(76)=1,584$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(76)=3,533$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(76)=3,377$; $p<0,01$), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(76)=-2,649$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(3, 76)}=8,838$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,259 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 40-49 yaş aralığında olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %26'sı Duygusal Zeka, Duygusal Dengelilik Faktörü ve Dışadönüklük Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,555 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,139 birim artıracak, Dışadönüklük Faktörü puanındaki 1 birimlik artış ise Çift Uyum Ölçeği puanını 0,976 birim azaltacaktır.

50 yaş ve üzeri katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(38)=2,122$; $p<0,05$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(38)=4,512$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için

yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 38)}=20,359$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,349 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 50 yaş ve üzeri katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %35'i Uyumluluk Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Uyumluluk Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,925 birim artıracaktır (Tablo 9).

Tablo 10. Katılımcıların Yaş Aralıklarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yaş	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	P
29 yaş ve altı	Sabit	21,488	6,724	-	3,196	0,002
	Duygusal Zeka Puanı	0,165	0,052	0,330	3,185	0,002
$R^2=0,109$ $F_{(1, 83)}=10,143$ $p=0,002$						
30-39 yaş	Sabit	32,069	2,564	-	12,507	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,246	0,082	0,254	2,992	0,003
$R^2=0,064$ $F_{(1, 130)}=8,952$ $p=0,003$						
40-49 yaş	Sabit	11,526	7,311	-	1,577	0,119
	Duygusal Zeka Puanı	0,206	0,055	0,389	3,730	0,000
$R^2=0,151$ $F_{(1, 78)}=13,914$ $p=0,000$						
50 yaş ve üzeri	Sabit	1,725	10,582	-	0,163	0,871
	Duygusal Zeka Puanı	0,287	0,081	0,496	3,524	0,001
$R^2=0,146$ $F_{(1, 38)}=12,417$ $p=0,001$						

29 yaş ve altı katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(83)=3,196$; $p<0,01$), Duygusal Zeka puanına ait eğitim parametresinin ($t(83)=3,185$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 83)}=10,143$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik

katsayısının 0,109 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 29 yaş ve altı katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %11'i Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka Puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,165 birim artıracaktır.

Yaşı 30-39 yaş arasında olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(130)=12,507$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(130)=2,992$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 130)}=8,952$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,064 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 30-39 yaş aralığında olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının %6'sı Duygusal Dengelilik Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,246 birim artıracaktır.

Yaşı 40-49 yaş arasında olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(78)=1,577$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(78)=3,730$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 78)}=13,914$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,151 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 40-49 yaş aralığında olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %15'i Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,206 birim artıracaktır.

50 yaş ve üzeri katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(38)=0,163$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(38)=3,524$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 38)}=12,417$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,146 olduğu

gözenmiştir. Bu sonuca göre 50 yaş ve üzeri katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %15'i Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,287 birim artıracaktır (Tablo 10).

Tablo 11. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Eğitim Durumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
İlköğretim	Sabit	52,475	19,595	-	2,678	0,011
	Duygusal Zeka Puanı	0,496	0,150	0,472	3,300	0,002
R ² =0,223 F _(1, 38) =10,892 p=0,002						
Lise	Sabit	25,259	23,878	-	1,058	0,295
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,514	0,388	0,463	3,902	0,000
	Uyumluluk Faktörü Puanı	1,065	0,499	0,253	2,136	0,037
R ² =0,250 F _(2, 54) =9,021 p=0,000						
Önlisans	Sabit	42,126	30,028	-	1,403	0,175
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	1,944	0,812	0,463	2,394	0,026
R ² =0,214 F _(1, 21) =5,730 p=0,026						
Lisans	Sabit	93,372	17,738	-	5,264	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,386	0,283	-0,135	-1,365	0,175
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,504	0,398	0,140	1,268	0,207
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,219	0,315	0,066	0,696	0,488
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,543	0,256	0,195	2,123	0,036
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	-0,308	0,430	-0,079	-0,715	0,476
	Duygusal Zeka Puanı	-0,001	0,160	-0,001	-0,005	0,996
R ² =0,051 F _(6, 134) =1,199 p=0,311						
Lisansüstü	Sabit	72,024	12,732	-	5,657	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,694	0,256	0,291	2,710	0,008
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,662	0,274	0,259	2,412	0,018
R ² =0,169 F _(2, 73) =7,408 p=0,001						

Eğitim durumu ilköğretim olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(38)=2,678$; $p<0,05$), Duygusal Zeka puanına ait eğitim parametresinin ($t(38)=3,300$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 38)}=10,892$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,223 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eğitim durumu ilköğretim olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %22'si Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,496 birim artıracaktır.

Eğitim durumu lise olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(54)=1,058$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğitim parametresinin ($t(54)=3,902$; $p<0,01$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğitim parametresinin ($t(54)=2,136$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 54)}=9,021$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,250 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının %25'i Duygusal Dengelilik ve Uyumluluk Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,514 birim, Uyumluluk Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,065 birim artıracaktır.

Eğitim durumu önlisans olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(21)=1,403$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğitim parametresinin ($t(21)=2,394$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 21)}=5,730$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik

katsayısının 0,214 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eğitim durumu önlisans olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %21'i Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,944 birim artıracaktır.

Eğitim durumu lisans olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F_{(6, 134)}=1,199$; $p=0,311$).

Eğitim durumu lisansüstü olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(73)=5,657$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(73)=2,710$; $p<0,01$), Sorumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(73)=2,412$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 73)}=7,408$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,169 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eğitim durumu lisansüstü olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %17'si Duygusal Dengelilik ve Sorumluluk Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,694 birim, Sorumluluk Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış ise Çift Uyum Ölçeği puanını 0,662 birim artıracaktır (Tablo 11).

Tablo 12. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Eğitim Durumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	P
İlköğretim	Sabit	17,698	6,990	-	2,532	0,016
	Duygusal Zeka Puanı	0,175	0,054	0,467	3,260	0,002
R ² =0,219 F _(1, 38) =10,627 p=0,002						
Lise	Sabit	-14,223	11,335	-	-1,255	0,215
	Duygusal Zeka Puanı	0,300	0,084	0,389	3,556	0,001
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,461	0,121	0,417	3,818	0,000
R ² =0,366 F _(2, 54) =15,579 p=0,000						
Önlisans	Sabit	5,832	20,478	-	0,285	0,779
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,300	0,479	-0,210	-0,628	0,539
	Uyumluluk Faktörü Puanı	-0,512	0,438	-0,408	-1,169	0,259
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,162	0,438	0,099	0,370	0,716
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	-0,011	0,273	-0,009	-0,041	0,967
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,070	0,570	0,043	0,123	0,904
	Duygusal Zeka Puanı	0,402	0,195	0,645	2,068	0,055
R ² =0,338 F _(6, 16) =1,360 p=0,289						

Tablo 12'nin Devamı

Eğitim Durumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Lisans	Sabit	37,866	6,609	-	5,730	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,185	0,105	-0,175	-1,757	0,081
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,086	0,148	0,065	0,581	0,562
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,044	0,117	0,036	0,377	0,707
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,157	0,095	0,152	1,645	0,102
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	-0,024	0,160	-0,017	-0,151	0,881
	Duygusal Zeka Puanı	-0,009	0,060	-0,016	-0,144	0,886
R ² =0,033	F _(6, 134) =0,766	p=0,598				
Lisansüstü	Sabit	19,678	7,090	-	2,776	0,007
	Duygusal Zeka Puanı	0,170	0,055	0,340	3,109	0,003
R ² =0,116	F _(1, 74) =9,664	p=0,003				

Eğitim durumu ilköğretim olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(38)=2,532$; $p<0,05$), Duygusal Zeka puanına ait eğitim parametresinin ($t(38)=3,260$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 38)}=10,627$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,219 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eğitim durumu ilköğretim olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %22'si Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka Puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,175 birim artıracaktır.

Eğitim durumu lise olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(54)=-1,255$; $p>0,05$)

istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(54)=3,556$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(54)=3,818$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2, 54)=15,579$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,366 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre erkek katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %37'si Duygusal Zeka ve Duygusal Dengelilik Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,300 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,461 birim artıracaktır.

Eğitim durumu önlisans olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F(6, 16)=1,360$; $p=0,289$).

Eğitim durumu lisans olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F(6, 134)=0,766$; $p=0,598$).

Eğitim durumu lisansüstü olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(74)=2,776$; $p<0,01$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(74)=3,109$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1, 74)=9,664$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,116 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eğitim durumu lisansüstü olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %12'si Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,170 birim artıracaktır (Tablo 12).

Tablo 13. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Gelir Durumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Kötü	Sabit	35,905	20,856	-	1,722	0,095
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	2,916	0,560	0,764	5,209	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-2,570	0,687	-0,646	-3,741	0,001
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,467	0,489	0,458	2,998	0,005
$R^2=0,520$ $F_{(3, 30)}=10,828$ $p=0,000$						
Orta	Sabit	90,919	6,809	-	13,354	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,796	0,226	0,245	3,525	0,001
$R^2=0,060$ $F_{(1, 195)}=12,427$ $p=0,001$						
İyi	Sabit	33,731	15,530	-	2,172	0,032
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,453	0,224	-0,203	-2,018	0,046
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,702	0,223	0,301	3,144	0,002
	Duygusal Zeka Puanı	0,588	0,122	0,438	4,802	0,000
$R^2=0,256$ $F_{(3, 102)}=11,692$ $p=0,000$						

Gelir durumunun kötü olduğunu belirten katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(30)=1,722$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(30)=5,209$; $p<0,001$), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(30)=-3,741$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(30)=2,998$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(3, 30)}=10,828$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,520 olduğu

gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu kötü olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının %52'si Zeka/Hayal Gücü Faktörü, Dışadönüklük Faktörü, Duygusal Dengelilik Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 2,916 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,467 birim artıracak, Dışadönüklük Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış ise Çift Uyum Ölçeği puanını 2,570 birim azaltacaktır.

Gelir durumu orta olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(195)=13,354$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(195)=3,525$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1, 195)=12,427$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,060 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu orta olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının %6'sı Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,796 birim artıracaktır.

Gelir durumu iyi olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(102)=2,172$; $p<0,05$), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(102)=-2,018$; $p<0,05$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(102)=3,144$; $p<0,01$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(102)=4,802$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3, 102)=11,692$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,256 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu iyi olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %26'sı Dışadönüklük Faktörü, Duygusal Dengelilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Dışadönüklük Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,453 birim azaltırken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,702 birim ve Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum

Ölçeği puanını 0,588 birim artıracaktır (Tablo 13).

Tablo 14. Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Gelir Durumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Kötü	Sabit	1,708	10,474	-	0,163	0,871
	Duygusal Zeka Puanı	0,279	0,079	0,527	3,511	0,001
$R^2=0,278$ $F_{(1, 32)}=12,330$ $p=0,001$						
Orta	Sabit	33,630	2,494	-	13,485	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,201	0,083	0,172	2,434	0,016
$R^2=0,029$ $F_{(1, 195)}=5,925$ $p=0,016$						
İyi	Sabit	15,137	5,765	-	2,626	0,010
	Duygusal Zeka Puanı	0,202	0,044	0,412	4,605	0,000
$R^2=0,169$ $F_{(1, 104)}=21,204$ $p=0,000$						

Gelir durumunun kötü olduğunu belirten katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=0,163$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(32)=3,511$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 32)}=12,330$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,278 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu kötü olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %28'i Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka Puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,279 birim artıracaktır.

Gelir durumu orta olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(195)=13,485$; $p<0,001$),

Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(195)=2,434$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 195)}=5,925$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,029 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu orta olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının %3'ü Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,201 birim artıracaktır.

Gelir durumu iyi olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(104)=2,626$; $p<0,05$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(104)=4,605$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 104)}=21,204$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,169 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durum iyi olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %17'si Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,202 birim artıracaktır (Tablo 14).

Tablo 15. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Çalışma Durumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Çalışıyor	Sabit	72,650	10,613	-	6,845	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,627	0,182	0,213	3,441	0,001
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,621	0,243	0,158	2,557	0,011
R ² =0,074 F _(2, 242) =9,739 p=0,000						
Çalışmıyor	Sabit	44,421	18,678	-	2,378	0,020
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,002	0,274	0,354	3,660	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,311	0,140	0,214	2,216	0,029
R ² =0,202 F _(2, 89) =11,271 p=0,000						

Bir işte çalıştığını ifade eden katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(242)=6,845$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(242)=3,441$; $p<0,01$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(242)=2,557$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 242)}=9,739$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,074 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu kötü olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %7'si Duygusal Dengelilik Faktörü ve Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,627 birim, Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,621 birim artıracaktır.

Herhangi bir işte çalışmayan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(89)=2,378$; $p<0,05$), Duygusal

Denglilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(89)=3,660$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(89)=2,216$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 89)}=11,271$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,202 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu orta olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %20'si Duygusal Denglilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Denglilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,002 birim, Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış ise Çift Uyum Ölçeği puanını 0,311 birim artıracaktır (Tablo 15).

Tablo 16. Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Çalışma Durumu	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	P
Çalışıyor	Sabit	27,548	4,384	-	6,284	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,095	0,034	0,179	2,829	0,005
$R^2=0,032$ $F_{(1, 243)}=8,006$ $p=0,005$						
Çalışmıyor	Sabit	15,445	5,386	-	2,867	0,005
	Duygusal Denglilik Faktörü Puanı	0,417	0,096	0,402	4,340	0,000
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,325	0,122	0,247	2,666	0,009
$R^2=0,245$ $F_{(2, 89)}=14,420$ $p=0,000$						

Bir işte çalıştığını ifade eden katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(243)=6,284$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(243)=2,829$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 243)}=8,006$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve

belirlilik katsayısının 0,032 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu kötü olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %3'ü Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,095 birim artıracaktır.

Herhangi bir işte çalışmayan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(89)=2,867$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(89)=4,340$; $p<0,001$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(89)=2,666$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 89)}=14,420$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,245 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu orta olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %25'i Duygusal Dengelilik Faktörü ve Uyumluluk Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,417 birim, Uyumluluk Faktörü puanındaki 1 birimlik artış ise Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,325 birim artıracaktır (Tablo 16).

Tablo 17. Katılımcıların Çocuk Sayısına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Çocuk sayısı	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	P
Çocuğu olmayan	Sabit	94,564	20,468	-	4,620	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,468	0,268	-0,210	-1,743	0,085
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,420	0,429	0,144	0,979	0,331
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,052	0,285	0,021	0,184	0,855
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,235	0,261	0,106	0,899	0,372
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,363	0,399	0,112	0,908	0,367
	Duygusal Zeka Puanı	0,041	0,171	0,035	0,237	0,813
$R^2=0,072$ $F_{(6, 77)}=0,999$ $p=0,432$						
1 çocuğu olan	Sabit	47,415	17,027	-	2,785	0,007
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,827	0,337	0,262	2,452	0,016
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,997	0,412	0,259	2,422	0,018
$R^2=0,162$ $F_{(2, 76)}=7,346$ $p=0,001$						
2 çocuğu olan	Sabit	47,161	16,670	-	2,829	0,005
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,960	0,242	0,331	3,966	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,285	0,122	0,195	2,337	0,021
$R^2=0,167$ $F_{(2, 122)}=12,264$ $p=0,000$						
3 ve daha fazla çocuğu olan	Sabit	58,298	15,298	-	3,811	0,000
	Uyumluluk Faktörü Puanı	1,449	0,394	0,473	3,678	0,001
$R^2=0,224$ $F_{(1, 47)}=13,531$ $p=0,001$						

Çocuğu olmayan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin

ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F_{(6, 77)}=0,999$; $p=0,432$).

Yalnızca 1 çocuğu olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(76)=2,785$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(76)=2,452$; $p<0,05$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(76)=2,422$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 76)}=7,346$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,162 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre yalnızca 1 çocuğu olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %16'sı Duygusal Dengelilik Faktörü ve Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,827 birim, Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,997 birim artıracaktır.

İki çocuğu olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(122)=2,829$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(122)=3,966$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(122)=2,337$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 122)}=12,264$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,167 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu orta olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %17'si Duygusal Dengelilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,960 birim, Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,285 birim artıracaktır.

3 ve daha fazla çocuğu olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(47)=3,811$; $p<0,001$),

Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(47)=-3,678$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 47)}=13,531$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,224 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durum iyi olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %22'si Uyumluluk Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Uyumluluk Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,449 birim artıracaktır (Tablo 17).

Tablo 18. Katılımcıların Çocuk Sayısına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Çocuk sayısı	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Çocuğu olmayan	Sabit	30,466	8,247	-	3,694	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,064	0,108	-0,072	-0,594	0,554
	Uyumluluk Faktörü Puanı	-0,148	0,173	-0,126	-0,858	0,393
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,059	0,115	0,059	0,515	0,608
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,030	0,105	0,033	0,284	0,777
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,214	0,161	0,164	1,331	0,187
	Duygusal Zeka Puanı	0,070	0,069	0,150	1,010	0,316
$R^2=0,072$ $F_{(6, 77)}=0,993$ $p=0,436$						
1 çocuğu olan	Sabit	22,252	5,363	-	4,149	0,000
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,436	0,142	0,330	3,066	0,003
$R^2=0,109$ $F_{(1, 77)}=9,400$ $p=0,003$						
2 çocuğu olan	Sabit	19,204	5,828	-	3,295	0,001
	Duygusal Zeka Puanı	0,158	0,045	0,310	3,533	0,001
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,299	0,089	0,296	3,352	0,001
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,298	0,097	-0,284	-3,057	0,003
$R^2=0,174$ $F_{(3, 121)}=8,467$ $p=0,000$						
3 ve daha fazla çocuğu olan	Sabit	29,557	10,191	-	2,900	0,006
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	-0,610	0,271	-0,304	-2,255	0,029
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,463	0,154	0,395	3,010	0,004
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,475	0,158	0,389	3,007	0,004
$R^2=0,289$ $F_{(3, 45)}=6,105$ $p=0,001$						

Çocuğu olmayan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F_{(6, 77)}=0,993$; $p=0,436$).

Yalnızca 1 çocuğu olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(77)=4,149$; $p<0,001$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(77)=3,066$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 77)}=9,400$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,109 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre yalnızca 1 çocuğu olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %11'i Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,436 birim artıracaktır.

İki çocuğu olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(121)=3,295$; $p<0,01$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(121)=3,533$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(121)=3,352$; $p<0,01$), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(121)=-3,057$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(3, 121)}=8,467$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,174 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durumu orta olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %17'si Duygusal Zeka, Duygusal Dengelilik Faktörü ve Dışadönüklük Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,158 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,299 birim artıracak, Dışadönüklük Faktörü puanındaki 1 birimlik artış ise Evlilik Yaşamı

Ölçeği puanını 0,298 birim azaltacaktır.

3 ve daha fazla çocuğu olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(45)=2,900$; $p<0,01$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(45)=-2,255$; $p<0,05$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(45)=3,010$; $p<0,01$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(45)=-3,007$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(3, 45)}=6,105$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,289 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre gelir durum iyi olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %29'u Zeka/Hayal Gücü Faktörü, Duygusal Dengelilik Faktörü ve Uyumluluk Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,610 birim azaltırken Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,463 birim, Uyumluluk Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,475 birim artıracaktır (Tablo 18).

Tablo 19. Katılımcıların Evlenme Şekline Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Evlenme Şekli	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Anlaşarak/ Severek	Sabit	59,452	11,344	-	5,241	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,314	0,083	0,228	3,800	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,527	0,164	0,192	3,200	0,002
$R^2=0,101$ $F_{(2, 255)}=14,393$ $p=0,000$						
Görücü Usulü	Sabit	82,226	10,342	-	7,951	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,998	0,340	0,329	2,936	0,004
$R^2=0,108$ $F_{(1, 71)}=8,622$ $p=0,004$						

Anlaşarak/Severek evlendiğini ifade eden katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik

Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(255)=5,241$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(255)=3,800$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(255)=2,200$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 255)}=14,393$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,101 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre anlaşarak/severek evlenen katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %10'u Duygusal Zeka ve Duygusal Dengelilik Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,314 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,527 birim artıracaktır.

Görücü usulü evlenen katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(71)=7,951$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(71)=2,936$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 71)}=8,622$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,108 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre görücü usulü evlenen katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %11'i Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,998 birim artıracaktır (Tablo 19).

Diğer seçeneğini işaretleyen kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta Çift Uyum Ölçeği genel toplam puanının yordanması için regresyon analizi yapılamamıştır.

Tablo 20. Katılımcıların Evlenme Şekline Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Evlenme Şekli	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Anlaşarak/ Severek	Sabit	21,201	4,295	-	4,937	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,118	0,031	0,230	3,779	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,125	0,062	0,122	2,000	0,047
R ² =0,076 F _(2, 255) =10,449 p=0,000						
Görücü Usulü	Sabit	28,860	3,556	-	8,117	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,339	0,117	0,326	2,904	0,005
R ² =0,106 F _(1, 71) =8,433 p=0,005						

Anlaşarak/Severek evlendiğini ifade eden katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(255)=4,937$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(255)=3,779$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(255)=2,000$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 255)}=10,449$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,076 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre anlaşarak/severek evlenen katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %8'i Duygusal Zeka ve Duygusal Dengelilik Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,118 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,125 birim artıracaktır.

Görücü usulü evlenen katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(71)=8,117$; $p<0,001$),

Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(71)=2,904$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 71)}=8,433$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,106 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre görücü usulü evlenen katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %11'i Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,339 birim artıracaktır.

Diğer seçeneğini işaretleyen kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta Evlilik Yaşamı Ölçeği genel toplam puanının yordanması için regresyon analizi yapılamamıştır (Tablo 20).

Tablo 21. Katılımcıların Evlilik Süresine Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Evlilik Süresi	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
5 yıl ve altı	Sabit	93,724	10,627	-	8,820	0,000
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,702	0,273	0,228	2,576	0,011
R ² =0,052 F _(1, 121) =6,638 p=0,011						
6-10 yıl arası	Sabit	90,545	9,904	-	9,142	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	0,737	0,296	0,287	2,490	0,015
R ² =0,082 F _(1, 69) =6,199 p=0,015						
11-15 yıl arası	Sabit	67,673	10,867	-	6,227	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,544	0,364	0,503	4,240	0,000
R ² =0,253 F _(1, 53) =17,974 p=0,000						
16-20 yıl arası	Sabit	1,079	36,020	-	0,030	0,976
	Duygusal Zeka Puanı	0,805	0,271	0,465	2,973	0,006
R ² =0,216 F _(1, 32) =8,836 p=0,006						
21 yıl ve üzeri	Sabit	35,156	27,454	-	1,281	0,206
	Duygusal Zeka Puanı	0,581	0,207	0,363	2,809	0,007
R ² =0,132 F _(1, 52) =7,888 p=0,007						

Evlilik süresi 5 yıl ve altında olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(121)=8,820$; $p<0,001$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(121)=2,576$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 121)}=6,638$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,052 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre evlilik süresi 5 yıl ve altında olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %5'i Uyumluluk Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit

iken; Uyumluluk Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,752 birim artıracaktır.

6-10 yıl arası süre ile evli olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(69)=9,142$; $p<0,001$), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(69)=2,490$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 69)}=6,199$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,082 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 6-10 yıl arası süre ile evli olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %8'i Dışadönüklük Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Dışadönüklük Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,737 birim artıracaktır.

11-15 yıl arası süre ile evli olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(53)=6,227$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(53)=4,240$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 53)}=17,974$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,253 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 11-15 yıl arası süre ile evli olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %25'i Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,544 birim artıracaktır.

16-20 yıl arası süre ile evli olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=0,030$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(32)=2,973$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 32)}=8,836$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,216 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 16-20 yıl arası süre ile evli olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %22'si Duygusal Zeka puanı tarafından

açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,805 birim artıracaktır.

Evlilik süresi 21 yıl ve üzerinde olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(52)=1,281$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(52)=2,809$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 52)}=7,888$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,132 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre evlilik süresi 21 yıl ve üzerinde olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %13'ü Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,581 birim artıracaktır (Tablo 21).

Tablo 22. Katılımcıların Evlilik Süresine Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Evlilik Süresi	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
5 yıl ve altı	Sabit	29,563	6,885	-	4,294	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,148	0,093	-0,156	-1,591	0,114
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,153	0,141	0,126	1,079	0,283
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,052	0,102	0,049	0,506	0,614
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,125	0,090	0,133	1,383	0,169
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,194	0,142	0,144	1,362	0,176
	Duygusal Zeka Puanı	-0,015	0,061	-0,029	-0,240	0,811
R ² =0,065 F _(6, 116) =1,335 p=0,247						

Tablo 22'nin Devamı

Evlilik Süresi	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	B	t	p
6-10 yıl arası	Sabit	31,564	8,786	-	3,592	0,001
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,025	0,155	-0,028	-0,159	0,874
	Uyumluluk Faktörü Puanı	-0,184	0,183	-0,151	-1,006	0,318
	Sorumluluk Faktörü Puanı	-0,038	0,147	-0,037	-0,261	0,795
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,101	0,142	0,111	0,712	0,479
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,225	0,192	0,210	1,174	0,245
	Duygusal Zeka Puanı	0,050	0,082	0,100	0,602	0,549
$R^2=0,054$	$F_{(6, 64)}=0,608$	$p=0,723$				
11-15 yıl arası	Sabit	24,634	3,726	-	6,612	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,459	0,125	0,451	3,680	0,001
$R^2=0,203$	$F_{(1, 53)}=13,539$	$p=0,001$				
16-20 yıl arası	Sabit	9,245	12,566	-	0,736	0,467
	Duygusal Zeka Puanı	0,298	0,090	0,495	3,294	0,002
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,365	0,174	-0,316	-2,104	0,044
$R^2=0,310$	$F_{(2, 31)}=6,954$	$p=0,003$				
21 yıl ve üzeri	Sabit	3,548	9,816	-	0,361	0,719
	Duygusal Zeka Puanı	0,271	0,074	0,453	3,666	0,001
$R^2=0,205$	$F_{(1, 52)}=13,440$	$p=0,001$				

Evlilik süresi 5 yıl ve altında olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F_{(6, 116)}=1,335$; $p=0,247$).

6-10 yıl arası süre ile evli olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi

Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F_{(6, 64)}=0,608$; $p=0,723$).

11-15 yıl arası süre ile evli olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(53)=6,612$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(53)=3,680$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 53)}=13,539$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,203 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 11-15 yıl arası süre ile evli olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %20'si Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,459 birim artıracaktır.

16-20 yıl arası süre ile evli olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(32)=0,736$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(32)=3,294$; $p<0,01$), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(32)=-2,104$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 31)}=6,954$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,310 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 16-20 yıl arası süre ile evli olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının %31'i Duygusal Zeka ve Dışadönüklük Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,298 birim artırırken Dışadönüklük Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,365 birim azaltacaktır.

Evlilik süresi 21 yıl ve üzerinde olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(52)=0,361$; $p>0,05$)

istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(52)=3,666$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 52)}=13,440$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,205 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre evlilik süresi 21 yıl ve üzerinde olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %21'i Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,271 birim artıracaktır (Tablo 22).

Tablo 23. Katılımcıların Evlenme Yaşına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Evlenme Yaşı	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
21 yaş ve altı	Sabit	77,733	12,842	-	6,053	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,238	0,426	0,446	2,907	0,006
R ² =0,199 F _(1, 34) =8,452 p=0,006						
22-25 yaş arası	Sabit	42,409	15,438	-	2,747	0,007
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,837	0,229	0,269	3,653	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,360	0,107	0,249	3,378	0,001
R ² =0,141 F _(2, 159) =13,099 p=0,000						
26-30 yaş arası	Sabit	76,010	22,384	-	3,396	0,001
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,297	0,363	-0,095	-0,818	0,415
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,845	0,422	0,232	2,002	0,048
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,451	0,383	0,123	1,176	0,242
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,614	0,294	0,222	2,086	0,039
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,386	0,509	0,096	0,760	0,449
	Duygusal Zeka Puanı	-0,267	0,198	-0,161	-1,344	0,182
R ² =0,104 F _(6, 101) =1,950 p=0,080						
31 yaş ve üzeri	Sabit	41,575	32,138	-	1,294	0,206
	Duygusal Zeka Puanı	0,569	0,245	0,396	2,326	0,027
R ² =0,157 F _(1, 29) =5,409 p=0,027						

Evlenme yaşı 21 yaş ve altında olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(34)=6,053$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik

Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(34)=2,907$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 34)}=8,452$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,199 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre evlenme yaşı 21 yaş ve altında olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %20'si Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,238 birim artıracaktır.

22-25 yaş arasında evlenen katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(159)=2,747$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(159)=3,653$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(159)=3,378$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 159)}=13,099$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,141 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 22-25 yaş arasında evlenen katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %14'ü Duygusal Dengelilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,837 birim, Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,360 birim artıracaktır.

26-30 yaş arasında evlenen katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F_{(6, 101)}=1,950$; $p=0,080$).

31 yaş ve üzerinde evlenen katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(29)=1,294$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(29)=2,326$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1,$

$t_{29}=5,409$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,157 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 31 yaş ve üzerinde evlenen katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %16'sı Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,569 birim artıracaktır (Tablo 23).

Tablo 24. Katılımcıların Evlenme Yaşına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Evlenme Yaşı	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	B	t	p
21 yaş ve altı	Sabit	7,126	10,392	-	0,686	0,498
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,449	0,171	0,392	2,620	0,013
	Duygusal Zeka Puanı	0,153	0,074	0,308	2,061	0,047
R ² =0,266 F _(2, 33) =5,968 p=0,006						
22-25 yaş arası	Sabit	17,432	5,996	-	2,907	0,004
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,395	0,090	0,327	4,387	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,148	0,041	0,263	3,604	0,000
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	-0,265	0,084	-0,239	-3,171	0,002
R ² =0,182 F _(3, 158) =11,713 p=0,000						
26-30 yaş arası	Sabit	29,955	4,701	-	6,372	0,000
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,258	0,125	0,196	2,061	0,042
R ² =0,039 F _(1, 29) =4,249 p=0,042						
31 yaş ve üzeri	Sabit	20,168	10,589	-	1,905	0,069
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	0,164	0,220	0,161	0,743	0,465
	Uyumluluk Faktörü Puanı	-0,487	0,217	-0,529	-2,239	0,035
	Sorumluluk Faktörü Puanı	0,012	0,193	0,013	0,062	0,951
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,325	0,181	0,381	1,797	0,085
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,404	0,320	0,292	1,261	0,219
	Duygusal Zeka Puanı	0,053	0,149	0,119	0,354	0,727
R ² =0,320 F _(6, 24) =1,883 p=0,125						

Evlenme yaşı 21 yaş ve altında olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği

toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(33)=0,686$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(33)=2,620$; $p<0,05$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(33)=2,061$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 33)}=5,968$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının $0,266$ olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre evlenme yaşı 21 yaş ve altında olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %27'si Duygusal Dengelilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını $0,449$ birim, Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını $0,153$ birim artıracaktır.

22-25 yaş arasında evlenen katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(158)=2,907$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(158)=4,387$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(158)=3,604$; $p<0,001$), Dışadönüklük Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(158)=-3,171$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(3, 158)}=11,713$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının $0,182$ olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 22-25 yaş arasında evlenen katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %18'i Duygusal Dengelilik Faktörü, Duygusal Zeka ve Dışadönüklük Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını $0,395$ birim, Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını $0,148$ birim artırırken Dışadönüklük Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını $0,265$ birim azaltacaktır.

26-30 yaş arasında evlenen katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(29)=6,372$; $p<0,001$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(29)=2,061$; $p<0,05$)

istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 29)}=4,249$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,039 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre 26-30 yaş arasında evlenen katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %4'ü Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,258 birim artıracaktır.

31 yaş ve üzerinde evlenen katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($F(6, 24)=1,883$; $p=0,125$) (Tablo 24).

Tablo 25. Katılımcıların Eşiyle Arasındaki Yaş Farkına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yaş Farkı	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Yaş farkı yok	Sabit	56,905	29,048	-	1,959	0,056
	Dışadönüklük Faktörü Puanı	0,467	0,374	0,189	1,249	0,218
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,451	0,648	0,112	0,695	0,490
	Sorumluluk Faktörü Puanı	-0,119	0,401	-0,045	-0,297	0,768
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,388	0,355	0,156	1,093	0,280
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	-0,779	0,623	-0,245	-1,251	0,217
	Duygusal Zeka Puanı	0,394	0,262	0,307	1,505	0,139
R ² =0,123 F _(6, 48) =1,121 p=0,364						
1-5 arası yaş farkı	Sabit	93,513	5,846	-	15,995	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,708	0,186	0,247	3,817	0,000
R ² =0,061 F _(1, 225) =14,570 p=0,000						
6 ve üzeri yaş farkı	Sabit	9,976	22,498	-	0,443	0,659
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,118	0,386	0,343	2,899	0,005
	Duygusal Zeka Puanı	0,535	0,171	0,370	3,132	0,003
R ² =0,319 F _(2, 52) =12,207 p=0,000						

Eşiyle arasında yaş farkı olmayan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modelinin ve tüm parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı gözlenmiştir (F_(6, 48)=1,121; p=0,364)

Eşiyle arasındaki yaş farkı 1-5 arasında olan katılımcılar için tahmin edilen

Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(225)=15,995$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(225)=3,817$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F(1, 225)=14,570$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,061 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşiyile arasındaki yaş farkı 1-5 arasında olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %6'sı Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,708 birim artıracaktır.

Eşiyile arasında 6 yaş ve üzerinde yaş farkı olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(52)=0,443$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(52)=2,899$; $p<0,01$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(52)=3,132$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2, 52)=12,207$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,319 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşiyile arasında 6 yaş ve üzerinde yaş farkı olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %32'si Duygusal Dengelilik Faktörü ve Duygusal Zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,118 birim, Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,535 birim artıracaktır (Tablo 25).

Tablo 26. Katılımcıların Eşiyle Arasındaki Yaş Farkına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yaş Farkı	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Yaş farkı yok	Sabit	18,832	8,543	-	2,204	0,032
	Duygusal Zeka Puanı	0,165	0,066	0,324	2,493	0,016
R ² =0,105 F _(1, 53) =6,214 p=0,016						
1-5 arası yaş farkı	Sabit	32,984	2,130	-	15,485	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,234	0,068	0,225	3,458	0,001
R ² =0,050 F _(1, 225) =11,959 p=0,001						
6 ve üzeri yaş farkı	Sabit	16,426	8,369	-	1,963	0,055
	Duygusal Zeka Puanı	0,179	0,064	0,358	2,795	0,007
R ² =0,128 F _(1, 53) =7,810 p=0,007						

Eşiyle arasında yaş farkı olmayan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(53)=2,204$; $p<0,05$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(53)=2,493$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 53)}=6,214$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,105 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşiyle arasında yaş farkı olmayan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %11'i Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,165 birim artıracaktır.

Eşiyle arasındaki yaş farkı 1-5 arasında olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(225)=15,485$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin

($t(225)=3,458$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 225)}=11,959$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,050 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşiyile arasındaki yaş farkı 1-5 arasında olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının %5'i Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,234 birim artıracaktır.

Eşiyile arasında 6 yaş ve üzerinde yaş farkı olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(53)=1,963$; $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, Duygusal Zeka puanına ait eğitim parametresinin ($t(53)=2,795$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 53)}=7,810$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,128 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşiyile arasında 6 yaş ve üzerinde yaş farkı olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %13'ü Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,179 birim artıracaktır (Tablo 26).

Tablo 27. Katılımcıların Doğum Sırasına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Doğum Sırası	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Büyük çocuk	Sabit	94,443	6,853	-	13,781	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,687	0,214	0,296	3,209	0,002
R ² =0,088 F _(1, 107) =10,300 p=0,002						
Küçük çocuk	Sabit	49,067	16,108	-	3,046	0,003
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,655	0,284	0,212	2,310	0,023
	Uyumluluk Faktörü Puanı	1,155	0,358	0,297	3,225	0,002
R ² =0,141 F _(2, 102) =8,359 p=0,000						
Ortanca çocuk	Sabit	85,097	8,959	-	9,499	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,000	0,295	0,310	3,391	0,001
R ² =0,096 F _(1, 108) =11,501 p=0,001						

Ailesinde büyük çocuk olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(107)=13,781$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(107)=3,209$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 107)}=10,300$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,088 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre ailesinde büyük çocuk olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %9'u Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,687 birim artıracaktır.

Ailesinde küçük çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal

Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(102)=3,046$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(102)=2,310$; $p<0,05$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(102)=3,225$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2, 102)}=8,359$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,141 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre ailesinde küçük çocuk olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %14'ü Duygusal Dengelilik Faktörü ve Uyumluluk Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,665 birim, Uyumluluk Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,155 birim artıracaktır.

Ailesinde ortanca çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(108)=9,499$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(108)=3,391$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 108)}=11,501$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,096 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre ailesinde ortanca çocuk olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %10'u Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,000 birim artıracaktır.

Ailesinde tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta Çift Uyum Ölçeği genel toplam puanının yordanması için regresyon analizi yapılamamıştır (Tablo 27).

Tablo 28. Katılımcıların Doğum Sırasına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Doğum Sırası	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Büyük çocuk	Sabit	34,143	2,606	-	13,099	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,211	0,081	0,243	2,590	0,011
R ² =0,059 F _(1, 107) =6,709 p=0,011						
Küçük çocuk	Sabit	18,163	5,933	-	3,061	0,003
	Duygusal Zeka Puanı	0,169	0,046	0,343	3,702	0,000
R ² =0,117 F _(1, 103) =13,705 p=0,000						
Ortanca çocuk	Sabit	30,338	3,252	-	9,329	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,297	0,107	0,258	2,778	0,006
R ² =0,067 F _(1, 108) =7,717 p=0,006						

Ailesinde büyük çocuk olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(107)=13,099$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(107)=2,590$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 107)}=6,709$; $p<0,05$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,059 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre ailesinde büyük çocuk olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %6'sı Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,211 birim artıracaktır.

Ailesinde küçük çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(103)=3,061$; $p<0,01$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(103)=3,702$; $p<0,001$) istatistiksel

olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 103)}=13,705$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,117 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre ailesinde küçük çocuk olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %12'si Duygusal Zeka puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,169 birim artıracaktır.

Ailesinde ortanca çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(108)=9,329$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(108)=2,778$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1, 108)}=7,717$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,067 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre ailesinde ortanca çocuk olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %7'si Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,297 birim artıracaktır.

Ailesinde tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta Evlilik Yaşamı Ölçeği genel toplam puanının yordanması için regresyon analizi yapılamamıştır (Tablo 28).

Tablo 29. Katılımcıların Eşinin Doğum Sırasına Göre Çift Uyum Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Eşin Doğum Sırası	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Büyük çocuk	Sabit	68,330	16,874	-	4,049	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,255	0,119	0,186	2,136	0,035
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,502	0,238	0,184	2,112	0,037
R ² =0,073 F _(2, 123) =4,870 p=0,009						
Küçük çocuk	Sabit	60,977	11,945	-	5,105	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,472	0,231	0,193	2,046	0,043
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	1,149	0,306	0,355	3,759	0,000
R ² =0,200 F _(2, 97) =12,137 p=0,000						
Ortanca çocuk	Sabit	76,913	9,577	-	8,031	0,000
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	1,092	0,311	0,324	3,514	0,001
R ² =0,105 F _(1, 105) =12,348 p=0,001						

Eşi kendi ailesinde büyük çocuk olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Çift Uyum Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(123)=4,049$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(123)=2,136$; $p<0,05$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(123)=2,112$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 123)}=4,870$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,073 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşi kendi ailesinde büyük çocuk olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %7'si Duygusal Zeka ve Duygusal Dengelilik Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış

Çift Uyum Ölçeği puanını 0,255 birim, Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,502 birim artıracaktır.

Eşi kendi ailesinde küçük çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(97)=5,105$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(97)=2,046$; $p<0,05$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(97)=3,759$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(2,97)}=12,137$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,200 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşi kendi ailesinde küçük çocuk olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının %20'si Duygusal Dengelilik Faktörü ve Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 0,472 birim, Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,149 birim artıracaktır.

Eşi kendi ailesinde ortanca çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(105)=8,031$; $p<0,001$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(105)=3,514$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(1,105)}=12,348$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,105 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşi kendi ailesinde ortanca çocuk olan katılımcıların Çift Uyum Ölçeği puanının yaklaşık %11'i Duygusal Dengelilik Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Çift Uyum Ölçeği puanını 1,092 birim artıracaktır.

Eşi kendi ailesinde tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta Çift Uyum Ölçeği genel toplam puanının yordanması için regresyon analizi yapılamamıştır (Tablo 29).

Tablo 30. Katılımcıların Eşinin Doğum Sırasına Göre Evlilik Yaşamı Ölçeği Toplam Puanının Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi Toplam Puanları Tarafından Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Eşin Doğum Sırası	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart t Hatası	β	t	p
Büyük çocuk	Sabit	32,344	5,930	-	5,454	0,000
	Duygusal Zeka Puanı	0,155	0,051	0,308	3,011	0,003
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	-0,316	0,135	-0,240	-2,352	0,020
R ² =0,074 F _(2, 123) =4,934 p=0,009						
Küçük çocuk	Sabit	24,587	4,343	-	5,661	0,000
	Zeka/Hayal Gücü Faktörü Puanı	0,433	0,113	0,361	3,833	0,000
R ² =0,130 F _(1, 98) =14,693 p=0,000						
Ortanca çocuk	Sabit	17,275	5,882	-	2,937	0,004
	Duygusal Dengelilik Faktörü Puanı	0,329	0,110	0,276	3,008	0,003
	Uyumluluk Faktörü Puanı	0,287	0,129	0,205	2,235	0,028
R ² =0,123 F _(2, 104) =7,290 p=0,001						

Eşi kendi ailesinde büyük çocuk olan katılımcılarda Büyük Beş-50 Kişilik Testi Faktörleri ve Schutte Duygusal Zeka Testi toplam puanlarının Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan Çoklu Regresyon Analizi sonucuna göre sabit parametrenin ($t(123)=5,454$; $p<0,001$), Duygusal Zeka puanına ait eğim parametresinin ($t(123)=3,011$; $p<0,01$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(123)=-2,352$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 123)}=4,934$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,074 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşi kendi ailesinde büyük çocuk olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %7'si Duygusal Zeka ve Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Zeka puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,155 birim artırırken Zeka/Hayal Gücü Faktörü

puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,316 birim azaltacaktır.

Eşi kendi ailesinde küçük çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(98)=5,661$; $p<0,001$), Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(98)=3,833$; $p<0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F_{(1, 98)}=14,693$; $p<0,001$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,130 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşi kendi ailesinde küçük çocuk olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının %13'ü Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanı tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Zeka/Hayal Gücü Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,433 birim artıracaktır.

Eşi kendi ailesinde ortanca çocuk olan katılımcılar için tahmin edilen Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli sonucuna göre sabit parametrenin ($t(104)=2,937$; $p<0,01$), Duygusal Dengelilik Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(104)=3,008$; $p<0,01$), Uyumluluk Faktörü puanına ait eğim parametresinin ($t(104)=2,235$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek için yapılan F testi sonucunda ($F_{(2, 104)}=7,290$; $p<0,01$) modelin istatistiksel olarak anlamlı ve belirlilik katsayısının 0,123 olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca göre eşi kendi ailesinde ortanca çocuk olan katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanının yaklaşık %12'si Duygusal Dengelilik Faktörü ve Uyumluluk Faktörü puanları tarafından açıklanmaktadır. Tüm bu sonuçlara göre diğer boyutlar sabit iken; Duygusal Dengelilik Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,329 birim, Uyumluluk Faktörü puanındaki 1 birimlik artış Evlilik Yaşamı Ölçeği puanını 0,287 birim artıracaktır.

Eşi kendi ailesinde tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta Evlilik Yaşamı Ölçeği genel toplam puanının yordanması için regresyon analizi yapılamamıştır (Tablo 30).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARTIŞMA

Evlilik, insan yaşamının en önemli evrelerinden biridir ve toplumsal hayatın da temelini oluşturur. Evlilik ilişkisinin sonucu olan evlilik uyumu ve evlilik doyumu son yıllarda pek çok araştırmanın konusu olmuştur. Evlilik uyumu ve doyumunu etkileyen faktörlerin incelenmesiyle evliliklerin daha sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi desteklenebilir. Bu tez çalışmasının amacı, kişilik özellikleri ve duygusal zekanın evlilik uyumu ve doyumuna etkisinin incelenmesidir. Yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda, araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin Cronbach Alfa değerlerinin bu çalışma için yeterli olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Öncelikle araştırmada kullanılan tüm ölçeklerin birbiriyle ilişkisini incelemek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Daha sonra sosyo-demografik değişken kategorilerine göre evlilik uyumu ve evlilik doyumunun yordanmasında bağımsız değişken olarak araştırmaya dahil edilen kişilik özellikleri ve duygusal zekayla ilgili farklılıkların belirlenmesi için ayrı ayrı regresyon analizleri yapılmıştır.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda, evlilik uyumu ile evlilik doyumunu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Son yıllarda bazı araştırmacılar evlilik uyumu ve doyumunu arasındaki korelasyonun yanlış yorumlandığını ve bu iki kavramın birbirinden farklı olduğunu belirtmiştir (Erbek ve ark., 2005; Yılmaz, 2001). Evlilik doyumunu bireyin evliliğinden sağladığı hoşnutluk ve öznel duygularıyla, evlilik uyumu ise evlilik ilişkisinin niteliğiyle ilgilidir. Evlilik doyumunda eşlerin ayrı ayrı duyguları ele alınırken evlilik uyumunda eşler arasındaki iletişim ve çatışma gibi özellikler yer almaktadır (Yılmaz, 2001). Evliliklerinde mutsuz olan çiftlerin daima çatışma halinde olduğu söylenemeyeceği gibi evliliklerinden doyum sağlayan eşler arasında uyumsuzluk yaşanabilir (Grych ve Fincham, 1990). Bazı çalışmaların sonucunda bireylerin evlilikle ilgili bir konuda ne kadar doyum aldıkları ve ne kadar

uyumsuzluk yaşadıkları sorulduğunda farklı cevaplar verdikleri görülmüş, anlaşmazlık ve mutsuzluğun aynı anlama gelmediği ifade edilmiştir (Heyman ve ark., 1994; Sher ve Weiss, 1991). Araştırmacılara göre eşler aralarındaki anlaşmazlığı çözebilme kapasitesine sahip değilse bu konulardaki uyumsuzluk ile aynı konulardaki doyumsuzluk benzer hale gelmiş olabilir, dolayısıyla iki ölçek arasındaki korelasyon böyle yorumlanabilir (Heyman ve ark., 1994).

Eşlerin uyum düzeyleri ile Büyük Beş-50 Kişilik Testi'nin uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengelilik ve zeka/hayal gücü faktörleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Bireylerin uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengelilik ve zeka/hayal gücü puanları yükseldikçe evlilik uyumları artmaktadır. Literatürdeki birçok çalışmada da bu sonuçlar desteklenmektedir (Bouchard ve ark., 1999; Cundiff, Smith ve Frandsen, 2012; Gattis ve ark., 2004). Bununla birlikte Dışadönüklük faktörü ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Literatürde bu konuyla ilgili farklı sonuçlar mevcuttur. Bazı çalışmalarda dışadönüklük kişilik özelliği ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü ilişki bulunurken (O'Rourke ve ark., 2011; Özaydınlık, 2014) bazılarında dışadönüklük kişilik özelliği ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Bouchard ve ark., 1999; Erişti, 2010).

Önceki çalışmalardaki (Joshi ve Thingujam, 2009; Malouff ve ark., 2014) bulgulara benzer olarak, evlilik uyumu ile duygusal zeka arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre duygusal zekası yüksek olan bireylerin evlilik uyumları da yüksektir. Evlilikte uyumun sağlanmasının en önemli unsurlarından biri sağlıklı iletişimdir. Sağlıklı iletişim de eşlerin birbirinin duygularını anlayabilmesi ve kendi duygularını yeterince ifade edebilmesiyle sağlanabilir. Duyguları anlayabilme ve ifade edebilme duygusal zekanın temel bileşenlerinden olduğundan duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde etkilediği söylenebilir.

Evlilik doyumu ile duygusal dengelilik ve zeka/hayal gücü faktörleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Literatürdeki çalışmaların çoğu duygusal dengelilik kişilik özelliği baskın olan kişilerin evlilik doyumunun yüksek olduğunu göstermiştir (Drahman ve Yusof, 2018; Javanmard ve Garegozlo, 2013; Kelly ve Conley, 1987). Ayrıca zeka/hayal gücü kişilik özelliği ile evlilik doyumu arasında pozitif ilişkiyi gösteren çalışmalar da mevcuttur (Heller ve ark., 2004; Uçak, 2015).

Evlilik doyumunu ile duygusal zeka arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Duygusal zekası yüksek olan bireylerin evliliklerinden sağladığı doyum da yüksektir. Bu sonuç literatürdeki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Lavalekar ve ark., 2010; Smith, Ciarrochi ve Heaven, 2008; Üncü, 2007).

Yapılan regresyon analizi sonucunda, katılımcıların Çift Uyum Ölçeği toplam puanının yaklaşık %10'u duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zeka puanları tarafından açıklanmaktadır. Literatür incelendiğinde duygusal dengelilik kişilik özelliğinin evlilik uyumunu olumlu etkilediği belirtilmektedir. (Buss, 1991; Cundiff ve ark., 2012; Gattis ve ark., 2004). Duygusal zeka da evlilik uyumunun önemli bir belirleyicisidir ve önceki çalışmalar da bunu desteklemektedir (Batool ve Khalid, 2011; Joshi ve Thingujam, 2009; Malouff ve ark., 2014). Katılımcıların evlilik doyumunun ise yaklaşık %8'inin duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörü tarafından açıklandığı görülmüştür. Duygusal zekası yüksek olan bireylerin evliliklerinden daha fazla doyum sağladığı belirtilmektedir (Eslami ve ark., 2014; Lavalekar ve ark., 2010). Duygusal dengelilik faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde etkilediğine dair pek çok çalışma mevcuttur (Abe ve Oshio, 2018; Drahman ve Yusof, 2018; Javanmard ve Garegozlo, 2013). Duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörünün hem evlilik uyumunda hem de evlilik doyumunda etkili olduğu söylenebilir.

Sosyo-demografik gruplar ayrı ayrı incelendiğinde, kadınlarda ve erkeklerde duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde; kadınlarda duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde ve dışadönüklük faktörünün evlilik uyumunu negatif yönde; erkeklerde uyumluluk faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre duygusal dengelilik kişilik özelliği her iki cinsiyet için evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir. Duygusal dengelilik faktörü düzeyi yüksek olan kişilerin daha sakin, duygusal olarak tutarlı ve kendisiyle barışık olduğu söylenebilir (Burger, 2006). Nörotizm düzeyi yüksek olan bireylerin daha dürtüsel ve gergin olduğu, stresli durumlarda daha fazla olumsuz tepki verdiği, akılcı olmayan düşünceler ve yetersiz başa çıkma mekanizmalarına sahip olduğu belirtilmektedir (Amirkhan ve ark., 1995; Costa ve McCrae, 1980; Somer ve ark., 2002). Bu kişiler olumsuz duygu ve davranışlarıyla ilişkilerinde olumsuz olaylar

yaratmaya eğilimli olabilir. Bu özellikleri baskın olan her iki cinsiyetten bireylerin evlilik ilişkisinde uyum problemi yaşaması beklenen bir sonuçtur. Literatürdeki çalışmalar da bu sonucu desteklemektedir (Bouchard ve ark., 1999; Çakmak-Tolan, 2015). Analiz sonuçlarına göre kadınlarda duygusal zeka düzeyi yükseldikçe evlilik uyumu artmaktadır. Literatürde pek çok çalışmada duygusal zekanın evlilik uyumunu artırdığı bulunmuştur (Batoool ve Khalid, 2011; Joshi ve Thingujam, 2009; Malouff ve ark., 2014). Bununla birlikte kadınların duygusal zeka düzeyinin erkeklerin duygusal zeka düzeyinden yüksek olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Craig ve ark., 2009; Harrod ve Scheer, 2005; Katyal ve Awasthi, 2005; Mandell ve Pherwani, 2003; Mayer, Caruso ve Salovey, 1999). Böylelikle kadınların evlilik uyumunu etkileyen değişkenlerden birinin duygusal zeka olması anlaşılabilir. Elde edilen bir diğer sonuç, kadınlarda dışadönüklük faktörü yükseldikçe evlilik uyumunun azalmasıdır. Bu durum kültürel nedenlerle açıklanabilir. Dışadönüklük faktörünü karakterize eden yenilik arama, sosyallik ve baskınlık gibi özellikler toplumumuzda kadınlara atfedilen geleneksel rol ile bağdaşmamaktadır. Bu durumda dışadönüklük faktörünün kadınlar için evlilik uyumunu bozucu olduğu söylenebilir. Eşlerden birinin dışadönüklük faktörü yükseldikçe diğerinin evlilikten memnuniyetsizliğinin arttığı belirtilmektedir (Lester ve ark., 1989). Başka bir çalışmada dışadönüklük faktörünün evli erkeklerde öfke ifadesi ve aşığılama ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülürken kadınlarda dışadönüklük faktörü ile hem kendilerinin hem eşlerinin öfke ifadesi arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Dışadönüklük özelliğinin yüksek olması kadınlarda öfke ifadesini artırmakla birlikte eşlerinde daha fazla öfkenin açığı çıkmasına neden olabileceğı ifade edilmiştir (Geist ve Gilbert, (1996). Kültürel etkenler de göz önüne alındığında kadınlarda öfke ifadesinin evlilik uyumunu azalttığı söylenebilir. Sonuçlara bakıldığında erkeklerde uyumluluk faktörü düzeyi yükseldikçe evliliklerindeki uyumun arttığı görülmektedir. Uyumluluk faktörü düzeyi yüksek olan kişiler güvenilir, iş birliğine yatkın, nazik ve cana yakındır (Costa ve McCrae, 1992). Önceki çalışmalarda genellikle uyumluluk faktörünün hem kadınlarda hem erkeklerde evlilik uyumunu olumlu etkilediğı ifade edilmiştir (Botwin ve ark., 1997; Bouchard ve ark., 1999). Bununla birlikte, Türkiye’de yapılan bir çalışmada kadınlarda uyumluluk faktörü ile evlilik uyumu arasında bir ilişki bulunmazken erkeklerde uyumluluk düzeyi arttıkça evlilik uyumunun arttığı gözlenmiştir (Özden ve Çelen, 2014).

Araştırmacılara göre toplum tarafından kadınlara atfedilen geleneksel rol kapsamında kadınların zaten uyumluluk özelliğinin yüksek olması beklenmektedir. Bu mecburi kabulleniş doğrultusunda uyumluluk faktörünün kadınların evlilik uyumunu etkilemediği söylenebilir (zden ve elen, 2014). Kadınlarda duygusal dengelilik faktörünün, erkeklerde ise zeka/hayal gücü faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Bu sonuca göre kadınlarda duygusal dengelilik düzeyi yükseldikçe evlilik doyumunu artırmaktadır. Karney ve Bradbury (1995) tarafından yapılan çalışmaya göre duygusal dengelilik faktörü evlilik doyumunu diğer dört faktörden daha fazla etkilemektedir. Evli ve boşanmış bireylerle yapılan bir çalışmada eşinden boşanmış kadınlarda nörotisizm puanının daha yüksek olduğu görüşmüş, boşanmış erkeklerde bu sonuca ulaşılmamıştır (Eysenck, 1980). Başka bir çalışmada kadınlarda evliliğin birinci yılından itibaren nörotisizm faktörünün evlilik doyumunu azalttığı gözlenmiştir (Fisher ve McNulty, 2008). Analiz sonucuna göre erkeklerde zeka/hayal gücü kişilik özelliğinin yüksek olması evlilik doyumunu artırmaktadır. Uçak (2015) tarafından yapılan çalışmada da bu kişilik özelliği yüksek olan erkeklerin evliliklerinden daha fazla doyum sağladığı bulunmuştur. Zeka/hayal gücü faktörü yüksek olan kişilerin bağımsız, yaratıcı, geleneksel olmayan ve yenilikçi olduğu belirtilmektedir (Costa ve McCrae, 1992). Toplumumuzdaki cinsiyet rolleri düşünüldüğünde bu özellikler erkeklerde evlilik doyumunu artırsa da kadınlarda evlilikten sağlanan doyumunu etkilememesi anlaşılabilmektedir.

Farklı yaş grupları incelendiğinde, 29 yaş ve altı grupta duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Bu gruptaki kişilerin evliliklerinin ilk yıllarında olduğu ve henüz birbirlerini tüm yönleriyle tanımadığı düşünüldüğünde, kendi duygularını ifade edebilme ve eşinin duygularını anlayabilme yeteneği evlilikteki uyum açısından daha önem kazanmaktadır. Dolayısıyla bu grupta duygusal zeka düzeyi yükseldikçe evlilik uyumu da artmaktadır. 30-39 yaş arası grupta duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Bu yaş grubundaki bireylerde duygusal dengelilik faktörü evlilik uyumunu artırmaktadır. 40-49 yaş arası grupta duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde ve dışadönüklük faktörünün negatif yönde yordadığı görülmektedir. şener ve Terzioğlu (2008) tarafından yapılan çalışmada evlilikteki

uyumun 21 yıla kadar azaldığı ve sonra tekrar arttığı bulunmuştur. Bu yaş grubundaki kişilerin evlilik süresi göz önüne alındığında evlilik uyumlarının daha düşük olduğu düşünülebilir. 50 yaş ve üzeri grupta uyumluluk faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Literatürdeki çalışmalar yaş ilerledikçe uyumluluk faktörü düzeyinin yükseldiğini göstermiştir (Roberts, Walton ve Viechtbauer, 2006; Terracciano, McCrae, Brant, and Costa, 2005). Bu yaş grubunda, çocukların büyüyüp evden ayrıldığı ve eşlerin yeniden baş başa kaldığı düşünülebilir. Dolayısıyla bu grupta nezaket, diğerkamlık ve iş birliğine yatkınlıkla karakterize olan uyumluluk faktörünün evlilik uyumunu artırması anlaşılabilir.

Farklı yaş gruplarında evlilik doyumuna bakıldığında, 29 yaş ve altı, 40-49 yaş arası ve 50 yaş ve üzeri grupta duygusal zekanın, 30-39 yaş arası grupta duygusal dengelilik faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Evlilik doyumunu yordayan değişkenlerin yaş grubuna göre pek fazla değişiklik göstermediği gözlenmiştir. 30-39 yaş arası grupta duygusal dengelilik faktörü evlilik doyumunu artırırken diğer yaş gruplarının tamamında duygusal zeka evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir. Bazı çalışmalarda evlilik doyumunun yaşa göre farklılık göstermediği bulunmuştur (Çağ, 2011; Güner, 2019; Hamamcı, 2005). Tezer (1994) ise yaş yükseldikçe evlilik doyumunun arttığını belirtmiştir.

Eğitim durumu bakımından regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcılarda duygusal zekanın, eğitim düzeyi lise olan katılımcılarda duygusal dengelilik ve uyumluluk faktörünün, eğitim düzeyi önlisans olan katılımcılarda zeka/hayal gücü faktörünün, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcılarda duygusal dengelilik ve sorumluluk faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Eğitim düzeyi lisans olan grupta ise evlilik uyumunun anlamlı olarak yordanamadığı bulunmuştur. Bu sonuca göre, ilköğretim mezunu bireylerin duygusal zeka düzeyinin yüksekliği evlilik uyumu artırmaktadır. Lise mezunu bireylerin evliliklerindeki uyumda duygusal dengelilik ve uyumluluk faktörünün olumlu etkisi görülürken önlisans mezunu kişilerin evlilik uyumunu zeka/hayal gücü faktörü artırmaktadır. Son olarak eğitim düzeyi lisansüstü olan bireylerde duygusal dengelilik ve sorumluluk faktörü yüksekliği evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir. Önceki çalışmalarda sorumluluk faktörü ile akademik başarı

arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır (Noftle ve Robins, 2007; O'Connor ve Paunonen, 2007). Dolayısıyla lisansüstü mezunu bireylerde sorumluluk faktörünün yüksek olduğu, bunun da evlilik uyumunu artırdığı düşünülebilir. Literatürde eğitim durumuna göre evlilik uyumunun farklılaştığını gösteren çalışmalarla birlikte (Demir-Erbil ve Hazer, 2018; Shahrabak ve Bagheri, 2011) böyle bir farklılık bulmayan çalışmalar da mevcuttur (Akar, 2005; Hamamcı, 2005).

Katılımcıların eğitim durumuna göre evlilik doyumuna bakıldığında, eğitim düzeyi ilköğretim ve lisansüstü olan katılımcılarda duygusal zekanın, eğitim düzeyi lise olan katılımcılarda duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Önlisans ve lisans mezunu gruplarında evlilik doyumunun anlamlı olarak yordanmadığı gözlenmiştir. Bu sonuçlar eğitim düzeyi fark etmeksizin duygusal zekanın evlilik doyumunu artıran önemli bir faktör olduğunu göstermektedir. Bazı çalışmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik doyumunun arttığı saptanmıştır (Madanian ve Mansor, 2013; Yıldız ve Büyüksahin-Çevik, 2016). Çağ ve Yıldırım (2013) ise eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik doyumunun azaldığını tespit etmiştir.

Gelir durumu bakımından regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, gelir durumunu kötü olarak değerlendiren katılımcılarda zeka/hayal gücü ve duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde ve dışadönüklük faktörünün evlilik uyumunu negatif yönde; gelir düzeyi orta olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde; gelir durumunu iyi olarak değerlendiren katılımcılarda duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde ve dışadönüklük faktörünün ise negatif yönde yordadığı görülmektedir. Bu sonuca göre duygusal dengelilik faktörü gelir düzeyi fark etmeksizin bütün gruplarda evlilik uyumunu artırırken dışadönüklük faktörü gelir durumu kötü ve iyi olan gruplarda evlilik uyumunu azaltmaktadır. Bununla birlikte gelir durumunu kötü olarak değerlendiren katılımcılarda zeka/hayal gücü faktörü evlilik uyumunu olumlu etkilerken gelir düzeyinin iyi olduğunu belirten katılımcılarda duygusal zeka evlilik uyumunu artırmaktadır. Literatürdeki çalışmalar genellikle gelir düzeyi yükseldikçe evlilik uyumunun arttığını göstermiştir (Demir-Erbil ve Hazer, 2018; Kinnunen ve Feldt, 2004; Şendil ve Korkut, 2008).

Farklı gelir durumu gruplarına göre evlilik doyumu incelendiğinde, gelir durumunun kötü olduğunu belirten katılımcılarda duygusal zekanın, gelir durumu orta olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün, gelir durumu iyi olan katılımcılarda da duygusal zekanın evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Gelir durumu kötü ve iyi olan gruplardaki bireylerde duygusal zekanın yüksekliği evliliklerinden sağladıkları doyumu artırmaktadır. Gelir durumu orta olan katılımcılarda ise duygusal dengelilik faktörü evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir. Literatürde gelir durumu düzeyi yükseldikçe evlilik doyumunun arttığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Vural-Batık ve Kalkan, 2017; Zamani ve ark., 2012).

Çalışma durumuna göre analiz sonuçlarına bakıldığında, herhangi bir işte çalışan katılımcılarda duygusal dengelilik ve zeka/hayal gücü faktörünün, çalışmayan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre çalışan bireylerde duygusal dengelilik ve zeka/hayal gücü faktörü düzeyi evlilik uyumunu artırmaktadır. Çalışmayan bireylerde ise duygusal dengelilik ve duygusal zekanın evlilik doyumunu olumlu etkilediği söylenebilir. Çalışmayan grubun çoğunlukla emekli bireyler olduğu düşünülürse çalışan grubun daha genç olduğu söylenebilir. Literatürde zeka/hayal gücü faktörünün yaş ilerledikçe azaldığını ifade eden çalışmalar vardır (Costa, Herbst, McCrae ve Siegler, 2000; Costa ve McCrae, 2002). Çalışan grupta bu kişilik özelliğinin daha yüksek olması evlilik uyumunda rol oynamasına neden olmuş olabilir.

Katılımcıların çalışma durumuna göre evlilik doyumu incelendiğinde, çalışan katılımcılarda duygusal zekanın, çalışmayan katılımcılarda duygusal dengelilik ve uyumluluk faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Buna göre çalışan bireylerde duygusal zeka düzeyinin yüksekliği evlilikten sağlanan doyumu artırırken çalışmayan bireylerde duygusal dengelilik ve uyumluluk faktörünün evlilik doyumunu artırdığı ifade edilebilir. Çalışmayan katılımcıların yaş ortalamasının daha yüksek olduğu düşünüldüğünde uyumluluk faktörünün evlilik doyumunu etkilemesi anlaşılabilir. Daha önce de belirtildiği gibi önceki çalışmalarda uyumluluk kişilik özelliğinin yaş ilerledikçe arttığı ifade edilmektedir (Roberts ve ark., 2006).

Katılımcıların çocuk sayısına göre regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, yalnızca 1 çocuğu olan katılımcılarda duygusal dengelilik ve zeka/hayal gücü faktörünün, 2 çocuğu olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zekanın, 3 ve daha fazla çocuğu olan katılımcılarda uyumluluk faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Çocuğu olmayan grupta evlilik uyumunun yordanamadığı görülmüştür. Çocuk sayısının 1 olduğu grubun yaş ortalaması çocuk sayısı 3 ve üzerinde olan gruba göre daha düşük olduğu düşünülebilir. Daha önce de bahsedildiği üzere yaş etkeniyle birlikte 1 çocuğu olan bireylerde zeka/hayal gücü faktörünün, 3 ve daha fazla çocuğu olan bireylerde uyumluluk faktörünün daha baskın olduğu ve evlilik uyumunda rol oynadığı söylenebilir.

Katılımcıların çocuk sayısına göre evlilik doyumuna bakıldığında, 1 çocuğu olan katılımcılarda zeka/hayal gücü faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde; 2 çocuğu olan katılımcılarda duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde ve dışadönüklük faktörünün negatif yönde; 3 ve daha fazla çocuğu olan katılımcılarda duygusal dengelilik ve uyumluluk faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde ve zeka/hayal gücü faktörünün evlilik doyumunu negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Çocuğu olmayan grupta evlilik doyumunun yordanamadığı görülmüştür. Bu analizden elde edilen dikkat çekici bir sonuç, zeka/hayal gücü faktörünün 1 çocuğu olan bireylerin evlilik doyumunu artırırken 3 ve daha fazla çocuğu bulunan bireylerin evlilik doyumunu azaltmasıdır. Zeka/hayal gücü kişilik özelliği baskın olanların bağımsız, geleneksel olmayan, yeniliğe açık, değişikliği seven bireyler olduğu belirtilmektedir (Costa ve McCrae, 1992). Evliliğin ilk yıllarında bu özellikler kişinin evliliğinden sağladığı doyumunu artırabilir. Ancak çocuk sayısının artması ve evlilik süresinin uzamasıyla birlikte bu kişilerin beklentileri karşılanmayabilir. Evlilik hayatının monotonluğu ve çocuklarla ilgili sorumlulukların bu durumda rol oynadığı düşünülebilir.

Katılımcıların evlenme şekline göre yapılan regresyon analizi sonucunda, anlaşarak/severek evlenen katılımcılarda duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörünün, görücü usulü evlenen katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Her iki grupta da duygusal

dengelilik faktörü evlilik uyumunu artırmaktadır. Anlaşarak/severek evlenen katılımcılarda görücü usulü evlenenlerden farklı olarak duygusal zekanın evlilik uyumunda etkili olduğu görülmektedir. Başkasının duygularını anlama, karşılıklı olarak sevgi, şefkat ve yakınlık kurabilme duygusal zekanın bileşenlerinden biridir. Hortaçsu (2007) tarafından yapılan çalışmada kendi isteğiyle evlenen çiftlerin görücü usulü evlenenlere göre daha fazla duygusal yakınlık yaşadığı belirtilmiştir. Bu durum kendi isteğiyle evlenenlerin duygusal zeka düzeyiyle ilişkili olabilir. Nitekim, Güngör-Houser (2009) yaptığı çalışmada flört ederek evlenen bireylerin duygusal zekasının görücü usulü evlenenlerden yüksek olduğunu tespit etmiştir. Dolayısıyla anlaşarak/severek evlenenlerin duygusal zekasının daha yüksek olması evlilik doyumunun yordanmasında etkili olduğu düşünülebilir.

Katılımcıların evlenme şekline göre evlilik doyumunu incelendiğinde, anlaşarak/severek evlenen katılımcılarda duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörünün, görücü usulü evlenen katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı görülmektedir. Bu sonuca göre her iki grupta da duygusal dengelilik faktörü evlilik doyumunu artırmaktadır. Bununla birlikte anlaşarak/severek evlendiğini belirten katılımcılarda duygusal zeka da evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir. Önceki çalışmaların bazılarında anlaşarak/severek evlenen bireylerin evlilik doyumunun görücü usulü evlenenlerden yüksek olduğu (Güngör-Houser, 2009; Yıldız ve Büyükşahin-Çevik, 2016), bazılarında evlilik doyumunun evlenme şekline göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (Myers ve ark., 2005).

Katılımcıların evlilik süresine göre yapılan regresyon analizi sonucunda, 5 yıl ve daha az süre ile evli olan katılımcılarda uyumluluk faktörünün, 6-10 yıl arası süre ile evli olan katılımcılarda dışadönüklük faktörünün, 11-15 yıl arası süre ile evli olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün, 16-20 yıl arası ve 21 yıl ve daha fazla süre ile evli olan katılımcılarda duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı saptanmıştır. Buna göre 5 yıl ve daha az süre ile evli olanlarda anlaşmazlıklardan kaçınma, dürüstlük, merhamet, cana yakınlık gibi özelliklerle karakterize edilen uyumluluk faktörü evlilik uyumunu artırmaktadır. 6 ila 10 yıldır evli olan bireylerde dışadönüklük faktörünün evlilik uyumunu olumlu etkilemesi önceki

analizlerdeki dışadönüklükle ilgili sonuçlarla tutarlı değildir. Dışadönüklük faktörü baskın kişilerin neşeli, konuşkan, coşku ve enerjileri yüksek olduğu ve bu olumlu özelliklerin evlilik uyumunun artmasında etkili olduğu düşünülmektedir. 11 ila 15 yıldır evli olanlarda duygusal dengelilik faktörünün yüksekliği evlilikteki uyumu artırmaktadır. Yapılan analiz sonucunda 16-20 yıl arası ve 21 yıl ve üzeri süre ile evli olan gruplarda duygusal zekanın evlilik uyumunu olumlu etkilediği görülmüştür.

Evlilik süresine göre evlilik doyumu incelendiğinde, 11-15 yıl arası süre ile evli olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde; 16-20 yıl arası süre ile evli olan katılımcılarda duygusal zekanın evlilik doyumunu pozitif yönde ve dışadönüklük faktörünün negatif yönde; 21 yıl ve daha fazla süre ile evli olan katılımcılarda duygusal zekanın evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir. 5 yıl ve daha az ve 6-10 yıl arası süre ile evli olan gruplarda evlilik doyumunun yordanamadığı görülmüştür. Literatürde evliliğin ilk yıllarında evlilik doyumunun fazla olduğunu, daha sonra giderek azalmaya başladığını ve orta yaşlardan itibaren tekrar artma eğiliminde olduğunu gösteren çalışmalar vardır (Jose ve Alfons, 2007; Orbuch ve ark., 1996). Üncü (2007) tarafından yapılan çalışmada 20 yıl ve daha fazla süredir evli olanlarda evlilik doyumunun daha yüksek olduğu belirtilmiştir. 16 ila 20 yıldır evli olan bireylerin çocukları henüz evden ayrılmamış olabilir. Çocuklarla ve evle ilgili sorumlulukların çok fazla olduğu bu evrede sosyal olma özellikleriyle bilinen dışadönük kişilerin beklentilerinin karşılanamayabileceği ve bunun da evlilik doyumunu azaltabileceği düşünülebilir.

Katılımcıların evlenme yaşına göre yapılan regresyon analizi sonucunda, 21 yaş ve altında evlenen katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün, 22-25 yaş arasında evlenen katılımcılarda duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zekanın, 31 yaş ve üzerinde evlenen katılımcılarda duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. 26-30 yaş arasında evlenen katılımcılarda evlilik uyumu yordanmamıştır. Bu sonuçlara göre duygusal dengelilik faktörü 21 yaş ve altında evlenen ve 22-25 yaş arasında evlenen bireylerde evlilik uyumunu artırırken duygusal zeka faktörü 22-25 yaş arasında ve 31 yaş ve üzerinde evlenenlerin evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir. Önceki çalışmalarda erken yaşta yapılan evliliklerde evlilik uyumunun daha düşük olduğu gösterilmiştir (Kaslow ve Robison, 1996; Şener ve

Terzioğlu, 2008). Bununla birlikte çok erken ve çok geç yaşta evlenen bireylerin boşanma riskinin daha fazla olduğunu ifade eden çalışmalar vardır (Becker ve ark., 1977).

Evlenme yaşına göre evlilik doyumunu incelendiğinde, 21 yaş ve altında evlenen katılımcılarda duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zekanın evlilik doyumunu pozitif yönde; 22-25 yaş arasında evlenen katılımcılarda duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zekanın evlilik doyumunu pozitif yönde ve dışadönüklük faktörünün negatif yönde; 26-30 yaş arasında evlenen katılımcılarda zeka/hayal gücü faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir. 31 yaş ve üzerinde evlenenlerin evlilik doyumunun yordanmadığı grlmştir. Bu sonuçlara göre 25 yaş ve altında evlenenlerde duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zeka evlilik doyumunu artırmaktadır. Bununla birlikte 22-25 yaş arasında evlenen bireylerde dışadönüklük faktörü düzeyinin yüksekliliği evlilik doyumunu azaltmakta, 26-30 yaş arası evlenenlerde zeka/hayal gücü faktörü evlilikten sağlanan doyumunu artırmaktadır. Literatürde geç yaşta evlenen kişilerin evlilik doyumunun daha yüksek olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Karney ve Bradbury, 1995; Tucker ve O'Grady, 1991).

Katılımcıların eşiyle arasındaki yaş farkına göre yapılan regresyon analizi sonucunda, eşiyle arasında 1-5 arası yaş farkı olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün, eşiyle arasında 6 ve üzerinde yaş farkı olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörü ve duygusal zekanın evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Eşiyle arasında yaş farkı olmayan katılımcılarda evlilik uyumu yordanamamıştır. Duygusal dengelilik faktörünün her iki grupta da evlilik uyumunu olumlu etkilediği görülmektedir. Eşiyle arasındaki yaş farkı 6 ve daha fazla olan grupta duygusal zekanın da evlilik uyumunu artırdığı gözlenmiştir. Buna göre eşiyle arasında yaş farkı fazla olan bireylerde kendi duygularını ifade edebilme, eşinin duygularını anlayabilme ve duygularını yönetebilmenin evlilik uyumunun artmasında önemli olduğu söylenbilir.

Katılımcıların eşiyle arasındaki yaş farkına göre evlilik doyumuna bakıldığında, eşiyle arasında yaş farkı olmayan katılımcılarda duygusal zekanın, eşiyle arasında 1-5 arası yaş farkı olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün, eşiyle arasında 6 ve üzerinde yaş farkı olan katılımcılarda duygusal zekanın evlilik

doyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Bu sonuçlara göre eşiyile aynı yaşta olan bireyler ile eşiyile arasındaki yaş farkı 6 ve üzerinde olanlar bireylerde duygusal zeka düzeyinin yüksekliği evlilikten sağlanan doyumunu artırmaktadır. Eşiyile arasında 1 ila 5 yaş farkı olanlarda ise duygusal dengelilik faktörü evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir.

Katılımcıların doğum sırasına göre yapılan regresyon analizi sonucunda, ailesinde büyük çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün, ailesinde küçük çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelilik ve uyumluluk faktörünün, ailesinde ortanca çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Ailesinde tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta regresyon analizi yapılamamıştır. Bu sonuçlara göre, duygusal dengelilik faktörü tüm gruplarda evlilik uyumunu artıran bir faktördür. Bununla birlikte ailesinde küçük çocuk olan bireylerde uyumluluk faktörünün yüksekliği evlilik uyumunu olumlu etkilemektedir. Literatürdeki bazı çalışmalar ailede küçük çocuk olanların uyumluluk kişilik özelliğinin daha yüksek olduğunu göstermiştir (Michalski ve Shackelford, 2002; Sulloway, 1996). Dolayısıyla uyumluluk kişilik özelliğinin bu grupta yüksek olması evlilik doyumunun artmasına neden olduğu düşünülebilir.

Katılımcıların doğum sırasına göre evlilik doyumunu incelendiğinde, ailesinde büyük çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün, ailesinde küçük çocuk olan katılımcılarda duygusal zekanın, ailesinde ortanca çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir. Ailesinde tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta regresyon analizi yapılamamıştır. Buna göre büyük ve ortanca çocuk olanlarda duygusal dengelilik faktörü evlilik doyumunu artırırken ailesinde küçük çocuk olanlarda duygusal zeka evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir.

Katılımcıların eşlerinin doğum sırasında göre yapılan regresyon analizi sonucunda, eşi kendi ailesinde büyük çocuk olan katılımcılarda duygusal zeka ve duygusal dengelilik faktörünün; eşi kendi ailesinde küçük çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelilik ve zeka/hayal gücü faktörünün, eşi kendi ailesinde ortanca çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelilik faktörünün evlilik uyumunu pozitif yönde

yordadığı bulunmuştur. Eşi ailesinde tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta regresyon analizi yapılamamıştır. Eşi kendi ailesinde küçük çocuk olanlarda zeka/hayal gücü faktörü yüksekliği evlilik uyumunu artırmaktadır. Önceki çalışmaların bazılarında zeka/ hayal gücü faktörünün ailede küçük çocuk olanlarda büyük çocuk olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sulloway (1996)'in evimsel açıdan ele aldığı doğum sırası kuramına göre en son doğan çocuk ailede kendine uygun bir yer edinmek amacıyla özel yetenekler geliştirmeye çalışır ve bunları keşfedebilmek için yeni deneyimlere açık olmalıdır. Dolayısıyla deneyime açıklık olarak da adlandırılan zeka/hayal gücü faktörü ailedeki küçük çocukta daha baskındır. Bu hipotez yapılan bazı çalışmalar tarafından da desteklenmiştir (Healey ve Ellis, 2007; Jefferson, Herbst ve McCrae, 1998). Bununla birlikte literatürde çiftlerin kişilik özellikleri bakımından benzemesinin iletişimi artırdığı ve birbirini anlamayı kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Wang, Kim ve Boerner, 2018). Zeka/ hayal gücü faktörü açısından benzerliğin de evlilik uyumunu artırdığı bulunmuştur (O'Rourke ve ark., 2011). Böylelikle eşi ailesinde küçük çocuk olan bireylerin zeka/hayal gücünün yüksek olması eşler arasındaki kişilik özelliği benzerliğini artıracığından evlilik uyumunu da artırması beklenebilir.

Katılımcıların eşlerinin doğum sırasında göre evlilik doyumuna bakıldığında, eşi ailede büyük çocuk olan katılımcılarda duygusal zekanın evlilik doyumunu pozitif yönde ve zeka/hayal gücü faktörünün negatif yönde; eşi ailede küçük çocuk olan katılımcılarda zeka/hayal gücü faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde; eşi ailede ortanca çocuk olan katılımcılarda duygusal dengelik ve uyumluluk faktörünün evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Eşi ailede tek çocuk olan kişi sayısı yeterli olmadığı için bu grupta regresyon analizi yapılamamıştır. Eşi ailesinde büyük çocuk olanlarda zeka/hayal gücü faktörünün evlilik doyumunu olumsuz etkilemesi dikkat çekici bir sonuçtur. Yukarıda da belirtildiği gibi, ilk doğan çocukların zeka/hayal gücü kişilik özelliğinin daha düşük olduğu ve eşler arasındaki kişilik özelliği benzerliğinin evliliği olumlu etkilediği düşünüldüğünde eşi ailede büyük çocuk olan bireylerde zeka/hayal gücü faktörünün yüksekliğinin evlilikten sağlanan doyumunu azalttığı anlaşılabilir. Eşi ortanca çocuk olan kişilerde uyumluluk faktörünün evlilik doyumunu artırdığı görülmektedir. Literatürde bununla ilgili bir veriye

ulaşılmısa da ortanca çocukların ilk ve son çocuk arasında arabulucu rolü üstlenebileceği ve uyumluluk kişilik özelliğinin yüksek olabileceği düşünölmektedir. Dolayısıyla eği ortanca çocuk olan kişilerin uyumluluk özelliğinin yüksek olması benzerliği artırarak evlilik doyumunu olumlu etkilediği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

337 evli katılımcıyla gerçekleştirilen bu çalışmada evlilik uyumu ve doyumunun kişilik özellikleri ve duygusal zeka açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda katılımcıların evlilik uyumu puanının yaklaşık %10'unun duygusal zeka ve duygusal dengelilik kişilik özelliği tarafından, katılımcıların evlilik doyumunu puanının ise yaklaşık %8'inin duygusal zeka ve duygusal dengelilik kişilik özelliği tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyo-demografik değişkenlere göre evlilik uyumu ve doyumunun hangi faktörler tarafından açıklandığını belirlemek amacıyla kurulan regresyon modellerinin hemen hemen hepsinde duygusal zeka ve duygusal dengelilik kişilik özelliğinin yordayıcılar arasında bulunduğu, diğer kişilik özelliği faktörlerinin ise belirli bazı sosyo-demografik değişken kategorilerinde etkili olduğu görülmüştür.

Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlardan yola çıkarak kişilik özelliklerinden duygusal dengelilik faktörünün ve duygusal zekanın bireylerin hem evliliğinden sağladığı kişisel tatmini hem de evlilik ilişkisinin niteliğini etkilediği söylenebilir. Sosyo-demografik değişkenlere göre incelendiğinde ise evlilik uyumu ve doyumunun yordayıcılarının bazı kişilik özellikleri açısından farklılaştığı görülmektedir. Bu durum, aralarındaki korelasyona rağmen evlilik uyumu ve doyumunun farklı kavramlar olduğunu düşündürmektedir. İleriki çalışmalarda bu iki kavramın ayrımı iyi yapılması ve aralarındaki farkın anlaşılması gerekmektedir. Duygusal zekanın evlilik uyumu ve doyumuna etkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için ileride yapılacak çalışmalarda örnekleme duygusal zeka eğitimi verilip eğitim öncesi ve sonrasında evlilik uyumu ve doyumunu incelenerek deneysel araştırma düzeni kullanılabilir. Aile ve evlilik danışmanlığı hizmetlerinde bireylerin kişilik özellikleri dikkate alınabilir ve duygusal zeka becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Bu çalışmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Öncelikle kullanılan veri toplama araçları öz bildirime dayalıdır. Dolayısıyla katılımcılar anketleri doldururken

toplum tarafından beklenen cevaplar vermek gibi birtakım yanlı cevap verme tarzlarını kullanmış olabilir. Kimlik bilgisi istenmese de özellikle anket formunu elden teslim eden katılımcıların evlilik uyumu ve doyumuyla ilgili bazı sorularda hassasiyet göstererek yanıt vermekten kaçındığı düşünülmektedir. Ayrıca anket formunun uzun olduğuna dair katılımcılardan çok fazla geri bildirim alınmış ve gönüllü katılımcılara ulaşmak zor olmuştur. Araştırmada evli çiftler yerine evli bireylerle çalışılması başka bir sınırlılık olarak kabul edilebilir. Ayrıca örneklemin çoğunluğunun lisans mezunu ve gelir durumunun orta veya iyi olması araştırmayı sınırlamaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda daha geniş bir örnekleme sosyo-demografik değişken gruplarının daha dengeli dağılmasına dikkat edilerek araştırma sonuçlarının genellenebilirliği artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abe, S., & Oshio, A.** (2018). Does marital duration moderate (dis) similarity effects of personality on marital satisfaction? *SAGE Open*, 8(2), 1-7.
- Acar, F.** (2002). Duygusal zeka ve liderlik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(12), 53-68.
- Açık, Ö.** (2008). Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Akar, H.** (2005). Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırması. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Akdur, S., & Aslan, B.** (2017). Duygusal zeka ile ilişki doyumu arasında duygu düzenleme güçlüğü ve romantik kıskançlığın aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(9), 71-88.
- Aktürk, E. B.** (2006). Marital satisfaction in Turkish remarried families: Comparison among marital status, effect of stepchildren, and contributing factors. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Amiri, M., Farhoodi, F., Abdolvand, N., & Bidakhvidi, A. R.** (2011). A study of the relationship between Big-five personality traits and communication styles with marital satisfaction of married students majoring in public universities of Tehran. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 685-689.
- Amirkhan, J. H., Risinger, R. T., & Swickert, R. J.** (1995). Extraversion: A "hidden" personality factor in coping? *Journal of Personality*, 63(2), 189-212.
- Anderson, S. A., Russell, C. S., & Schumm, W. R.** (1983). Perceived marital quality and family life-cycle categories: A further analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 45(1), 127-139.

- Asendorpf, J. B., & Wilpers, S.** (1998). Personality effects on social relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1531-1544.
- Aydemir-Sevim, S.** (1999). Evlilik ilişkilerini geliştirme programları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(11), 19-25.
- Aydınlı, E., & Kışlak, Ş. T.** (2009). Evlilik uyumunun cinsiyet, evlenme yaşı, evlilik süresi, eğitim düzeyi, yerleşim yeri ve çocuk sayısı değişkenleri yönünden araştırılması. V. Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi, İstanbul.
- Bar-On, R.** (2002). *EQ-I: Bar-On emotional quotient inventory technical manual*. Toronto, Canada: Multi-Health Systems.
- Bar-On, R.** (2006). The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema*, 18, 13-25.
- Basat, Ç.** (2004). An exploration of marital satisfaction, locus of control, and self-esteem as predictors of sexual satisfactions. Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Batool, S. S., & Khalid, R.** (2011). Emotional intelligence: A predictor of marital quality in Pakistani couples. *Pakistan Journal of Psychological Research*, 27(1), 65-68.
- Bayraktaroğlu, H., & Çakıcı, E.** (2013). Factors related with marital adjustment. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 53, 297-312.
- Beach, S. R. H., Katz, J., Kim, S., & Brody, G. H.** (2003). Prospective effects of marital satisfaction on depressive symptoms in established marriages: A dyadic model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 20(3), 355-371.
- Becker, G. S., Landes, E. M., & Michael, R. T.** (1977). An economic analysis of marital instability. *Journal of Political Economy*, 85(6), 1141-1187.
- Bélanger, C., Di Schiavi, M. F., Sabourin, S., Dugal, C., El Baalbaki, G., & Lussier, Y.** (2014). Self-esteem, coping efforts and marital adjustment. *Europe's Journal of Psychology*, 10(4), 660-671.
- Binet, A., & Simon, T.** (1916). *The development of intelligence in children (The Binet-Simon Scale)*. Williams & Wilkins Co.
- Boerner, K., Jopp, D. S., Carr, D., Sosinsky, L., & Kim, S. K.** (2014). "His" and "her" marriage? The role of positive and negative marital characteristics in global marital satisfaction among older adults. *The journals of gerontology*.

Series B, Psychological sciences and social sciences, 69(4), 579-589.

- Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K.** (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, 65(1), 107-136.
- Bouchard, G., Lussier, Y., & Sabourin, S.** (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the five-factor model of personality. *Journal of Marriage and the Family*, 61(3), 651-660.
- Brackett, M. A., Warner, R. M., & Bosco, J. S.** (2005). Emotional intelligence and relationship quality among couples. *Personal Relationships*, 12, 197-212.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Beach, S. R.** (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 964-980.
- Brezsnyak, M., & Whisman, M. A.** (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 30(3), 199-217.
- Bricker, D.** (2005). The link between marital satisfaction and emotional intelligence. Doctoral dissertation, University of Johannesburg.
- Broderick, J. E., & O'Leary, K. D.** (1986). Contributions of affect, attitudes, and behavior to marital satisfaction. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54(4), 514-517.
- Burger, M. J.** (2006). *Kişilik*. (Çev. İ. E. Sarıoğlu). İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.
- Burpee, L. C., & Langer, E. J.** (2005). Mindfulness and marital satisfaction. *Journal of Adult Development*, 12(1), 43-51.
- Buss, D. M.** (1991). Evolutionary personality psychology. *Annual Review of Psychology*, 42, 459-491.
- Cacioppo, J.T., Cacioppo, S., Gonzaga, G.C., Ogburn, E.L., & VanderWeele, T.J.** (2013). Marital satisfaction and break-ups differ across on-line and off-line meeting venues. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 110(25), 10135-40.
- Carr, A.** (2011). *Positive psychology: The science of happiness and human strengths*. Routledge.
- Chen, Z., Tanaka, N., Uji, M., Hiramura, H., Shikai, N., Fujihara, S., &**

- Kitamura, T.** (2007). The role of personalities in the marital adjustment of Japanese couples. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 35(4), 561-572.
- Cingisiz, N. & Murat, M.** (2010). Evlenmek için birbirlerini tercih eden çiftlerin duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 99-114.
- Cirhinlioğlu, F. G., Kırdap-Tepe, Y., & Cirhinlioğlu, Y.** (2017). Psychological distress, self-esteem, and emotional dependency of married individuals as predictors of marital adjustment. *Procedia Computer Science, Budapest*, 120, 164-171.
- Claxton, A., O'Rourke, N., Smith, J. Z., & DeLongis, A.** (2012). Personality traits and marital satisfaction within enduring relationships: An intra-couple discrepancy approach. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29(3), 375-396.
- Collins, J. M., & Gleaves, D. H.** (1998). Race, job applicants, and the Five-Factor Model of Personality: Implications for Black psychology, industrial/organizational psychology, and the Five-Factor Theory. *Journal of Applied Psychology*, 83(4), 531-544.
- Connell, G., Mitten, T., & Bumberry, W. M.** (1999). *Reshaping family relationships: The symbolic therapy of Carl Whitaker*. Psychology Press.
- Costa, P. T., Jr., Herbst, J. H., McCrae, R. R., & Siegler, I. C.** (2000). Personality at midlife: Stability, intrinsic maturation, and response to life events. *Assessment*, 7, 365-378.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R.** (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: happy and unhappy people. *Journal of personality and social psychology*, 38(4), 668.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R.** (1992). *Revised NEO personality inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-factor inventory (NEO-FFI): Professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R.** (2002). *Looking backward: Changes in the mean levels of personality traits from 80 to 12*. In D. Cervone & W. Mischel (Eds.), *Advances in personality science* (pp. 219-237). New York: Guilford.

- Costa Jr, P. T., McCrae, R. R., & Dye, D. A.** (1991). Facet scales for agreeableness and conscientiousness: A revision of the NEO Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*, 12(9), 887-898.
- Cüceloğlu, D.** (1998). *İnsan ve davranışı, Psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çağ, P.** (2011). Evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumu. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ.** (2016). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23
- Çakar, U., & Arbak, Y.** (2004). Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu-zekâ ilişkisi ve duygusal zekâ. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 23-48.
- Çakmak-Tolan, Ö.** (2015). Evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Craig, A., Tran, Y., Hermens, G., Williams, L. M., Kemp, A., Morris, C., & Gordon, E.** (2009). Psychological and neural correlates of emotional intelligence in a large sample of adult males and females. *Personality and Individual Differences*, 46(2), 111-115.
- Cundiff, J. M., Smith, T. W., & Frandsen, C. A.** (2012). Incremental validity of spouse ratings versus self-reports of personality as predictors of marital quality and behavior during marital conflict. *Psychological Assessment*, 24(3), 676-684.
- Damasio, A. R.** (1999). How the brain creates the mind. *Scientific American*, 281(6), 112-117.
- Demir, A. & Fışiloğlu, H.** (1999). Loneliness and marital adjustment of Turkish couples. *The Journal of Psychology*, 133, 230-240.
- Demir-Erbil, D. & Hazer, O.** (2018). Çalışan bireylerin evlilik uyumlarının incelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(5), 99-116.
- Digman, J. M.** (1990). Personality structure: Emergence of the five factor model. *Annual Review of Psychology*, 41, 417-440.

- Dillon, L. M., & Beechler, M. P.** (2010). Marital satisfaction and the impact of children in collectivist cultures: A meta-analysis. *Journal of Evolutionary Psychology*, 8(1), 7-22.
- Donnelly, D. A.** (1993). Sexually inactive marriages. *Journal of Sex Research*, 30(2), 171-179.
- Drahman, A., & Yusof, S. N. M.** (2018). The relationship between personality traits and marital satisfaction on quality of marriage among married couples in Selangor. *International Journal*, 1(3), 38-47.
- Durmuş, E., & Baba, E.** (2014). Evli çiftlerin duygusal zeka düzeyleri ile evlilik uyumlarının karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 352-369.
- Epstein, S.** (1998). *Constructive thinking: The key to emotional intelligence*. Greenwood Publishing Group.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. L.** (2005). Evlilik doyumu. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 18(1), 39-47.
- Erbil, D. D., & Hazer, O.** (2018). Çalışan bireylerin evlilik uyumlarının incelenmesi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(5), 99-116.
- Erişti, A.** (2010). Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ertan, Ö.** (2002). Bağlanma stillerinin eş seçimi ile kritik ve kritik olmayan evlilik dönemlerindeki doyum üzerindeki rolü. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eslami, A. A., Hasanzadeh, A., & Jamshidi, F.** (2014). The relationship between emotional intelligence health and marital satisfaction: A comparative study. *Journal of education and health promotion*, 3, 36-41.
- Eysenck, H. J.** (1980). Personality, marital satisfaction, and divorce. *Psychological Reports*, 47(3), 1235-1238.
- Feeney, J. A.** (1994). Attachment style, communication patterns, and satisfaction across the life cycle of marriage. *Personal Relationships*, 1, 333-348.
- Fışiloğlu,** (2001). Consanguineous marriage and marital adjustment in Turkey. *The Family Journal*. 9, 215-222.

- Fıfıloğlu, H. ve Demir, A.** (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16(3), 214-218.
- Fincham, F. D., & Beach, S. R. H.** (1999). Marriage in the new millennium: Is there a place for social cognition in marital research? *Journal of Social and Personal Relationships*, 16, 685-704.
- Fincham, F. D., Beach, S. R., Harold, G. T., & Osborne, L. N.** (1997). Marital satisfaction and depression: Different causal relationships for men and women? *Psychological Science*, 8(5), 351-356.
- Fisher, T. D., & McNulty, J. K.** (2008). Neuroticism and marital satisfaction: The mediating role played by the sexual relationship. *Journal of Family Psychology*, 22(1), 112.
- Fitness, J.** (2001). Emotional intelligence and intimate relationships. In J. Ciarrochi, J. P. Forgas, & J. D. Mayer (Eds.), *Emotional intelligence in everyday life: a scientific inquiry* (pp. 98-112). Philadelphia, USA: Psychology Press.
- Fowers, B. J.** (1991). His and her marriage: A multivariate study of gender and marital satisfaction. *Sex Roles: A Journal of Research*, 24(3-4), 209-221.
- Fraley, R. C., & Roberts, B. W.** (2005). Patterns of continuity: a dynamic model for conceptualizing the stability of individual differences in psychological constructs across the life course. *Psychological review*, 112(1), 60.
- Gardner, H.** (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Gardner, H.** (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. New York: Basic Books.
- Gattis, K. S., Berns, S., Simpson, L. E., & Christensen, A.** (2004). Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity, and marital quality. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 564.
- Geist, R. L., & Gilbert, D. G.** (1996). Correlates of expressed and felt emotion during marital conflict: Satisfaction, personality, process, and outcome. *Personality and Individual Differences*, 21(1), 49-60.
- Glenn, N. D., & Weaver, C. N.** (1981). The contribution of marital happiness to global happiness. *Journal of Marriage and the Family*, 43(2), 161-168.

- Goldberg, L. R.** (1990). An alternative "description of personality": The Big-Five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6), 1216-1229.
- Goldberg, L. R.** (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment*, 4, 26-42.
- Goleman, D.** (1995). *Duygusal zeka* (Çev. B. S. Yüksel). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D.** (1998). *İşbaşında duygusal zeka* (Çev. H. Balkara). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gottman, J. M.** (1993). The roles of conflict engagement, escalation and avoidance in marital interaction: A longitudinal view of five types of couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61(1), 6-15.
- Graziano, W. G., Jensen-Campbell, L. A., & Hair, E. C.** (1996). Perceiving interpersonal conflict and reacting to it: The case for agreeableness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 820-835.
- Grych, J. H., & Fincham, F. D.** (1990). Marital conflict and children's adjustment: A cognitive-contextual framework. *Psychological bulletin*, 108(2), 267.
- Gunthert, K. C., Cohen, L. H., & Armeli, S.** (1999). The role of neuroticism in daily stress and coping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 1087-1100.
- Guo, B., & Huang, J.** (2005). Marital and sexual satisfaction in Chinese families: Exploring the moderating effects. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(1), 21-29.
- Guttman, J., & Lazar, A.** (2004). Criteria for marital satisfaction: does having a child make a difference? *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 22(3), 147- 156.
- Güngör, H. C.** (2007). Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Güngör-Houser, A.** (2009). Evli bireylerin sahip oldukları iletişim çatışması türü, romantik kıskançlık ve duygusal zekâ düzeylerinin evlilik doyumları üzerine etkisi. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürer, T.** (2019). Evli bireylerde eşe kendini açma ve evlilik doyumunu. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güven, N., Aydemir-Sevim, S.** (2007). The prediction power of interpersonal cognitive distortions and the perceived marital problem solving skills for marital satisfaction. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 49-61.
- Hamamcı, Z.** (2005). Dysfunctional Relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior and Personality*. 33(4), 313-328.
- Harrod, N. R., & Scheer, S. D.** (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*, 40(159), 503.
- Hawkins, J. L.** (1968). Associations between companionship, hostility, and marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 30(4), 647-650.
- Hawkins, D., & Booth, A.** (2005). Unhappily ever after: Effects of long-term, low-quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84(1), 451-471.
- Healey, M. & Ellis, B.** (2007). Birth order, conscientiousness, and openness to experience: Tests of the family-niche model of personality using a within-family methodology. *Evolution and Human Behavior*, 28, 55–59.
- Heene, E. L. D., Buysse, A., & Van Oost, P.** (2005). Indirect pathways between depressive symptoms and marital distress: The role of conflict communication, attributions, and attachment style. *Family Process*, 44(4), 413-440.
- Heller, D., Watson, D., & Ilies, R.** (2004). The role of person versus situation in life satisfaction: A critical examination. *Psychological Bulletin*, 130(4), 574-600.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L., & Bellack, A. S.** (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432.
- Hortaçsu, N.** (1999), The first year of family- and couple-initiated marriages of a turkish sample: A longitudinal investigation. *International Journal of Psychology*, 34, 29-41.
- Hortaçsu, N.** (2007), Family- versus couple-initiated marriages in Turkey: Similarities and differences over the family life cycle. *Asian Journal of Social Psychology*, 10, 103-116.
- Hünler, O.S., ve Gençöz, T.** (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*,

18(51), 99-108.

- Ingoldsby, B. B., & Smith, S. D.** (Eds.). (2006). *Families in global and multicultural perspective*. Sage.
- İnanç, Y. B., & Yerlikaya, E. E.** (2012). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., & Henry, R. G.** (2014). Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 76(1), 105-129.
- Javanmard, G. H., & Garegozlo, R. M.** (2013). The study of relationship between marital satisfaction and personality characteristics in Iranian families. *Procedia-social and behavioral sciences*, 84, 396-399.
- Jefferson, T., Jr., Herbst, J. H., & McCrae, R. R.** (1998). Associations between birth order and personality traits: Evidence from self-reports and observer ratings. *Journal of Research in Personality*, 32(4), 498-509.
- Jensen-Campbell, L. & Malcolm, K.** (2007). The importance of conscientiousness in adolescent interpersonal relationships. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 33, 368-83.
- John, O. P., Naumann, L. P., & Soto, C. J.** (2008). Paradigm shift to the integrative big five trait taxonomy. *Handbook of Personality: Theory and Research*, 3(2), 114-158.
- Johnson, D. R., & Booth, A.** (1998). Marital quality: A product of the dyadic environment or individual factors? *Social Forces*, 76, 883-904.
- Johnson, J. A., & Ostendorf, F.** (1993). Clarification of the five-factor model with the Abridged Big Five Dimensional Circumplex. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(3), 563-576.
- Jose, O., & Alfons, V.** (2007). Do demographics affect marital satisfaction? *Journal of Sex & Marital Therapy*, 33(1), 73-85.
- Joshi, S., & Thingujam, N. S.** (2009). Perceived emotional intelligence and marital adjustment: Examining the mediating role of personality and social desirability. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 35(1), 79-86.
- Kabasakal, Z., & Soylu, Y.** (2016). Evli bireylerin evlilik doyumunun cinsiyet ve eş

- desteğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 208-214.
- Kamo, Y.** (1993). Determinants of marital satisfaction: A comparison of the United States and Japan. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 551-568.
- Kansız, M., & Arkar, H.** (2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N.** (1995) The longitudinal course of marital quality and stability A review of theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, 118, 3-34.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N.** (1997). Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. *Journal of personality and social psychology*, 72(5), 1075.
- Kasapoğlu, F., Kutlu, M., & Durmuş, E.** (2017). Evli bireylerde kişilerarası ilişki tarzı ile evlilik doyumu arasındaki ilişki: evlilikte özyeterlik algısının aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(11), 470-487.
- Kaslow, F., & Robison, J. A.** (1996). Long-term satisfying marriages: Perceptions of contributing factors. *American Journal of Family Therapy*, 24(2), 153-170.
- Katyal, S., & Awasthi, E.** (2005) Gender differences in emotional intelligence among adolescents of Chandigarh. *Journal of Human Ecology*, 17(2), 153-155.
- Kelly, E. L., & Conley, J. J.** (1987). Personality and compatibility: A prospective analysis of marital stability and marital satisfaction. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 27.
- Kemper, T. D.** (1966). Mate selection and marital satisfaction according to sibling type of husband and wife. *Journal of Marriage and the Family*, 28(3), 346-349.
- Kenny, D. A., Albright, L., Malloy, T. E., & Kashy, D. A.** (1994). Consensus in interpersonal perception: Acquaintance and the big five. *Psychological Bulletin*, 116(2), 245-258.
- Kinnunen, U., & Feldt, T.** (2004). Economic stress and marital adjustment among couples: Analyses at the dyadic level. *European Journal of Social Psychology*, 34(5), 519-532.
- Koydemir, S., Sun-Selışık, Z. E., & Tezer, E.** (2008). Conflict behaviors and marital adjustment in Turkish couples. *Family Therapy*, 35(3), 133-143.

- Kublay, D., Oktan, V.** (2015). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 25-35.
- Kurdek, L. A.** (2005). Gender and marital satisfaction early in marriage: A growth curve approach. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 68-84.
- Larson, J. H., & Holman, T. B.** (1994). Predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43, 228-237.
- Lavalekar, A., Kulkarni, P., Jagtap, P.** (2010). Emotional intelligence and marital satisfaction. *Journal of Psychological Researches*, 5, 185-194.
- Lee, V., Berg-Cross, L., & Suh, K. H.** (2013). Relationship satisfaction in native Koreans and Korean Americans as a function of alexithymia, emotional intelligence, and marital vows orientation. *SAGE Open*, 3(3), 1-5.
- Lehrer, E. L.** (2008). Age at marriage and marital instability: revisiting the Becker–Landes–Michael hypothesis. *Journal of Population Economics*, 21(2), 463-484.
- Lester, D., Haig, C., & Monello, R.** (1989). Spouses' personality and marital satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 10(2), 253-254.
- Levenson, R. W., Carstensen, L. L., & Gottman, J. M.** (1993). Long-term marriage: Age, gender, and satisfaction. *Psychology and Aging*, 8(2), 301.
- Litzinger, S., & Gordon, K. C.** (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(5), 409-424.
- Locke, H. J., & Williamson, R. C.** (1958). Marital adjustment: A factor analysis study. *American Sociological Review*, 23(5), 562-569.
- Long, E. C. J., & Andrew, D.W.** (1990). Perspective taking as a predictor of marital adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(1), 126-131.
- Madanian, L., & Mansor, S. M. S. S.** (2013). Marital satisfaction and demographic traits in an emigrant sample: Rasch analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 107, 96-103.
- Malouff, J. M., Schutte, N. S., & Thorsteinsson, E. B.** (2014). Trait emotional intelligence and romantic relationship satisfaction: A meta-analysis. *The American Journal of Family Therapy*, 42(1), 53-66.

- Mandell, B., & Pherwani, S.** (2003). Relationship between emotional intelligence and transformational leadership style: A gender comparison. *Journal of business and psychology*, 17(3), 387-404.
- Mayer, J. D., Caruso, D. R., & Salovey, P.** (1999). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Intelligence*, 27(4), 267-298.
- Mayer, J. D., & Salovey, P.** (1997). *What is emotional intelligence?* In P. Salovey & D. J. Sluyter (Eds.), *Emotional development and emotional intelligence: Educational implications* (p. 3–34). Basic Books.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D.** (2000). *Models of emotional intelligence.* In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (p. 396-420). Cambridge University Press.
- McCrae, R. R. & Costa, P. T., Jr.** (1986). Personality, coping, and coping effectiveness in an adult sample. *Journal of Personality*, 54, 385-404.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T.** (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52, 509-516.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr.** (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective* (2nd ed.). Guilford Press.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr.** (2008). *The five-factor theory of personality.* In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (p. 159-181). The Guilford Press.
- McCullough, M. E., Bellah, C. G., Kilpatrick, S. D., & Johnson, J. L.** (2001). Vengefulness: Relationships with forgiveness, rumination, well-being, and the Big Five. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 601-610.
- Michalski, R. L., & Shackelford, T. K.** (2002). Birth order and sexual strategy. *Personality and Individual Differences*, 33(4), 661-667.
- Mount, M.K., Barrick M.R., Scullen S.M. & Rounds, J.** (2005). Higher-order dimensions of the big five personality traits and the big six vocational interest types. *Personnel Psychology*, 58, 447-478.
- Murat, D.** (2019). Çiftlerin arasındaki evlilik uyumunun evli kalma sürelerine bağlı olarak beden algısı, kıskançlık düzeyleri ve akılcı olmayan inançları ile ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Myers, J. E., Madathil, J., & Tingle, L. R.** (2005). Marriage satisfaction and wellness in India and the United States: A preliminary comparison of arranged marriages and marriages of choice. *Journal of Counseling & Development*, 83(2), 183-190.
- Najm, Q. J.** (2005). Attachment styles and emotional intelligence in marital satisfaction among Pakistani men and women. Doctoral dissertation, Tennessee State University.
- Nemechek, S., & Olson, K. R.** (1996). Personality and marital adjustment. *Psychological Reports*, 78(1), 26-26.
- Nemechek, S., & Olson, K. R.** (1999). Five-factor personality similarity and marital adjustment. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 27(3), 309-317.
- Noftle, E. E., & Robins, R. W.** (2007). Personality predictors of academic outcomes: Big Five correlates of GPA and SAT scores. *Personality Processes and Individual Differences*, 93, 116-130.
- O'Connor, M. C., & Paunonen, S. V.** (2007). Big five personality predictors of post secondary academic performance. *Personality and Individual Differences*, 43, 971-990.
- Ogińska-Bulik, N.** (2005). Emotional intelligence in the workplace: Exploring its effects on occupational stress and health outcomes in human service workers. *International Journal Of Occupational Medicine And Environmental Health*, 18, 167-75.
- Onyishi, E. I., Sorokowski, P., Sorokowska, A., & Pipitone, R. N.** (2012). Children and marital satisfaction in a non-Western sample: Having more children increases marital satisfaction among the Igbo people of Nigeria. *Evolution and Human Behavior*, 33(6), 771-774.
- Oppenheimer, V. K.** (1988). A theory of marriage timing: Assortative mating under varying degrees of uncertainty. *American Journal of Sociology*, 94(3), 563-591.
- Orbuch, T. L., House, J. S., Mero, R. P., & Webster, P. S.** (1996). Marital quality over the life course. *Social Psychology Quarterly*, 59(2), 162.
- O'Rourke, N., Claxton, A., Chou, P.H., Smith, J.Z., & Hadjistavropoulos, T.** (2011). Personality trait levels within older couples and between-spouse trait

- differences as predictors of marital satisfaction. *Aging & Mental Health*, 15(3), 344-353.
- Özaydınlık, Ş.** (2014). Evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, M. S., & Çelen, N.** (2014). The relationship between inherent and acquired characteristics of human development with marital adjustment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 140, 48-56.
- Özer, A., Cihan-Güngör, H.** (2012). Yükleme tarzları, bağlanma stilleri ve kişilik özelliklerine göre evlilik uyumu. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 11-24.
- Özgüven, İ. E.** (1994). *Psikolojik testler*. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Özgüven İ.E.** (2014). *Evlilik ve aile terapisi*, 3.Basım. İstanbul: Nobel Yayın.
- Özmen, O., & Atik, G.** (2010). Attachment styles and marital adjustment of Turkish married individuals. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 367-371.
- Pak, M., Duyan, V.** (2018). Marital satisfaction of couples with behcet and familial mediterranean fever. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 12(4), 239-249.
- Pandey, R., & Anand, T.** (2010). Emotional intelligence and its relationship with marital adjustment and health of spouse. *Indian Journal of Social Science Researches*, 7(2), 38-46.
- Park, H., & Antonioni, D.** (2007). Personality, reciprocity, and strength of conflict resolution strategy. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 110-125.
- Paul A.** (2014). Is online better than offline for meeting partners? Depends: are you looking to marry or to date? *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 17(10), 664-667.
- Petrides, K. V., Frederickson, N., & Furnham, A.** (2004). The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behavior at school. *Personality And Individual Differences*, 36(2), 277-293.
- Petrides, K. V., Pita, R., & Kokkinaki, F.** (2007). The location of trait emotional intelligence in personality factor space. *British Journal of Psychology*, 98, 273-289.

- Piaget, J.** (1963). *The psychology of intelligence*. Routledge, New York.
- Randall, A. K., & Bodenmann, G.** (2009). The role of stress on close relationships and marital satisfaction. *Clinical Psychology Review*, 29(2), 105-115.
- Rhyme, D.** (1981). Bases of marital satisfaction among men and women. *Journal of Marriage and the Family*, 43(4), 941-955.
- Roberts, B. W., Walton, K. E., & Viechtbauer, W.** (2006). Patterns of mean-level change in personality traits across the life course: A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 132(1), 1.
- Rosen-Grandon, J. R., Myers, J. E., & Hattie, J. A.** (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82(1), 58-68.
- Rostami, A., Ghazinour, M., Nygren, L., & Richter, J.** (2014). Marital satisfaction with a special focus on gender differences in medical staff in Tehran, Iran. *Journal of Family Issues*, 35(14), 1940-1958.
- Ryckman, R. M.** (2012). *Theories of personality*. Cengage Learning.
- Saarni, C.** (1999). *A skill-based model of emotional competence: A developmental perspective*. Paper presented at the Biennial Meeting of the Society for Research in Child Development, New Mexico.
- Salovey, P., & Mayer, J. D.** (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E.** (2016). *Theories of personality*. Cengage Learning.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Bobik, C., Coston, T. D., Greeson, C., Jedlicka, C., ... & Wendorf, G.** (2001). Emotional intelligence and interpersonal relations. *The Journal of Social Psychology*, 141(4), 523-536.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Bhullar, N., & Rooke, S. E.** (2007). A meta-analytic investigation of the relationship between emotional intelligence and health. *Personality and Individual Differences*, 42(6), 921-933.
- Shahrbabk, B.H., & Bagheri, M.** (2011). The relationship between non-verbal communication and marital adjustment among Iranian couples. *International Journal of Psychology*, 5(2), 15-33.
- Shek, D. T.** (1995). Gender differences in marital quality and well-being in Chinese

- married adults. *Sex roles*, 32(11-12), 699-715.
- Sher, T. G., & Weiss, R. L.** (1991). Negativity in marital communication: Where's the beef? *Behavioral Assessment*, 13(1), 1-5.
- Shiota, M.N., & Levenson, R.W.** (2007). Birds of a feather don't always fly farthest: similarity in Big Five personality predicts more negative marital satisfaction trajectories in long-term marriages. *Psychology and Aging*, 22(4), 666-75.
- Slaski, M., & Cartwright, S.** (2002). Health, performance and emotional intelligence: An exploratory study of retail managers. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 18(2), 63-68.
- Slatcher, R. B.** (2010). Marital functioning and physical health: Implications for social and personality psychology. *Social and Personality Psychology Compass*, 4(7), 455-469.
- Smith, L., Ciarrochi, J., & Heaven, P. C. L.** (2008). The stability and change of trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship satisfaction: A one-year longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 45(8), 738-743.
- Sokolski, D. M., & Hendrick, S. S.** (1999). Fostering marital satisfaction. *Family Therapy*, 26(1), 39-49.
- Somer, O., & Goldberg, L. R.** (1999). The structure of Turkish trait-descriptive adjectives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(3), 431.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A.** (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Spanier, G. B.** (1979). The measurement of marital quality. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 5(3), 288-300.
- Stack, S., & Eshleman, J. R.** (1998). Marital status and happiness: A 17-nation study. *Journal of Marriage and the Family*, 60(2), 527-536.
- Sulloway, F. J.** (1996). *Born to rebel: Birth order, family dynamics, and creative lives*. Pantheon Books.
- Suls, J., Martin, R., & David, J. P.** (1998). Person-environment fit and its limits: Agreeableness, neuroticism, and emotional reactivity to interpersonal conflict. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24(1), 88-98.

- Şafak-Öztürk, C. ve Arkar, H.** (2014) Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Sendil, G., Korkut, Y.,** (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 28(1), 15-35.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G.** (2008). Bazı sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4(13), 7-20.
- Tan, H.** (1976). Psikolojik danışma ve evlilik sorunları, *Tecrübi Psikoloji Çalışmaları*, 12, 97-113.
- Tatar, A.** (2009). Beş faktör kişilik modeline dayalı olarak sporcu kadın ve erkeklerin kişilik profillerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi: Hacettepe Üniversitesi*, 20(2), 70-79.
- Tatar, A.** (2017). Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçeye çevirisi ve Beş Faktör Kişilik Envanteri kısa formu ile karşılaştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(1), 51-61.
- Tatar, A., Tok, S., Tekin Bender, M. ve Saltukoğlu, G.** (2017). Asıl Form Schutte Duygusal Zeka Testinin Türkçeye çevirisi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 18(2):139-146.
- Taymur, İ. & Türkçapar, M. H.** (2012). Kişilik: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 154-177.
- Terracciano, A., McCrae, R. R., Brant, L. J., & Costa, P. T., Jr.** (2005). Hierarchical linear modeling analyses of the NEO-PI-R Scales in the Baltimore longitudinal study of aging. *Psychology and Aging*, 20(3), 493-506.
- Tezer, E.** (1994). Evlilik ve iş doyumunu ilişkisi: İkili çatışmalar ve bazı demografik değişkenlerin rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(5), 1-12.
- Tezer, E.** (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.
- Thorndike, E.L.** (1920). Intelligence and its uses. *Harper's Magazine*, 140, 227-235.
- Timm, T. M., & Keiley, M. K.** (2011). The effects of differentiation of self, adult attachment, and sexual communication on sexual and marital satisfaction: A path analysis. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 37(3), 206-23.

- Toman, W.** (1962). Family constellation of divorced and married couples. *Journal of Individual Psychology*, 18, 48-51.
- Toman, W.** (1976). *Family constellation*. New York: Springer.
- Trapnell, P. D., & Wiggins, J. S.** (1990). Extension of the interpersonal adjective scales to include the Big-Five dimensions of personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(4), 781-790.
- Tucker, C. M., & Horowitz, J. E.** (1981). Assessment of factors in marital adjustment. *Journal of Behavioral Assessment*, 3(4), 243-252.
- Tucker, M. W., & O'Grady, K. E.** (1991). Effects of physical attractiveness, intelligence, age at marriage, and cohabitation on the perception of marital satisfaction. *Journal of Social Psychology*, 131(2), 253.
- Turkewitz, H., & O'Leary, K. D.** (1981). A comparative outcome study of behavioral marital therapy and communication therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 7, 159-170.
- Tutarel-Kışlak, Ş. & Çabukça, F.** (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5, 35-41.
- Tutarel-Kışlak, Y. & Çavuşoğlu, P.** (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 61-68.
- Tutarel-Kışlak, Ş., & Göztepe, I.** (2017). Duygu dışavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 27-45.
- Tuzcu, A.** (2017). Evli bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Twenge, J. M., Campbell, W. K., & Foster, C. A.** (2003). Parenthood and marital satisfaction: a meta-analytic review. *Journal of Marriage And Family*, 65(3), 574-583.
- Uçak, D.** (2015). Evli çiftlerin kişilik özelliklerinin evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Üncü, S.** (2007). Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi. Yüksek lisans tezi, Ankara

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Vural-Batık, M., & Kalkan, M.** (2017). Evlilikte algılanan sorun çözme becerileri ve evlilik doyumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2630-2646.
- Wang, S., Kim, K., & Boerner, K.** (2018). Personality similarity and marital quality among couples in later life. *Personal Relationships*, 25(4), 565-580.
- Watson, D., & Clark, L. A.** (1997). Extraversion and its positive emotional core. In R. Hogan, J. Johnson, & S. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 767-793). San Diego, FL: Academic Press.
- Weller L., Natan, O., Hazi, O.** (1974) Birth order and marital bliss in Israel. *Journal of Marriage and the Family*, 36, 794-797.
- Wechsler, D.** (1944). *The measurement of adult intelligence* (3rd ed.). Williams & Wilkins Co.
- Whisman, M. A., Davila, J., & Goodman, S. H.** (2011). Relationship adjustment, depression, and anxiety during pregnancy and the postpartum period. *Journal of Family Psychology*, 25(3), 375.
- Whisman, M. A., & Uebelacker, L. A.** (2009). Prospective associations between marital discord and depressive symptoms in middle-aged and older adults. *Psychology and Aging*, 24(1), 184-189.
- White, L., & Edwards, J. N.** (1990). Emptying the nest and parental well-being: An analysis of national panel data. *American Sociological Review*, 55(2), 235-242.
- Whiteman, S. D., McHale, S. M., & Crouter, A. C.** (2007). Longitudinal changes in marital relationships: The role of offspring's pubertal development. *Journal of Marriage and the Family*, 69(4), 1005-1020.
- Xiaohe, X., & Whyte, M. K.** (1990). Love matches and arranged marriages: A Chinese replication. *Journal of Marriage and the Family*, 52(3), 709-722.
- Yalçın, B. M., & Karahan, T. F.** (2007). Effects of a couple communication program on marital adjustment. *Journal of the American Board of Family Medicine*, 20(1), 36-44.
- Yıldırım, İ.** (1993). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki evli bireylerin uyum düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(4), 23-28.
- Yıldız, M. A., & Büyükşahin-Çevik, G.** (2016). Evli bireylerin evlilik doyumlarının

ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 227-242.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(4), 48-57.

Young, M., Denny, G., Young, T., & Luquis, R. (2000). Sexual satisfaction among married women. *American Journal of Health Studies*, 16(2), 73-84.

Yücel, D., & Koydemir, S. (2015). Predictors of marital satisfaction in North Cyprus: Exploring the gender effects. *Journal of Family Studies*, 21(2), 120-143.

Zamani, Z. A., Nasir, R., Hashim, R. S., & Yusof, N. M. (2012). Effects of demographic variables on marital satisfaction. *Asian Social Science*, 8(9), 46-49.

Zarch, Z. N., Marashi, S. M., & Raji, H. (2014). The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction: 10-year outcome of partners from three different economic levels. *Iranian Journal of Psychiatry*, 9(4), 188.

Zeidner, M., Kloda, I., & Matthews, G. (2013). Does dyadic coping mediate the relationship between emotional intelligence (EI) and marital quality? *Journal of Family Psychology*, 27(5), 795.

EKLER

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: Kadın() Erkek()
Yaşınız:
Eğitim Durumunuz: İlköğretim() Lise() Önlisans() Lisans() Lisansüstü()
Gelir durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?: Kötü() Orta() İyi()
Çalışıyor musunuz?: Evet() Hayır()
Ne kadar zamandır evlisiniz?:
Kaç tane çocuğunuz var?:
Nasıl evlendiniz?: Anlaşarak/Severek() Görücü Usulü() Diğer()
Eşinizle aranızda kaç yaş fark var?:
Kaç yaşında evlendiniz?:
Kendi ailenizde kaçınıcı çocuksunuz?: Büyük() Küçük() Ortanca() Tek çocuk()
Eşiniz kendi ailesinde kaçınıcı çocuk?: Büyük() Küçük() Ortanca() Tek çocuk()

Ek-2. Çift Uyum Ölçeği

Örnek Maddeler:

16. Ne sıklıkla boşanmayı, ayrılmayı ya da ilişkinizi bitirmeyi düşünür ya da tartışırsınız?	Her zaman	Hemen hemen her	Zaman zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
17. Ne sıklıkla siz veya eşiniz kavgadan sonra evi terk edersiniz?	Her zaman	Hemen hemen her	Zaman zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
24. Siz ve eşiniz ev dışı etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?	Hepsine	Çoğuna	Bazılarına	Çok azına	Hiçbirine	

Yazışma Adresi:

Prof. Dr. Hürol Fıfıloğlu, ODTÜ Psikoloji Bölümü, Ankara

Ek-3. Evlilik Yaşamı Ölçeği

Aşağıda evlilik yaşamına ilişkin 10 cümle bulunmaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve sizin evlilik yaşamınıza uyan seçeneği çarpı (X) koyarak işaretleyiniz.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.					
2. Evliliğimizdeki engellerin aşılabilir olduğunu düşünüyorum.					
3. Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.					
4. Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.					
5. Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor.					
6. Huzurlu bir ev yaşamım var.					
7. Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti.					
8. Bizim ilişkimiz ideal bir karı-koca ilişkisidir.					
9. Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşır.					
10. Başbaşa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.					

Ek-4. Büyük Beş-50 Kişilik Testi

Kendinizi nasıl tanımlarsınız? Her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu yandaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz. Kendinizi, gelecekte, olmak istediğiniz gibi değil, şu an nasıl görüyorsanız o şekilde tanımlayın.	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Orta / Kararsız	Biraz Uygun	Çok Uygun
1. Toplantıların gözdesiyimdir.					
2. Başkalarına pek ilgi duymam.					
3. Her zaman hazırlıklıyım.					
4. Kolayca kendimi baskı altında hissederim.					
5. Kelime hazinem zengindir.					
6. Çok konuşmam.					
7. İnsanlarla ilgilenirim.					
8. Kişisel eşyalarımı etrafta bırakırım.					
9. Genelde rahatımdır.					
10. Soyut fikirleri kavramakta zorlanırım.					
11. İnsanların arasında kendimi rahat hissederim.					
12. İnsanlara hakaret ederim.					
13. Detaylara dikkat ederim.					
14. Her şeye endişelenirim.					
15. Olayları zihnimde canlandırırım.					
16. Arka planda kalmayı tercih ederim.					
17. Başkalarının duygularını anlayıp paylaşıyorum.					
18. İşleri karmakarışık yaparım.					
19. Nadiren kendimi keyifsiz hissederim.					
20. Soyut fikirlerle ilgilenmem.					
21. Konuşmayı genelde ben başlatırım.					
22. Başka insanların problemleriyle ilgilenmem.					
23. İşleri hemen hallederim.					
24. Kolayca huzursuz olurum.					
25. Mükemmel fikirlerim vardır.					
26. Söyleyecek çok şeyim yoktur.					
27. Yumuşak kalpliyim.					
28. Genellikle eşyaları yerlerine koymayı unuturum.					
29. Moralim çabuk bozulur.					
30. Hayal gücüm kuvvetli değildir.					
31. Toplantılarda değişik insanlarla konuşabilirim.					
32. Aslında başkalarıyla pek ilgilenmem.					
33. Düzeni severim.					
34. Ruh halim çok sık değişir.					
35. Olayları anlamada hızlıyım.					
36. Dikkat kendi üzerime çekmekten hoşlanmam.					
37. Başkalarına zaman ayırırım.					

38. Görevlerimden kaçırım.					
39. Ruhsal dengem sık değişir.					
40. Zor kelimeler kullanırım.					
41. İlgi odağı olmaktan rahatsızlık duymam.					
42. Başkalarının duygularını hissederim.					
43. Bir plan takip ederim.					
44. Çabuk rahatsız olurum.					
45. Olaylar üzerinde düşünerek vakit geçiririm.					
46. Yabancıların arasında genelde sessizimdir.					
47. İnsanları rahatlatırım.					
48. İşimde titizimdir.					
49. Çoğu zaman kendimi keyifsiz hissederim.					
50. Fikirlerle doluyumdur.					

Ek-5. Schutte Duygusal Zeka Testi

Aşağıda çeşitli durumlara ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen ifadeyi okuduktan sonra size uyma derecesini sağ taraftaki kutucuklardan birini çarpı (X) ile işaretleyerek belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katlıyorum	Kesinlikle Katlıyorum
1. Kişisel sorunlarımı başkaları ile ne zaman paylaşacağımı bilirim.					
2. Bir sorunla karşılaştığım zaman benzer durumları hatırlar ve üstesinden gelebilirim.					
3. Yapmaya çalıştığım birçok işte başarılı olacağımı hissederim.					
4. Diğer insanlar bana kolaylıkla güvenirlere.					
5. Diğer insanların beden dili, yüz ifadesi gibi sözel olmayan mesajlarını anlamakta zorlanırım.					
6. Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı.					
7. Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm.					
8. Duygularım yaşamımı değerli kılan şeylerdendir.					
9. Hissettiğim duyguların farkında olurum.					
10. Genellikle iyi şeyler olmasını beklerim.					
11. Duygularımı başkalarıyla paylaşmaktan hoşlanırım.					
12. Güzel duygular hissettiğimde bunu nasıl sonlandıracağımı bilirim.					
13. Başkalarının hoşlanabileceği etkinlikler düzenleyebilirim.					
14. Beni mutlu edecek uğraşlar bulmaya çalışırım.					
15. Başkalarına gönderdiğim beden dili, yüz ifadesi gibi sözsüz mesajların farkındayım.					
16. Kendimi başkaları üzerinde iyi etki bırakacak şekilde gösteririm.					
17. Ruh halim iyiyken sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır.					
18. İnsanların yüz ifadelerine bakarak onların hissettiği duyguyu anlayabilirim.					
19. Duygularımın niçin değiştiğini bilirim.					
20. Ruh halim iyi olunca, daha kolay yeni fikirler üretebilirim.					
21. Duygularım üzerinde kontrolüm vardır.					
22. Hissettiğim duyguların farkındayım.					
23. Üstlendiğim görevlerden iyi sonuçlar alacağımı hayal ederek kendimi güdülerim.					
24. İyi bir şeyler yaptıklarında insanlara iltifat ederim.					
25. Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım.					
26. Bir kişi bana hayatındaki önemli bir olaydan bahsettiğinde ben de aynısını yaşamış gibi olurum.					

27.	Duygularımda ne zaman bir değişiklik olsa aklıma yeni fikirler gelir.					
28.	Bir zorlukla karşılaştığım zaman umutsuzluğa kapılırim çünkü başarısız olacağıma inanırım.					
29.	Diğer insanların kendilerini nasıl hissettiklerini sadece onlara bakarak anlayabilirim.					
30.	İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım.					
31.	İyimser olmak sorunlar ile baş etmeye devam edebilmem için bana yardımcı oluyor.					
32.	Kişinin ses tonundan kişinin kendini nasıl hissettiğini söyleyebilirim.					
33.	İnsanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur.					